

ಸಂಪುಟ-1

ಕೀರ್ತನೆ

(ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ
ಸಂಶೋಧನ ಲೇಖನಗಳು)

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ರಿಯಾಜ್ ಪಾಷ

ಸಂಪಾದಕರು

ಶಿವಕುಮಾರ ಪಿ. ಆರ್.

ಡಾ. ಕೆ. ವಿ. ಜಯಪ್ಪ

ಡಾ. ಸಿ. ಕೊಟ್ಟಪ್ಪ

ನಿಂಗರಾಜು ಕೆ.ಎಸ್.

KISULI

This book is Collection of research articles written by various scholars in kannada literature. Vol-1

- Cheif Editor** : Dr. Riyaaj Pasha
- Editor** : Dr. Shivakumar P.R.
Dr. K.V.Jayappa
Dr. C. Kotrappa
Ningaraju K.S
- Publication** : Navaspoorthi Publication, #621, 1-Floor,
2-cross road, 2- main road, RBI Layout,
J P Nagar 7-Phase, Bangalore - 560078
☎: 6362539548
- First Impression** : 2020
- ISBN No** : -
- Pages** : x + 120
- Copies** : 1000
- Copy Rights** : Editor's
- Paper Used** : 70 GSM
- Price** : Rs. 100/-
- Cover Page** : Vijayalakshmi Printers
- Printed By** : Vijayalakshmi Printers, #34/H, Industrial Suburb,
Vishweshwara Nagar, Mysore.

ಪರಿವಿಡಿ

೧. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಚಿಂತನೆಯ ನೆಲೆಗಲು
- ಡಾ.ಸುಭಾಷ್ ರಾಜಮಾನೆ
೨. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ
- ಡಾ. ರಂಗಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪಿ.ಎ.
೩. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕುವೆಂಪು
- ಡಾ. ಸರ್ವೇಶ ಬಿ.ಎಸ್.
೪. ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ ಕಥೆಗಲಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕು
- ಡಾ.ಶಾಂತಮ್ಮ
೫. 'ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು' ಒಂದು ಬಹುತ್ಪೀಯ ಅಧ್ಯಯನ
- ಪಿ.ಶಿವಕುಮಾರ್
೬. ಕುವೆಂಪುರವರ "ನನ್ನ ದೇವರು" ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಮಕಾಲೀನತೆ
- ಡಾ.ರಿಯಾಜ್ ಪಾಷ
೭. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಥನಗಲಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ತಂತ್ರ
- ಡಾ.ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
೮. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಶಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ
- ದೇವರಾಜ ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಸರಾಪದ
೯. ಟಿಪ್ಪೂ ಸುಲ್ತಾನ ಕಂಡ ಕನಸು - ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯದ ಭಿನ್ನನೆಲೆಗಲ
- ನಿಂಗರಾಜು. ಹೆಚ್.ಎಸ್
೧೦. ಆಧುನಿಕ ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಲಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಪ್ರಜ್ಞೆ: ಒಂದು ಚಿಂತನೆ
- ಡಾ.ಕೆ.ವಿ.ಜಯಪ್ಪ
೧೧. ಪಾಂಚಾಲಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ನೆಲೆ
- ಡಾ. ಶೋಭಾ.ಎನ್

೧೨. ಅರಮನೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಲು
- ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ

೧೩. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಲಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕು ದೇಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
- ಜ್ಯೋತಿ

೧೪. ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆ
- ಡಾ.ಸಿ.ಕೊಟ್ಟಪ್ಪ

೧೫. ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆ
- ಡಾ. ಅರವಿಂದ ಪೂಜಾರ

೧೬. ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವರ 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ
- ಬಸವ್ವಾ ಹಮ್ಮಿಣಿ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಚಿಂತನೆಯ ನೆಲೆಗಳು

ಡಾ. ಸುಭಾಷ್ ರಾಜಮಾನಿ

ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಮಕಾಲೀನ ಭಾರತೀಯ ದೇಶಿ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮೇಲೆ ರಂಜಿತ ಗುಹಾ ಪ್ರಣೀತ 'ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಅಧ್ಯಯನಗಳು' ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು? ಅದರಲ್ಲೂ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಚರಿತ್ರೆ, ಸಮಾಜ, ಹಾಗೂ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿವೆಯೇ? ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸಮಾಜ ಯಾವುದನ್ನು 'ಅಲಕ್ಷಿತ', 'ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ', 'ದಮನಿತ', 'ಶೋಷಿತ' ಎಂದೆಲ್ಲ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಲಾಗಿದೆಯೋ, ಅದರ ನೆಲೆಯಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ನೋಡಲು ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶಾಲೋಕವು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಚಳುವಳಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ, ಮ.ನ. ಜವರಯ್ಯ, ಪರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ, ಎಸ್.ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ, ಆರ್.ಮಣಿಪಾಲ, ರಹಮತ್ ತರೀಕರೆ, ಬಂಜಗರೆ ಜಯಪ್ರಕಾಶ, ಮೊಗ್ಗಿ ಗಣೇಶ್, ಬಿ.ಎಂ. ಪುಟ್ಟಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ಅಲಕ್ಷಿತ ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರ ವಿಮರ್ಶೆಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದ್ಧತೆ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಏಕರೂಪಿ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಇವರ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಲೇಖನಗಳು ಕೆಳಸ್ತರದ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಗ್ರಹಿಕೆ ಹಾಗೂ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಜಗತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ತೊಂಬತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖಿ ಆಯಾಮಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಧಿಯರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ತೊಡಗಿತು. ಪರಿಭಾಷೆ-ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದವು. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ

ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಕುಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಾದವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶಾ ಪರಂಪರೆಯು ಒಳಗೊಂಡಿರಬಹುದಾದ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಚಿಂತನೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಲೇಖನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ತುಂಬ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತೊಂಬತ್ತರ ದಶಕದ ನಂತರದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಪ್ರತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶೆ: ತೊಂಬತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುನರ್ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚರಿತ್ರೆ-ಸ್ಥಳೀಯ ಚರಿತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಬಳಕೆಯಾದವು. ಇಂತಹ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸಿದವು. ಯಾವುದೇ ಶೋಷಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳು, ಅಂಚಿನ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧೀನವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ; ತಮ್ಮದೇ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ; ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅದು ರೂಢಿಗೆ ತಂದಿರುವ ಪಾವಿತ್ರಗಳನ್ನು, ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಶೋಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ನಾಶಮಾಡುತ್ತವೆ; ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ಈ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿವೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ರಹಮತ್ ತರೀಕರೆಯವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ "ಯಾವ ಯಜಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ದುಡಿವೆ ಜನರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದನ್ನು ಹೀನವೆಂದು, ತನ್ನದನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದೂ ಮೂಡಿಸಿದ ನಂಬಿಕೆಗಳಿವೆಯೋ, ಅವನ್ನು ಅಪಮೌಲ್ಯೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು; ಅದು ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸಿರುವ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು. ಧಣಿಗಳ ಹಿತವನ್ನು ಕಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೇ ತಮ್ಮದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದ ಜನ, ಇದು ಹೇಗೆ ನಮ್ಮದು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಹಂತವಿದಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಅವರ 'ವ್ಯವಸ್ಥೆ'ಯ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ 'ಅವಸ್ಥೆ'ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ, ಧಣಿಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಅವರ ಮುಖದುದುರೇ ಹಿಡಿದ ಧೈರ್ಯದ ಅರಿವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಿದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನೇ ನ್ಯಾಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಎತ್ತಿಹಾಕಿ ಒಡೆದು, ಅವುಗಳ ಒಳಗಿನ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು; ತಮಗೆ ಕೇಡು ಬಯಸುವ ಆಳುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅದರ ನಾಶ ಸಾಧಿಸುವುದು. ನಾಶವೇಕೆಂದರೆ ಅದು ಅಪವೈಚಾರಿಕವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಅಮಾನವೀಯವಾಗಿದೆ... ಹೀಗೆ ಕೆಡಹಿ ಮತ್ತೆ ಕಟ್ಟುವ ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ"೧ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಎರವಲಾಗಿ ಪಡೆಯಲಾಗಿದ್ದರೂ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವದ ನೆಲೆಗೆ ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಪಠ್ಯ, ಪುರಾಣ, ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳಂತಹ ಬಹುಮುಖಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ದಮನಿತ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳ ನೆಲೆಯಿಂದ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅವು ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಘನತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಧೋರಣೆ ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಪರ್ಯಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ. ಆದರೆ ಇದೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಯಜಮಾನ ವರ್ಗವೆಂದು ಕರೆಯಲಾ ಗುತ್ತದೋ ಅದು ತಾನು ಹೊಂದಿರುವ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂಸೆ, ದಂಡ, ಶಿಕ್ಷೆ, ಬಹಿಷ್ಕಾರ, ಕೊಲೆ, ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಶ್ರಮಿಕ ಜನರ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ದಮನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. 'ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಕಟ್ಟಲು ಬಳಸಿರುವ ಆಕರಗಳಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುರಾಣ, ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪುರಾವೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಡಿ.ಎಂ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರು 'ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು "ಪ್ರತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗುವುದು. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ಪರ್ಯಾಯ ಮತ 'ಬಸವ ಧರ್ಮ'ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದು, ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ. ಮತ್ತೊಂದು ವಿಪರ್ಯಾಯವೆಂದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಅನುಸರಿಸುವುದು. ಆಫ್ರೋ-ಅಮೆರಿಕನ್ ಕಮ್ಯು ಜನರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ 'ಪಾಪ್' ಸಂಗೀತದಂತಹ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ ಜನಮನ್ನಣೆ ಗಳಿಸಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ"೧ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಲನಶೀಲತೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದ್ದ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನ ಚಳುವಳಿ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಜಡವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ವೈರುಧ್ಯದ ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅಡಿಯಿಡುವುದನ್ನು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ತನ್ನೊಳಗೆ ಗರ್ಭಕರಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅವತ್ತಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಶರಣರನ್ನು ಭಕ್ತ ಮತ್ತು ಭವಿ ಎಂದು ವಿಭಜಿಸುವ ಹುನ್ನಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಬದಲಾದಂತೆ ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಪಡೆದವು. ಅದೇ ಜಾತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಇವತ್ತು ತಳ ಸಮುದಾಯಗಳ ಚಲನಶೀಲತೆಗೆ ತಡೆಗೋಡೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಿಕೆಯು ಸಾಕಷ್ಟು ವೈರತ್ವ ಅಸೂಯೆ, ದ್ವೇಷದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಗಳು ಯಾವವು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ. ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ

"ಕಳೆದ ಸುಮಾರು ನೂರಿನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಜ್ಞಾನವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಒಟ್ಟೂ ಜೀವನದ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನದ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು, ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಮುಖ್ಯಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಈ ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಲೌಕಿಕವಾದ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರೂಪದ ಅಧಿಕಾರ ಶಕ್ತಿಯೊಂದು ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ; ಇನ್ನು ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ; ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಅಂಚುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜನರ ನಡುವೆ ಸದಾಕಾಲ ಸಂಘರ್ಷವೊಂದು ಸಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಯು ಅಧಿಕಾರದ ರೂಪಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆಸುವ ಈ ರೀತಿಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಥದೊಂದು ಮೂಲಭೂತ ದೋಷವಿದೆ. ಆ ಕಾರಣ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯನ್ನು 'ಪ್ರತಿರೋಧದ ಒಂದು ರೂಪ'ವೆಂದು ಹೇಳುವುದು 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಯನ್ನು ಬಹುಸೀಮಿತ ರಾಜಕೀಯಾತ್ಮಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸಿ ದಂತಾಗುತ್ತದೆ"೨ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೆರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅದು ಪಶ್ಚಿಮ ಪ್ರಣೀತವಾದದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಶಂಬಾ ಜೋಶಿ ಹಾಗೂ ಕಪಟರಾಳ ಕೃಷ್ಣರಾವ್‌ರಂತಹ ಸಂಶೋಧಕರು ಅಪ್ಪಟ 'ದೇಸಿ' ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ ಅವರು 'ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ' ವಿಮರ್ಶಾ ಕೃತಿಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮಾನ ದಂಡಗಳನ್ನು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪ್ರಭುತ್ವ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ತಳ ಸಮುದಾಯಗಳ ಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿ, ಅವುಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕವನ್ನು ಕುಬ್ಜಗೊಳಿಸಿರುವ ಬಗೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸೆಯನ್ನು ತೋರಿದರು. ತರೀಕೆರೆಯವರ 'ಸಮಯ ಪರೀಕ್ಷೆ' ಕೃತಿಯು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಾ ಪರಂಪರೆಯು ರಂಜಿತ ಗುಹಾ ಅವರ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯು ತನ್ನದೇಯಾದ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಶೋಧ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆ.

೨. ಪ್ರಧಾನ ಮತ್ತು ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶೆ: ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಕೂಡ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಜಡವಾಗುತ್ತವೆ. ತೊಂಬತ್ತರ ದಶಕದ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಭಿನ್ನವಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಭಾಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಲು ತನ್ನ ನುಡಿಗಟ್ಟು, ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ಲೋಕಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಒರಹಚ್ಚಿ ನೋಡಲು

ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಚಳುವಳಿ, ರೈತ ಚಳುವಳಿ, ಮಹಿಳಾ ಚಳುವಳಿ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳ ಹೊಸ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶಾನೋಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದವು.

ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪನವರು ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತು “ಪ್ರಧಾನ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದು ನಂಬುತ್ತಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಧೀನ ನೆಲೆಗಳೂ ಅನುಸರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಮ್ಮದಾದ್ದರಿಂದ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಧೀನ ನೆಲೆಗಳ ಪ್ರಾಣವಾಗಿರುವ ‘ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು’ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಪರಿಭಾವನೆಯಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುವಂತಾಗಿದೆ. ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ದೇಶ-ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಧಾನ ಜೀವನ ವಿಧಾನವಾಗಿರುವಾಗ, ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಧಾನ ನೆಲೆಯಿಂದ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ‘ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಪರಿಧಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಾದವು ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಾಗ್ವಾದಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ‘ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎನ್ನುವ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆಯು ವಿಮರ್ಶಕ ರಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅದು ‘ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಇರುವಂತೆ’ ಹದ್ದಲ್ಲ; ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ‘ಆಗುವಿಕೆ’ ಹಾಗೂ ‘ಕಟ್ಟುವಿಕೆ’ಯ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವಂಥದು. ಹೀಗೆ ಕಟ್ಟುವಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಉಚ್ಚ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಉತ್ಪನ್ನದಂತೆ (ಬೈಪ್ರಾಡಕ್ಟ್) ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮ ಅಪವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆ.ವೈ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಯವರು ತಮ್ಮ ‘ನೀರ ದೀವಿಗೆ’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ “ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಳಗು ಕೂಡ ಕ್ರಿಯಾಶಾಲಿಯಾಗಿರುವ ಪ್ರಧಾನ, ಅಧೀನತೆಯ ನೆಲೆಗಳು-ಸ್ಥಗಿತ, ಚಲನಶೀಲ ಸಂಬಂಧಗಳು-ಪ್ರತಿಗಾಮಿ, ಪ್ರಗತಿಗಾಮಿ ಆಶಯಗಳು-ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಜನಪದ ಅಥವಾ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಉಪ, ಅಧೀನ, ಪ್ರತಿ, ಪರ್ಯಾಯ ಮುಂತಾದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿ, ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ವಚಿಸಿಕೊಂಡ ನೆಲೆಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತವೆ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

‘ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂಬ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಕೃತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಕೆಲವು ತೊಡಕುಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಭಾರತದ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಲಗತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ತಳಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಹು ಸಮಾಜ, ಬಹು ಸಮುದಾಯಗಳ ಪ್ರಧಾನ-

ಅಧೀನತೆಯ ನೆಲೆಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣರವರು “ಕುವೆಂಪು ತರ್ಕಾತೀತವನ್ನು ಅಧೀನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವಾತೀತಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಹಜೀವನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವದೊಳಗಿನ ಅತೀತದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಾಲದೇಶದ ಮುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವುದುಂಟು. ‘ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು’ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಕುಂದಯ್ಯನಿಗೆ ಐತ, ಪೀಂಚಲು ಉಪನಿಷತ್ ಕಾಲದ ನಿಸರ್ಗಸಖ್ಯದ ಜನಗಳಂತೆ ‘ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ’; ‘ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ’ನಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಜೀತು ನಡೆಸುವ ಯಾಗದ ವಿವರಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಿಜ್ಞಾನಿಯೊಬ್ಬನ ವಿವರಗಳಂತೆ ‘ಕಾಣುತ್ತವೆ’; ಪ್ರಧಾನ/ಅಧೀನಗಳಂತೆ ಹೀಗೆ ವಾಸ್ತವ-ಅವಾಸ್ತವಗಳಲ್ಲೂ ವಿರೋಧ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳ್ಳುವ ವಿವಿಧ ಬಗೆಗಳು ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ” ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು’ ಕಾದಂಬರಿ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಾತಿ ಹಾಗೂ ಕೆಳಜಾತಿಗಳೆಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟುವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಾತಿಯ ಮುಕುಂದಯ್ಯ-ಚಿನ್ನಮ್ಮ, ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಐತ-ಪೀಂಚಲು ಅವರ ಜೋಡಿಯನ್ನು ತಮಗೆ ಆದರ್ಶವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಧಾನ ಮತ್ತು ಅಧೀನತೆಯ ನೆಲೆಗಳು ಏಕರೂಪಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾಪಿತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯೊಂದು ಭಂಜನ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ವಿಮರ್ಶಾಲೇಖನಗಳು ಪೂರ್ವನಿಯೋಜಿತವಾಗಿ ‘ಪ್ರಧಾನ’ ಎನ್ನುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಉಚ್ಚ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ‘ಅಧೀನ’ಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮವೇ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವು? ಇಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ವಸಾಹತು ಶಾಹಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ‘ಆಳುವ’ ವರ್ಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ‘ಪ್ರಧಾನ’ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಾಶ್ವತಗೊಳಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದರ ಸಮರ್ಥನೆಗಳು ಮುಂದುವರೆದಿವೆ. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ರಾಜಮನೆತನ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ‘ಪ್ರಧಾನ’ ಎಂದು ಹಾಗೂ ಚರಿತ್ರೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸಂಘರ್ಷಗಳೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿವೆ ಎಂದೇ ವಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಯಾಣಿಯವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವರ್ಣಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಕುರಿತು “ಕರ್ನಾಟಕದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕದಂಬರ ಉಗಮವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಾಗೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವರ್ಣಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಘರ್ಷದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಈಗ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಾಳಗುಂದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಯೂರಶರ್ಮನು, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಹುಲ್ಲಿಗಿಂತ ಕಡೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಲ್ಲ ಶಾಖೆಗಳನ್ನೂ ಗುರುಗಳ ಬಳಿ ಅಭ್ಯಾಸ

ಮಾಡಿದರೂ ಬ್ರಹ್ಮಸಿದ್ಧಿ ಇನ್ನೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇದೆ ಎಂದು ದುಃಖಿಸಿ ಕುಶ, ಸುಮಿತ್ರ ಆಜ್ಞೆ, ಚರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ದುರ್ಗಮವಾದ ವನದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕದಂಬ ವಂಶಕ್ಕೆ ಮೂಲಪುರುಷನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿ ಲಾಗಿದೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಣಗಳ ಸಂಘರ್ಷವು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನಾಗಲೀ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಲೀ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಾಗಲೀ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಾಗಲೀ-ನಡೆದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ” ೭ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಗತಕಾಲದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿರುವ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಿರುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲೇ ದೋಷಗಳಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ಅಥವಾ ಕರ್ನಾಟಕದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಗತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜವೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸುವ ಪಠ್ಯಗಳ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಕೃತ ನೆಲೆಗಳ ಅತಿಯಾದ ವೈಭವೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವವು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬರವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೇಲಾಗಿದೆ. ವಿಮರ್ಶೆಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡುವ ಪರಿಪಾಠವೊಂದು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಪುರೋಹಿತಾಹಿಯ ವಿರೋಧ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದರೂ, ಅದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವಷ್ಟೆ ಇವುಗಳ ವಿರೋಧದ ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗಿರುವ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ. ಗತಕಾಲದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸುವರ್ಣಯುಗವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನೇ ಅಲಕ್ಷಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಓರಿಯಂಟಲಿಸ್ಟರ ಪಾತ್ರವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಚಿದಾ ನಂದಮೂರ್ತಿಯವರ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಬರಹಗಳು ಈ ಮಾದರಿಗೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿವೆ.

ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯಾಗಲಿ ಇದು ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತು ಅಮುಖ್ಯ ಎನ್ನುವ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವರ್ಗೀಕರಣಗಳು ಬಹಳ ಬೇಗ ಜಾತಿಯ ಲೇಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಮುಖ್ಯವೆನ್ನುವ ಹಾಗೂ ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಮುಖ್ಯವೆನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಾವರಗೊಳ್ಳುವ ಇಂತಹ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಭಂಜನಗಾಗಿಯೇ ಕುವೆಂಪುರವರು 'ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಮುಖ್ಯರಲ್ಲ; ಯಾರೂ ಅಮುಖ್ಯರಲ್ಲ' ಎಂದು ಉದ್ಘೋಷಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

೩. ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ: ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ' ಎನ್ನುವಾಗಲೆಲ್ಲ ಅದು ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿ ದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಪಠ್ಯಗಳ ಚರ್ಚೆಯನ್ನೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆ ಎಂದಾಗ ಅದು ಜನಪದ, ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ, ರಂಗಭೂಮಿ, ಚಲನಚಿತ್ರ, ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ,

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವು ದರ ಅಧ್ಯಯನವು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಅದು ಕೂಡ ಅಧ್ಯಯನದ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ ವಿಶಾಲ ವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಸಂಕುಚಿತ ಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆಯವರು ಕರಾವಳಿ ನಾಡಿನ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದವರು. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅದರ ಉದಾರವಾದಿ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹೊರತರಬೇಕಾದ್ದು ಇಂದಿನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜಾತಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ, ಅಸಮಾನತೆಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕೀರ್ತಿ ಸುವ, ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ಜನಪದ ನಿರೂಪಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದೇಶಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಉದಾರವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಜಾನಪದದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅನಗತ್ಯ ವೈಭವೀಕರಣಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಹಿಂದುಳಿದವರ ಬಡುಗಡೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಉ ಇಂತಹ ಎ

ಚ್ಚರಿಕೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬಿಳಿಮಲೆಯವರ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಮೊಗ್ಗು ಗಣೇಶ್‌ರವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಗರುತಿಸುವ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿವೆ. ಮೊಗ್ಗುಯವರ ಇತ್ತೀಚಿನ 'ದಲಿತ ಪದಕಥನ' ಕೃತಿಯು ಇದುವರೆಗಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಾದರಿಯ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಕೋಶಗಳು ನೀಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಪದಗಳ ಸೀಮಿತ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಆಡುನುಡಿಯ ಪದಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆ ಹಾಗೂ ಜೀವಂತಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ನಿಘಂಟುಕಾರರು ಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪದದ ಅರ್ಥಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆ ಪದದ ಹಿಂದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಹಾಗೂ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಹೇಗೆ ಪದದ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು ಬಿಡಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಅರ್ಥದ ಅರ್ಥ ಹುಡುಕುವುದು ದಮನಿತನಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವ ಪಡೆಯುವ ಹಾಗೂ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ಸಂಕಥವನ್ನು ಮೊಗ್ಗುಯವರು ಶೋಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತುಚ್ಛೀಕರಿಸಿ ಅಲಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಹುಳತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕ್ರಮ ಇದಾಗಿದೆ.

ನಾನ್ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಕೆಲವು ಲೇಖಕರು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಭಾರತದ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಜ್ವಲಂತ

ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ರೂಪದ ಗಂಭೀರವಾದ ಬರಹಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಜಿ. ರಾಜಶೇಖರ, ದಿನೇಶ್ ಅಮೀನಮಟ್ಟು, ಶಿವಸುಂದರ್, ಶ್ರೀಪಾದ ಭಟ್, ಸನತಕುಮಾರ ಬೆಳಗಲಿ, ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಮೊದಲಾದವರಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದ ಜಾತ್ಯತೀತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ಬಹುರೂಪಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಜಿ. ರಾಜಶೇಖರ ಅವರು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಹಿಂದುತ್ವ ಹಾಗೂ ಮೂಲಭೂತವಾದ ವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜಾತಿಯಿಂದ ತಳಸ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಜನಸಮುದಾಯ ಗಳ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಂದುತ್ವ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತವಾದದಿಂದ ಬಾಬಿ ಮಸೀದಿ ಧ್ವಂಸದ ತರುವಾಯ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಲ್ಲೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಿನ್ನಮತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಜೀವನಶೈಲಿಗಳ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವ ಆರ್ಥಿಕತೆ-ಇವು ನಾವು ಈಗ ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಬೇಕಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳು. ಆದರೆ ಈ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಣೆ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಈ ದೇಶದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಬಡವರು ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಹೊರಗೆ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಮಾಜದ ದಟ್ಟದರಿದ್ರರ ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಧ್ವನಿ ಕೊಡುವ ಸಂಘಟನೆಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಕೂಡ ಸೀಮಿತ ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳವು; ಆ ಮಿತಿಯ ಒಳಗೆ ಆ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ನಗರವಾಸಿಗಳು ಹಾಗೂ ತುಸು ಅನುಕೂಲಸ್ಥರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಸಂಘಟನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಬಡವರಿಗೆ ಯಾವ ಸಂಘಟನೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಬಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಡವರೇ ಮೂಕರು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ೧೦ ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಡವರ ಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆಹೊಡೆಯುವ ಮತ್ತು ಅವರ ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರಿ ಬೆಳೆಯುವ ಕ್ರಮವೇ ಬಡವರಲ್ಲಿ ಅಗಾಧವಾದ ಅನಾಥ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಶಿವಸುಂದರ್ ಅವರು ಬಡವರು, ರೈತರು, ಕಾರ್ಮಿಕರು, ದಲಿತರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾದಿ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಸಮೇತವಾಗಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ದಮನಿತ ವರ್ಗಗಳ, ಅಸಹಾಯಕರ, ದುರ್ಬಲರ ಪರವಾದ ಕಾಳಜಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದ್ಧತೆ ಅವರ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಗಟ್ಟುತ್ತದೆ. ದಮನಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾದ, ಕೋಮು ವಾದ, ಫ್ಯಾಸಿಸಂ, ಖಾಸಗೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಜಾಗತೀಕರಣದಂತಹ ಪ್ರತಿಯೆಗಳು ಎಷ್ಟೊಂದು ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ವಂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ರಾಜಕೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಬಗೆಯ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಭಾಗಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾದದ್ದು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ಮನೋ ಧರ್ಮವು ಸಂಕುಚಿತವಾದದ್ದು. ಯಾವುದನ್ನು ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಅಧ್ಯಯನವೆಂದು ಕರೆಯ ಲಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಇಂತಹ ನಾನ್ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಬರಹಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆಯೇ?

ನಾನ್ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ವಿಮರ್ಶಾಲೇಖನಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಂತ ಅವು ಒಂದು ನಾಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಅವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿತರ ಕೇಂದ್ರದಿಂದಲೇ ಗ್ರಹಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನುಸಂಧಾನಗಳು ಕೂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದ ನಾನ್ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಬರಹಗಳನ್ನು ಸಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಬರಹಗಳಿಗಿಂತ ನಾನ್ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಬರಹಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿನ ಭಾಗವಾಗಿವೆ.

೪. ದಮನಿತ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಮರ್ಶೆ: ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯು ಹೆಣ್ಣೊಟದ ಮೂಲಕ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ ಸ್ಥಾಪಿತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಭಂಜಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿತು. ಕುಟುಂಬ ದಾಚಿಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಶೋಷಿತರಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಷಿತಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯೇ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಚಳುವಳಿ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಮರ್ಶೆ ಜನ್ಮತಳೆದು ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು. ಮಹಿಳೆ ಕುಟುಂಬದ ಒಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಆಕೆಯನ್ನು ಪಿತೃಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯು ಪುರುಷನಿಗೆ ಅಧೀನದವಳು, ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆಯವಳು ಹಾಗೂ ಅನ್ಯಳನ್ನಾಗಿಯೇ ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿರೋಧಿಸಿರುವುದು ಈಗ ಚರಿತ್ರೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ ಕನ್ನಡ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ವಿಜಯಾ ದಬ್ಬೆ, ಬಿ.ಎನ್. ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ, ಎಚ್.ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ, ಎನ್. ಗಾಯತ್ರಿ, ಹೇಮಲತಾ ಮಹಿಷಿ, ಎಂ.ಎಸ್.ಆಶಾದೇವಿ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಪುರುಷ ರಾಜಕಾರಣದ ನೆಲೆಯಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸಿದರು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಠ್ಯಗಳಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೊರಗಡೆಯೇ ಇರುವ ಅಂಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಕತೆ, ಕವಿತೆ, ಪ್ರಬಂಧ, ಕಾದಂಬರಿ, ಆತ್ಮಕತೆ, ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯಂತಹ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಅಧಿಕೃತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಹಿಳಾ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿರುವ ಕೆ. ನೀಲಾ, ವಿನಯಾ ಒಕ್ಕಂದ, ದು. ಸರಸ್ವತಿ, ಎಚ್.ಎಸ್. ಅನುಪಮಾ ಮೊದಲಾದವರು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಪಠ್ಯಗಳ ಹೊರಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಮ ಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದಮನಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ

ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದಂತಹ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅಂಕಣ ಬರಹಗಳ ಮೂಲಕ ಸಿ.ಜಿ. ಮಂಜುಳಾ ಮತ್ತು ವಿನಯಾ ಒಕ್ಕುಂದ ಅವರು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೇಮಿಚಂದ್ರರವರು ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾಡಿರುವ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕೃತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯು ಒಂದಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿಯೂ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಹಾಗೂ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆವಿಗೆ ಸಂದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಕಟ್ಟುವಿಕೆಗಳು ಮಹಿಳಾ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಅಲಕ್ಷಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾದರಿಯು ಮಹಿಳೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ದಮನಿತ ವರ್ಗಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೇಲೆರುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೂ ಶೋಧಿಸುವ ಆಶಯದ್ದು. ಈ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅದು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿತ ಎನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ಆದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಇರುವ ತನ್ನದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ-ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಪರಂಪರೆಯ ನಕಾಶೆಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲು ಈ ಮಾದರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಅಂತಿಮ ಉದ್ದೇಶವು ಇವುಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಅಧಿಕೃತತೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪ್ರಧಾನ ಮತ್ತು ಅಧೀನ (ಗ್ರೇಟ್ ಅಂಡ್ ಲಿಟ್) ಪರಂಪರೆಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಆಧಾರ ಹಾಗೂ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನೇ ಈ ಅಲಕ್ಷಿತ ಮಾದರಿಯು ಸಕಾರಣವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ೧೧

ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪ್ರಧಾನ ವಿಮರ್ಶಾ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಕ ಓದು, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಅಭ್ಯಾಸಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ತ್ರೀವಾದವು ಎತ್ತುವ ಒಂದು ಆಕ್ಷೇಪ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೂ ಅದೊಂದು ವಾಸ್ತವಾಂಶ ಕೂಡ ಆಗಿದೆ. ೧೨ ಇಂತಹ ಆರೋಪಗಳು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಲೇಖಕಿಯರಿಂದ ಆಗಾಗ ಕೇಳಿಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದು ನಿಜವಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಪುರುಷ ವಿಮರ್ಶಾ ಲೋಕವು ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ, ಕೇಶವ ಶರ್ಮ, ಎಚ್.ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್, ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಟಿ.ಪಿ. ಅಶೋಕ ಮೊದಲಾದವರು ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಟಿ. ಬೇಗೂರು ಅವರ 'ಮಹಿಳೆ: ಚರಿತ್ರೆ-ಪುರಾಣ'ವು ಆಧುನಿಕ ಮಹಿಳಾ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ನೆಲೆಯಿಂದ ನೋಡಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಸ್ತ್ರೀಕೇಂದ್ರಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ವಿಮರ್ಶಕರಿಂದ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ ಪ್ರಧಾನ ವಿಮರ್ಶಾ ಪರಂಪರೆ ಯೆಂದರೆ

ಯಾವುದು? ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶಾ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನ-ಅಧೀನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಲೇಖಕರು ಮಾಡುವ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಲೇಖಕಿಯರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕೃತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದು ಎನ್ನುವ ಗ್ರಹೀತಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಬೇಕಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡುನೋಟದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ನುಸುಳಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪುರುಷ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಮಾನತೆಯ ಆಶಯಗಳು ಇರಲಾರವು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಲೇಖಕರು ಎಂಬುದು ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ನಾಟಕಗಳು ಹಾಗೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಿಂದ ಗೊತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಿಂತ ಅವರ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಧೋರಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾನದಂಡಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಎನ್ನುವಾಗ ಅದೊಂದು ಏಕಮುಖಿಯಾದ ಚಿಂತನೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ; ದಲಿತ ಸ್ತ್ರೀವಾದ, ತೃತೀಯ ಲಿಂಗಗಳ ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಎನ್ನುವ ಹಲವು ಕವಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸ್ತ್ರೀವಾದವು ಭಿನ್ನ ದನಿಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಭಾಷಣ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಅನೇಕ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶ, ಮಹಾಡ್ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಪ್ರಖರವಾದ ವೈಚಾರಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಮಹಿಳಾ ಸ್ತ್ರೀವಾದವು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣವಾದವು. ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪರಾಧೀನತೆಗೆ ಜಾತಿ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಲೈಂಗಿಕತೆ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟುಪಾಡು ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣದ ಮೂಲಕ ಜಾತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ 'ಮಹಿಳೆಯರು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲುಗಳು' ಎಂದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ೧೩ ದಲಿತ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಭಿತ್ತಿದ ಜ್ಯೋತಿಬಾ ಘಲೆ ಮತ್ತು ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಘಲೆಯವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿತ್ತು. ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಚಳುವಳಿಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಸ್ತ್ರೀಪರವಾದ ಚಿಂತನೆಯು ಕನ್ನಡ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಕುತೂಹಲಕರ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ದಲಿತ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಸಯಾ ಕಾಂಬಳೆ, ದು. ಸರಸ್ವತಿ, ಬಿ.ಯು. ಸುಮಾ, ಜಯದೇವಿ ಗಾಯಕವಾಡ, ಸುಜಾತಾ ಛಲವಾದಿ ಅವರು ದಲಿತ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲಕ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಪರವಾದ ಗಟ್ಟಿ ದನಿಯಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇಂದು ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮಂಡಲ್ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಂಸತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರ ತನಕ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದ ಪರವಾಗಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಠಿಣವಾದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಇವರಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆಯೇ ಹಾಗೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವಂತಹ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಇರುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ.೧೪ ದಲಿತ ಸ್ತ್ರೀವಾದವು ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಣಯಾತ್ಮಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ಹಿನ್ನಡೆಯ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳು ನಿರಾಶಾದಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಎನ್ನುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಠ್ಯಗಳ ಪ್ರವೇಶಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನವಾಗಿಯೂ, ಸಂವೇದನೆಯಾಗಿಯೂ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಾಲ ಬದಲಾದಂತೆ ವರ್ತಮಾನದ ತುರ್ತುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಕೂಡ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಒರಿಸ್ಸಾದ ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿ ರಂಜನಾ ಪಾಡಿ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ 'ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಎಂದರೆ ಮಹಿಳೆ ಗಂಡಸರಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ಕಸಿಯುವುದಲ್ಲ, ಅಧಿಕಾರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಬದಲಿಸುವುದು. ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಎಂದರೆ ಪುರುಷ ವಿರೋಧವಲ್ಲ; ಸಮತೆಯ, ಘನತೆಯ ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು.'೧೫ ಇಂತಹ ಚಿಂತನೆಯು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಪುರುಷ ಎದುರಾಳಿ ಮತ್ತು ಶತ್ರು ಎನ್ನುವ ವಾದಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಒಳನೋಟಗಳು ನಿದರ್ಶನವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಚಿಂತನೆಯು ಸ್ತ್ರೀವಾದಕ್ಕೆ ಮರುರೂಪ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

೫. ಅಲಕ್ಷಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು: ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ನೆಲೆಯಿಂದ ಬರುವ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶಾ ಪರಿಕರಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಬಳಸಬಾರದು ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ದೇಶ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಆಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ವಾದಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವೊಂದು ಬೆಳೆದಿದೆ.೧೬ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ವಿಮರ್ಶಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ; ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ

ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರಷ್ಟೇ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಬರವಣಿಗೆ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನುಸುಳಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಈ ಮೊದಲು ಚರ್ಚಿಸಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನ-ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವ ವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನು ಬರಿ 'ಪರಿಕಲ್ಪನೆ'ಗಳ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇವು ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಜಾತಿ, ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಮುದಾಯಗಳಂತಹ ವಿಷಯಗಳನ್ನು 'ದ್ವಿಮಾನ ವೈರುಧ್ಯ'ಗಳಲ್ಲಿ (ಬೈನರಿ ಅಪೋಜಿಷನ್) ಚರ್ಚಿಸುವುದರಿಂದ ಹಲವು ಮಿತಿಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವುದು ನಿಜ. ದ್ವಿಮಾನ ವೈರುಧ್ಯಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೊದಲಿನ ಪದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ಪದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿನ ಪದದಷ್ಟು ಮಹತ್ವವಾದದ್ದಲ್ಲ; ಎರಡನೆಯದನ್ನು ಮೊದಲಿನ ಪದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಒದಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶ ದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಮೊದಲಿನ ಪದದ ಚರ್ಚೆಯೇ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದ್ವಿಮಾನ ವೈರುಧ್ಯಗಳು ಕೂಡ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನವೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ ಹೊರತು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೆನೂ ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಯಾ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ದ್ವಿಮಾನ ವೈರುಧ್ಯಗಳು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತಾದನೆ ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.೧೭ ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಧಾನ-ಅಧೀನತೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಂತಹ ಯಾವುದೇ ದ್ವಿಮಾನ ವೈರುಧ್ಯದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನದ್ದು ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಎರಡನೆಯ ಪದದಿಂದ ಎನ್ನುವುದು ಇದರಿಂದ ಗ್ರಹೀತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿನದ್ದು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿಸುವಂತಾಗಲು ಎರಡನೆಯದ್ದನ್ನು ಕೀಳ ರಿಮೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಪದ ಮತ್ತು ಪರಿಭಾಷೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನಡೆದಿರುವ ಚರ್ಚೆಗಳು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಶೋಧ ಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದ ತಳ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಬಾರಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವೋ ಅಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವೋ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೇ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಚರ್ಚಿಸುವ ಚಾಳಿಯೊಂದು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಪ್ರಧಾನ-ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಿಭಾಷೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ಪೋಷಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಹಿಯನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನಧಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವ ಬಗೆಯೇ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾದದ್ದು. ಎದುರಾಳಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಚಹರೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ. ತೋಂಡಿ ಪರಂಪರೆಗೆ ವೈದಿಕರಂತೆ ಬರಹದ ಪರಂಪರೆಯ

ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದೇ ಇರಬಹುದು; ಆದರೆ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಓದು ಬರಹ ಅನ್ನುವುದು ಕೆಲವರ ಸ್ವತ್ತಾಗಿತ್ತೇ ವಿನಹ ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ಇಲ್ಲವೇ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಸ್ವತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನ-ಅಧೀನ, ಪ್ರಧಾನ-ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮಹಾಪರಂಪರೆ-ಕಿರುಪರಂಪರೆ, ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ-ಕಾಲುದಾರಿ; ಮತ್ತು ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಇಂದು ಸಂಶಯಿಸ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ೧೮ ಈ ಮಾದರಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿರೋಧಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೩. ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮಿತಿಗಳು: ಭಾರತದ ಅದುವರೆಗಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವ ಹಾಗೂ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮರುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಎಂಬತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ 'ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಅಧ್ಯಯನ'ಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ರೂವಾರಿ ಮತ್ತು ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಅಧ್ಯಯನ ಯೋಜನೆಯ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡವರು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸಕಾರರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರಂಜಿತ್ ಗುಹಾ. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ತರುಣ ಪೀಳಿಗೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಾದ ಸುಮಿತ್ ಸರ್ಕಾರ, ಪಾರ್ಥ ಚಟರ್ಜಿ, ಡೆವಿಡ್ ಹಾರ್ಡಿಮನ್, ಗ್ಯಾನೇಂದ್ರ ಪಾಂಡೆ ಮತ್ತು ದಿಪೇಶ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ-ಇವರುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಾದ ಇವರೆಲ್ಲ ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲೇ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇವರ ಆಲೋಚನೆಯ ಬೇರುಗಳ ಮೂಲ ಪಶ್ಚಿಮದ ಜನಪ್ರಿಯ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಾದ ಇ.ಪಿ. ಥಾಮ್ಸನ್ ಮತ್ತು ಎರಿಕ್ ಹಾಬ್ಸಬಾಮ್ ಅವರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಇಟಲಿಯ ನವಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಅಂಟೋನಿಯೊ ಗ್ರಾಮ್ಷಿಯ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಮೈಪಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮ್ಷಿ ತನ್ನ 'ಇಟಾಲಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು' ಎನ್ನುವ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ 'ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್' ಎಂಬ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಇಟಲಿಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಹುಮುಖ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಬಗ್ಗೆ ಆತನ ಪ್ರಮುಖವಾದ ವಾದವೆಂದರೆ ಯಜಮಾನ ವರ್ಗಗಳು ಸಂಘಟಿತವಾಗಿ ತಾವೇ ಒಂದು ಪ್ರಭುತ್ವವಾಗಿ ರೂಪು ಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಳಸ್ತರದ ವರ್ಗಗಳು ಮೊದಲು ಅಸಂಘಟಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಗಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಗ್ಗೂಡಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಜಮಾನ ವರ್ಗಗಳು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದೆ ಕೆಳಸ್ತರದ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚೂರು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ವಿರೋಧದ ಬಿಸಿ ತಗ್ಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಕೆಳಸ್ತರದ ಜನರ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ನಿಶ್ಚೇಜವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಳಸ್ತರದ ಜನ ತಾವೇ ಒಂದು ಪ್ರಭುತ್ವವಾಗುವವರೆಗೂ ಇದು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ೧೯ ಗ್ರಾಮ್ಷಿ ಹೇಳುವ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಎಂದರೆ ಕೆಳಸ್ತರದ ಅಂಚಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಕೂಲಿಕಾರರು, ರೈತರು, ದನಗಾಹಿಗಳು-

ಸರ್ವರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಶೋಷಿತ ವರ್ಗವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಿಂದ ಈ ವರ್ಗಗಳೇ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ವರ್ಗಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಗ್ರಾಮ್ಷಿಯ ವಾದವಾಗಿದೆ.

ರಂಜಿತ್ ಗುಹಾ ಅವರ ತಂಡವು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ 'ತಳಸ್ತರದಿಂದ ಇತಿಹಾಸ'ವನ್ನು ಮತ್ತು ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಕಾಲದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿತು. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ರಾಷ್ಟ್ರ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಪ್ರಭುತ್ವಗಳ ನೆಲೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಭಾರತೀಯ ಎಲೈಟ್ ಮಾದರಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಕೆಳಸ್ತರದ ಜನಸಮುದಾಯ ಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಣೇತವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಅಧ್ಯಯನ ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಕಟುವಾದ ಟೀಕೆಗಳು ಕೇಳಿಬಂದವು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು 'ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರಿತ'ವಾಗಿದ್ದವು. ಭಾರತೀಯ ಮೂಲವಾದ 'ದೇಸಿ' ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅದುವರೆಗಿನ ಭಾರತೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿ ಪಶ್ಚಿಮಮುಖಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಅಧ್ಯಯನದ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಸುಮಿತ್ ಸರ್ಕಾರ ಅವರು ನಂತರದಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದು ಈ ಬಗೆಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆದರು. ಸ್ವೀವಾದಿ ಚಿಂತಕಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸ್ವಿವಾಕ್ ಸಹ ಇದನ್ನು ಕಟುವಾದ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿ ದರು. ಭಾರತದ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಾಫಲ್ಯ-ವೈಫಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ವಿವೇಕ್ ಚಿಬ್ಬರ್ ಅವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವೈಫಲ್ಯದ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ-'It is possible to discern three domains in particular where Subalternist theorists stress a fundamental divide between East and West. The first is the nature of the bourgeoisie: the Western bourgeoisie carried forth capital's universalizing drive while its descendant in the East did not. Second, the power relations produced by the Western capitalism were unlike the power relations capitalism generated elsewhere. Third comes the question of political psychology: political actors are motivated by a different set of concerns in the East than they are in the West.'

ಭಾರತೀಯ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್‌ವಾದಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯೇ ವಿಫಲವಾಗಲು

ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವು ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಪಶ್ಚಿಮದ ಬೂರ್ಜ್ವಾ ವರ್ಗವು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಿಸಿದಂತೆ ಪೂರ್ವದ ಬೂರ್ಜ್ವಾ ವರ್ಗವು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕೂಡ ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಪಶ್ಚಿಮದ ರಾಜಕೀಯ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವದ ರಾಜಕೀಯ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಭಿನ್ನತೆಗಳಿದ್ದವು. ಇವುಗಳನ್ನಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ, ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ವಾದಿಗಳು ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಪವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅಪಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಎಲೈಟ್ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಸಮುದಾಯಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಚರಿತ್ರೆಯ ದೊಡ್ಡ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಚರಿತ್ರೆಯ ಘಟನೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿತವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅವ್ಯಕ್ತ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಜೀವಂತಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿವೆ. ಅಂದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕಥನವನ್ನು ಅವು ರೂಪಿಸಿದವೇ ಎನ್ನುವುದು ಅನುಮಾನದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.೨೧

ಕೊನೆಯದಾಗಿ: ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಗೂ ಮತ್ತು ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಚಿಂತನೆಗೂ ಇರಬಹುದಾದ ಸಂಬಂಧದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶಾ ಜಗತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಚಿಂತನೆಗಿಂತಲೂ ಅದು ಸಾಕಷ್ಟು ಭಿನ್ನವಾದ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತಳ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ರಂಜಿತ್ ಗುಹಾ ಅವರ ಯೋಜನೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶಾ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಪ್ರಭಾವಿಸಿಲ್ಲ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶಾಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಧಾನ-ಅಧೀನ, ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯಂತಹ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಈಗ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಜಡವಾಗಿವೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ-ಅಧೀನತೆಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಆಗಾಗ ನುಸುಳುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಮಾದರಿಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಅಧ್ಯಯನ ಎನ್ನುವುದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ವಿಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಎನ್ನುವ ಪಶ್ಚಿಮದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ

ಕನ್ನಡದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕಿನ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಅಲಕ್ಷಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಎನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ವಿಧ್ಯಮಾನವಾಗಿದೆ; ಗಂಭೀರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಹಲವು ಕವಲುಗಳಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ದಮನಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕ್ರೌರ್ಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಅಣಿಯಾಗಬೇಕಿದೆ. ನವ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದಂತಹ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಮಾರುವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ದಮನಕ್ಕೆ ದೂಡುತ್ತಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಗರದ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಲೇಖಕಿಯರು ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲವೂ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ವಿಷಮ ಸನ್ನಿವೇಷದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವ, ಮೂಲಭೂತವಾದ, ಕೋಮುವಾದವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಛಾತಿಯನ್ನು ಕೆಲವು ಮಹಿಳಾ ವಿಮರ್ಶಕರು ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಯೋಗ ಎನ್ನುವುದು ಬರಿ ಸಂವನವೇ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ಭಿನ್ನ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂವಹನಗೊಂಡವು ಎನ್ನುವುದೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಗಹನವಾದ, ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪರಿಭಾಷೆಗಳ ಭಾರವಿಲ್ಲದೆ ಸರಳವಾಗಿ, ಸುಭಗವಾಗಿ ದಾಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಅಂತಹ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಅರಿವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ; ಆಗ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗುತ್ತವೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:

- ೦೧. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, 'ಪಾವಿತ್ರ್ಯ ನಾಶವೂ ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ', ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩, ೨೦೦೯, ಪು.೦೧
- ೦೨. ಎಂ. ಚಂದ್ರ ಪೂಜಾರಿ, ಟಿ.ಆರ್ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್, ವಿ ಎಸ್ ಶ್ರೀಧರ(ಸಂ), ಪರಿಭಾಷಾ ಕೋಶ, ಡಿ.ಎಂ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಅವರ ಲೇಖನ 'ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿ', ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೫, ಪು.೧೧೦
- ೦೩. ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್, 'ದೇಶೀ ಚಿಂತನೆಯ ಸ್ವರೂಪ: ಒಂದು ಸಂವಾದ', ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಥನ, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ೧೯೯೬, ೨೦೦೬, ಪು.೨೦೬-೨೦೭
- ೦೪. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ, ? ೧೯೯೪, ಪು.೧೫೨
- ೦೫. ಕೆ.ವೈ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ, 'ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಅಧ್ಯಯನದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು', ನೀರ ದೀವಿಗೆ, ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦, ೨೦೦೯, ಪು.೧೦

೦೬. ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ, 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮತ್ತು ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ', ತೊಂಡು ಮೇವು, ಕಂತೆ ಎರಡು, ಬರಹ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೦, ಪು.೩೨
೦೭. ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಲಡಿ, 'ಶಾಸನಗಳು: ಮೌಲ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ', ಮೈಯೇ ಸೂರು ಮನವೇ ಮಾತು, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩, ಪು.೨೮೧-೨೮೨
೦೮. ಪರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ, 'ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು: ಹಳೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡಿಗೆ', ಬಹುರೂಪ, ಯಾಜಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೋಸಪೇಟೆ, ೨೦೧೩, ಪು.೯೫
೦೯. ಮೊಗ್ಗಿ ಗಣೇಶ್, 'ದಲಿತ ಪದಕಥನದ ಅಂತರಂಗ', ದಲಿತ ಪದಕಥನ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೫, ಪು.೧೪೭
೧೦. ಜಿ. ರಾಜಶೇಖರ, 'ನಮ್ಮ ಸದ್ಯದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು', ಬಹುವಚನ ಭಾರತ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೫, ಪು.೨೪-೨೫
೧೧. ಎಂ.ಎಸ್. ಆಶಾದೇವಿ, 'ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮೀಮಾಂಸೆ: ನೆನಪು ಪರಿಕರ ಹೊಸತು', ಬೆಳಕಿಗಿಂತ ಬೆಳಕಿಗೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ನವ ದೇಹಲಿ, ೨೦೧೬, ಪು.೩೪
೧೨. ಬಿ.ಎನ್.ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ, ಅವಳ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿನ ಮಿಥ್ಯೆ, ಸರಹದ್ದು ಗಳ ಆಚೆ-ಈಚೆ, ಇಳಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೯, ಪು.೮೪
೧೩. ದು. ಸರಸ್ವತಿ(ಸಂ), ಸಂಗ್ರಹಾನುವಾದ: ಸಿ.ಬಿ. ಮಂಜುಳಾ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದ: ಡಾ. ಶರ್ಮಿಳಾ ರೇಗೆ, ಮೂಲ ಮರಾಠಿ: ಪ್ರತಿಮಾ ಪರ್ದೇಶಿ, 'ಡಾ. ಬಾಬಾಸಾಹೇಬ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ವಿಮೋಚನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ', ನೀರದಾರಿ, ಕವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕವಲಕ್ಕಿ, ೨೦೧೪ ಪು.೪೨೧
೧೪. ದು. ಸರಸ್ವತಿ(ಸಂ), ಬಿ.ಯು. ಸುಮಾ, 'ದಲಿತ ಸ್ತ್ರೀವಾದ: ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು', ನೀರದಾರಿ, ಪು.೨೧೫
೧೫. ರಂಜಾನಾ ಪಾಡಿ ಸಂದರ್ಶನ, ಎಚ್.ಎಸ್. ಅನುಪಮಾ, ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ಮಾರ್ಚ್ ೦೪, ೨೦೧೭
೧೬. ಜಿ.ಎನ್. ದೇವಿ, ಅನುವಾದ: ಬಿ.ಎ. ಶಾರದ, 'ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತಿ', ವಿಸ್ತೃತಿಯ ನಂತರ, ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೫, ಪು.೧೪

೧೭. ಡೊಮಿನಿಕೊ, 'ದ್ವಿಮಾನ ವೈರುಧ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆ: ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ', ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಏಕರೂಪಿತನದ ಅಪಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮, ಪು.೦೨
೧೮. ರಂಗನಾಥ ಕಂಟನಕುಂಟೆ, 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಓದು: ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ತೊಡಕು', ಓದಿನ ಜಾಡು, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೧೯೧೬, ಪು.೫೧
೧೯. ಕೆ. ಫಣಿರಾಜ್, ಅಂಟೋನಿಯೊ ಗ್ರಾಮ್ಬಿ, ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩, ಪು.೫೩
೨೦. Vivek Chibber, Postcolonial Theory and the Specter of Capital, navayana, New delhi, 2013, p.22
೨೧. ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ, 'ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪಡನೆಳಲಿನಲ್ಲಿ, ಸದ್ಯದ ಹಂಗು, ಪಲ್ಲವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ೨೦೧೩, ಪು.೨೪೫

ಅಭ್ಯಾಸ ಸೂಚಿ:

೦೧. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ(ಸಂ), ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮತ್ತು ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩
೦೨. ವಿಜಯ್ ಪೂಣಚ್ಚ ತಂಬಂಡ, ಕೆಳವರ್ಗದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ: ಸಬಾಲ್ಪರ್ನ್ ಚರಿತ್ರೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೯
೦೩. ಮೇಟಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ(ಸಂ), ಸಬಾಲ್ಪರ್ನ್ ಓದು, ಅರುಹು ಕುರುಹು, ಕನ್ನಡ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಜನವರಿ-ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೧೩
೦೪. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ(ಸಂ), ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩
೦೫. ಸಿಮೋನ್ ದ ಬೊವಾ, ಅನು: ಎಚ್.ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ, ದ ಸೆಕೆಂಡ್ ಸೆಕ್ಸ್, ಬರಹ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭, ೨೦೧೧
೦೬. ತೇಜಸ್ವಿನಿ ನಿರಂಜನ ಮತ್ತು ಸೀಮಂತಿನಿ ನಿರಂಜನ(ಸಂ), ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಕ್ರೈಸ್ಟ್ ಕಾಲೇಜ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೪
೦೭. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ(ಸಂ), ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩, ೨೦೦೬
೦೮. ವಿನಯಾ ಒಕ್ಕುಂದ(ಸಂ), ತೆಂಕಣ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂಕಥನ, ಕುವೆಂಪು

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಚಿಂತನೆಯ ನೆಲೆಗಳು

ಭಾಷಾಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೬

೦೯. ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಟಿ. ಬೇಗೂರು, ಮಹಿಳೆ: ಚರಿತ್ರೆ-ಪುರಾಣ, ಅಂಕಿತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೧೪

೧೦. ಎಚ್.ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ, ಸ್ತ್ರೀವಾದ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೩

೧೧. ನ.ರವಿಕುಮಾರ(ಸಂ), ದೇಶೀ ದರ್ಶನಗಳು, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೯

೧೨. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪, ೨೦೦೮

೧೩. ಮೊಗ್ಗಿ ಗಣೇಶ್, ತಕರಾರು, ಪಲ್ಲವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ೨೦೦೮

೧೪. ಶಿವಸುಂದರ್, ಚಾರ್ವಾಕ, ಲಂಕೇಶ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೧

೧೫. ಸನತಕುಮಾರ ಬೆಳಗಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾದಿ ಭಾರತ ವರ್ಸೆಸ್ ದಲಿತ ಭಾರತ, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೨೦೧೬.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ

-ಡಾ. ರಂಗಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪಿ.ಎ.,

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ,
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸರಿಸುಮಾರು ಎಂಟು ದಶಕಗಳಷ್ಟು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಸ್ತಾರದೊಂದಿಗೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಜೀವಂತಿಕೆಯ, ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಪುಲವಾದ ದಾಖಲೆಯೇ ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ, ಹೊಸಗನ್ನಡವೆಂದು ಸರಳವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಗಮನಿಸಿ ಕೊಂಡಾಗ ಅದು ಬದಲಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನೊಳಗಿನ ಆಸಕ್ತಿಯ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಇತರ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಗತ್ಯಬಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು, ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಕಾಲ ಮುಗಿದಾಗ, ಅನುಭಾವದ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಕಾಲ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕವಿ, ಕಾವ್ಯದ ಕಾಲ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ವಿಂಗಡಣೆಗಳ ಆನಂತರ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ವಸ್ತು, ವಿಷಯ, ಭಾಷೆ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾದ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು, ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಕಾಲಘಟ್ಟ ಶೋಧನೆಯ ಮತ್ತು ಮುಂದುವರೆದ ಪ್ರಯೋಗದ ಕಾಲ, ಕವಿ ಮುದ್ದಣ್ಣನಿಂದಲೇ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅವನ ನಿಲುವುಗಳೊಂದಿಗೇ ಕಾವ್ಯ ಬದಲಾಗದೇ ಕಾವ್ಯ ಬದಲಾಗಬಹುದಾದ ದಿಕ್ಕುದೆಸೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಗಂಭೀರ ಚಿಂತನೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವಂತ ಭಾಷೆಯ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಹೀಗೆ ದಿಢೀರನೆ ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲ ಅದರ ಪ್ರೇರಕ-ಪೂರಕ ಅಂಶಗಳು ನೂರಾರಿವೆ. ಇಂತಹ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದರೇನು? ಎಂದು ಬರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎನ್ನುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಆರೋಪಿಸಿ ಚಿಂತಿಸುವುದಾದರೆ ಹೊಸದು ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಎನ್ನುವ

ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲವನ್ನು ಮುದ್ದಣ್ಣನೊಂದಿಗೆ (೧೮೩೦) ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಗದ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಅವನ ಮಾತಿನ ಒಳಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವು ಸರಳ ಹಾಗೂ ಸುಂದರವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಧುನಿಕವಾಗಿ ಧ್ವನಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಮನೋರಮೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅನನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಹೃದಯರ ಮನಗೆಲ್ಲುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರ 'ಮಾಡಿದ್ದುಣ್ಣೊ ಮಹಾರಾಯ' ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ 'ಇಗ್ಗವ್ವ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪ್ರಹಸನ' ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಧುನಿಕತೆಯ ನೆರಳು ಕಂಡಿತ್ತು. ಇದು ನಾಳಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದಿಕ್ಕುತೆ ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಲತಃ ತನಗಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗುವ ಹಂಬಲ ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ಅದು ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವ ತುರ್ತನ್ನು ಹೇಳುವಂತಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಇಡಿಯಾದ ಕಾವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು ಎಂದಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವ ಕೆಲಸವಂತೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದಾಗಲೇ ಅವನ-ದೇವರ ಸಂಬಂಧ, ಅವನ ಇತರ ಭಾವನೆಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧ, ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗಿನ ಒಡನಾಟ, ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾದ ನೆಲೆಗಳು, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತುವಾಗಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲಾ ಅವಕಾಶಗಳಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದು ಒಂದು ಹಂತಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಷ್ಠೆಗಳ ಪ್ರತಿಬಂಧಗಳ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಕೇವಲ ರಾಜ-ರಾಣಿ, ಋಷಿಗಳು, ಅತಿಮಾನವತೆ ಇವುಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ಇಂದಿಗೆ ಮಾನವ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಪರಲೋಕದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯದ ಆಚೆಗೆ ಇರುವ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಸ್ತಾರ ಗೊಳ್ಳುವಂತೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಯ ಆಸಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಬಂದು ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆರಂಭ ಕಾಲವನ್ನು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧವೆಂದು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಭಾರತ ದೇಶದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಕಾಲಘಟ್ಟವೆಂದೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಭಾರತ ದೇಶದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಕಾಲಘಟ್ಟವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವು ಇದರ ಮುಂದುವರೆದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಗಮನದಿಂದ ಹೊಸ ಬಗೆಯದಾದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಆ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾದವು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಚಿಂತನೆಗೆ ತೊಡಗಿಸಿತ್ತು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಪ್ರೇಮ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಗೆಗಿನ ಕನಸುಗಳೆಲ್ಲಾ ಮೂಡತೊಡಗಿದವು. ಅದರ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ

ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆ, ಮೌಢ್ಯಗಳನ್ನು, ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮನೋಭಾವವೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಧೈರ್ಯವೂ ತುಸುವೇ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ನೆಲೆಯಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಮೂಹಿಕ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಬದಲಾವಣೆಯು ಹೊಸತನವನ್ನು ಬಯಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಗಮಕ್ಕೆ ದೇಶದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಪೂರ್ವಪೀಠಿಕೆಯಂತಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ.

ಅದುವರೆವಿಗೂ ಕೇವಲ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಇತರರ ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಗೌರವದ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಮೊದಲಾದ ಶಿಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಮನನ ಮಾಡಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಖ್ಯೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಚಿಂತಕರೂ ಸಹ ಆ ಬಗೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡತೊಡಗಿದರು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಚಿಂತನೆ, ವಿಚಾರಜ್ಞಾನಗಳ ಬಗೆಗೆ ಇದ್ದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಅಭಿಮಾನ, ಪ್ರೀತಿಗಳೂ ಮೂಡತೊಡಗಿದವು. ಹತ್ತು ಹಲವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರೇ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಒಲವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲದೇ ಗಂಭೀರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿತ್ತು. ಬದಲಾವಣೆಯ ಗಾಳಿ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬೀಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಕಾಲ ಮತ್ತು ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದವು. ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಮೂಹಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತಾದಂತಹ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಬದಲಾದವು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ, ನಿರಾಕರಿಸುವ ದ್ವಂದ್ವದ ನಡುವೆಯೇ ಒಚ್ಚಾರೆಯಾಗಿ ಹೊಸತನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಲು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ ಇದಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಸೃಜನಶೀಲವಾದ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾದ ಪರಂಪರೆಯು ಹೀಗೆ ಕಾಲದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸದೆ ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಭಾರತದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕೂಡ ಇದೇ.

ಹೀಗೆ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಪ್ರಭಾವ ಭಾರತೀಯ ಇಡೀ ಬದುಕಿನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಎನ್ನುವುದು. ಇಡೀ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಭಾವ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಹೊಸತೊಂದು ಜೀವನ, ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ದರ್ಶನ ಮೂಡಿಸಿತ್ತು ಮತ್ತು ಹೊಸತೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಲಭ್ಯವಾಗಿಸಿತ್ತು ಎನ್ನುವ ಎಲ್.ಎಸ್.ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು

ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು. ಇದು ಒಟ್ಟಾರೆಯಾದ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಗ್ರೀಕ್‌ನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇತರೆ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. ಸುಮಾರು ಶತಮಾನಗಳಿಗೂ ಹಿಂದಿನ ಅನ್ಯ ಶಿಸ್ತುಗಳ ಜ್ಞಾನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ, ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಲಭ್ಯ ವಾಯಿತು ಎನ್ನಬಹುದು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಇರಬಹುದಾದ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಪರಸ್ಪರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿಂದಲ್ಲದೆ ಹೊಸತೆಂಬಂತೆ ದೊರೆತುಕೊಂಡವು. ಅದುವರೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಾವ್ಯ ಎನ್ನುವ ಅರಿವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಇದ್ದ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಸರಿ ಮಿತಿಯವೇ ಆಗಿದ್ದವು. ತಮ್ಮ ಬದುಕು, ತಮ್ಮ ಪರಿಸರ, ತಮ್ಮ ನೋಟ, ಭಾವ, ಸಂವೇದನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಬಹುದಾದವು ಎನ್ನುವುದು ಮೊದಲಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯ ಲೋಕದಂತೆ ಭಾರತೀಯ ರಿಗೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದವು. ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಹೇಗೋ, ಚರಿತ್ರೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ವರ್ತಮಾನ, ಸಮಕಾಲೀನತೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಕವಿಯನ್ನು ಕಾವ್ಯಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬಲ್ಲವು ಎನ್ನುವುದೇ ವಸ್ತುಕ್ರಾಂತಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿತ್ತು. ಹತ್ತು ಹಲವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಓದುವಂತಾದದ್ದು ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಯಿತು. ಈ ನೆಲದ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ಮಿಲ್ಟನ್, ಬರ್ನ್ಸ್, ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್, ಕೋಲ್ರಿಚ್, ಷೆಲ್ಲಿ, ಬೈರನ್, ಪೆನಿಸನ್, ಬೌನಿಂಗ್, ಕಾರ್ಲಲ್, ರಸ್ಕಿನ್, ಇಸ್ಕಿಲ್ಸ್, ಸೋಫೋಕ್ಲಿಸ್, ಯೂರಿಪಿಡಸ್, ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು ಅವರವರ ಆಸಕ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾದವು.

ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಹೊಸದಾದ ವಿಚಾರವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಯ ಹೊಸತನಕ್ಕೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ದೊರೆತುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಹೊಸ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಕಾರ, ಭಾವಗೀತೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು, ಕನಸು, ಕನವರಿಕೆಗಳನ್ನು, ಆಸೆ, ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು, ಕಾವ್ಯ ಮಾಡುವ ಅದ್ಭುತ ಮಾಧ್ಯಮ ವೆಂಬಂತೆ ಭಾವಗೀತೆಗಳು ಕಾಡಿದವು. ಈ ಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯದ ಪರಿಚಯವೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅನುಭವವಾಗಿತ್ತು ಅಂದರೆ ಇದು ತೀರಾ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ಹೊಸತನವೆಂದೇ ಅರ್ಥೈಸಲು ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಚನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಿನ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಬಗೆಯ ಅಂಶಗಳು, ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಮಾದರಿ ಗಳು ನಮ್ಮವರ ಎದುರಾಗಿದ್ದವು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಅಂಶವಾಗಿಯೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಭಾವಗೀತೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಬಹುಪಾಲು ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನೇ ಭಾವಗೀತೆಗಳ ಕಾಲ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾದಷ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿ.

ಮಹತ್ವವನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಭಾವಗೀತೆಯಂತೆಯೇ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಭಾವಗೀತೆಯ ಒಳಪ್ರಕಾರಗಳು ನಾಟಕ, ಸಣ್ಣಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ ಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನುಸರಣೆಯಾಗಿ ಬಂದವು ಎನ್ನುವುದು ಈಗಾಗಲೇ ವಿಧಿತವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಲಲಿತಪ್ರಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಗಳು ತೀರಾ ಹೊಸತಾಗಿಯೇ ಇದ್ದವು ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಹುಟ್ಟು ಸಾವಿನ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷದ ಭಾರತೀಯ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣದ ಕಾವ್ಯಧಾರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಸಂದರ್ಭದ ನಿಸರ್ಗದ ಒಡನಾಟ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತೆರೆಯಿತು. ನಿಸರ್ಗ ವರ್ಣನೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೀಳಿದ್ದು ಮತ್ತು ಹೊಸಬಗೆಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರಿಸಿತು. ಮುಂದೆ ಕನ್ನಡದ ಯಾವುದೇ ಕವಿ ನಿಸರ್ಗ ಚಿತ್ರಣದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಸಂಗತಿಯಿಂದಲೇ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯಬಹುದು. ಈ ತೆರನಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆ ಒದಗಿಬಂದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು ಎನ್ನುಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದರ ಜೊತೆಗೆ ಮೇಲೆ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ನಮ್ಮದೂ ಎನ್ನುವ ಭಾರತೀಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಎನ್ನುವ ದೇಶೀಯತೆಯ ಬಹಳಷ್ಟು ಅಂಶಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೇ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದವು ಎನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಸಂಸ್ಕೃತದ, ದೇಶದ, ಇತರ ಭಾಷೆ ಗಳ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರ ರೂಪಾಂತರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೊಸತನಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿದ, ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಕತಾಳೀಯವಾಗಿ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು ಒದಗಿಬಂದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ: ಒಂದು ಜೀವಂತ ಭಾಷೆ ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸ ಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಕೊಳ್ಳುವ, ಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿ ರುವಂತಾದ್ದು. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಚೀನ ತೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತಿತರ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಂತೆಯೇ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರೇರಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ನಕಲಿನಂತಾಗಲಿಲ್ಲ, ಮಾದರಿಯನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಸತನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯೂ ಆಯಿತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಅಂತಹ ಯಶಸ್ಸೇ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಮುನ್ನುಡಿಯೇ ಆಗಿಯೂ ಉಳಿಸಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

- ೧) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಪ್ರೊ. ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್
 ೨) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾವಗೀತೆ - ಪ್ರಭುಶಂಕರ
 ೩) ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಕವಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ - ಎಸ್. ಅನಂತನಾರಾಯಣ
 ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ
 ೪) ನವೋದಯ - ಬಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
 ೫) ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಗಮ - ಡಾ. ಹರಿಕೃಷ್ಣ ಭರಣ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕುವೆಂಪು

- ಡಾ. ಸರ್ವೇಶ ಬಿ.ಎಸ್.

ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ,
 ಕ್ರಿಸ್ತು ಜಯಂತಿ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು-77

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಓದುಗ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡುವಷ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಿರಿಮೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವುದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಪಂಪ ರನ್ನರ ಆದಿಯಾಗಿ ಮೊದಲುಗೊಂಡ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ವರೂಪದೊಂದಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಉಳಿಸಿದೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಕ್ತಿಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಎರಡೂ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಚಿಂತನೆ ನಡೆದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿರುವ ಕೊಡುಗೆ ಈ ಹಂತದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ಅನುಭಾವಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊರಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾನವ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಅಪಾರ ಅನುಭಾವಿ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳು, ಬಸವಣ್ಣನವರು, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಹೀಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಶಿವಶರಣರು ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಸಾರವನ್ನು ವಚನಗಳನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ದಾಸ ಪಂಥವು ಕನ್ನಡ ಭಕ್ತಿ ನೆಲೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಗಾನ ನೆಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿವೆ. ಪುರಂದರ ದಾಸರು, ಕನಕದಾಸರು ಹೀಗೆ ಹಲವರ ದಾಸ ನೆಲೆಯ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಮಗೆ ಪ್ರೇರಕ ನೆಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪೂರಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಮಿತಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತಷ್ಟು ಭಿನ್ನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ರಾಜಾಶ್ರಯ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಾಶ್ರಯದ ಕೃಪೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಆಶ್ರಯದಾತರ ಮನಸ್ಸಂತೋಷಡಿಸಲು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೂ, ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಆ ನೆಲೆಯ ಕೆಲಸ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖಸ್ತುತಿಯ ಕೆಲಸವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ರಾಜನು ಅನುಸರಿಸುವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹಾಗೂ ಆ ಧರ್ಮದ ಕುರಿತಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕವಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬರೆಯಬೇಕಾದ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕುವೆಂಪು

ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜರ ಸಾಧನೆಗಳು, ಅವರ ಅರಮನೆಗಳು, ರಾಣಿಯರು ಅವರ ಭೋಗ ಜೀವನ ಇದೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಹಂತಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ನಾವು ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೂ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅರಸನ ಹಂಗು ಕವಿಯೊಬ್ಬನ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಮೇಲಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಮಿತಿ ಇದ್ದದ್ದು ನಿಜವೇ ಸರಿ.

ಈ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಹೊಸತೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟವರು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು. ಅವರ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಗೀತೆಗಳಿಂದ ಮೊದಲಾದ ಹೊಸ ನೆಲೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರುಚಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ರುಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಲವು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿಗಿಸಿತು. ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜಾಗತಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗುತ್ತಾ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನ ಹಾಗೂ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲು ಸಿಗುತ್ತಿದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ನೆಲೆಗಳು ಒಂದೊಂದು ಕಾಲಮಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಿಗದಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಪ್ರತಿ ನೆಲೆ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವು ವಿದ್ವನ್ನಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹಾಗೂ ಚಿಂತನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು, ಮಾಸ್ತಿ, ಅ.ನಾ.ಕೃ., ಚದುರಂಗರು, ವಿ.ಕೃ.ಗೋಕಾಕರು, ಅನಂತಮೂರ್ತಿಗಳು, ತೇಜಸ್ವಿ ಯವರು, ಕಂಬಾರರು, ದ್ಯಾವನೂರರು, ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯನವರು, ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರ ಪ್ಪನವರು, ಸಾ.ರಾ. ಅಬೂಬಕ್ಕರ ಅವರು, ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತಕರನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು.

ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿರುವ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಸಮಾಡಿ, ಅಪಾರ ಓದುಗ ಬಳಗವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಗಳು ಶ್ರೀ ಕುಪ್ಪಳಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು. ಕುವೆಂಪು ಎಂದು ಮನೆ ಮಾತಾಗಿರುವ ಇವರು ನಾಡಿನ ಹಿರಿಮೆ. ಕನ್ನಡವನ್ನುವುದು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡದೇ ಮುಗಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಅವರ ಚಿಂತನೆ, ಬರವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬದುಕಿದ ರೀತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಒಲಿದಿರುವ ಹಿರಿಮೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದ ಆಧ್ಯರಾದ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಯವರಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಅಪಾರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದವರು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದ ಇವರು ಕನ್ನಡದ ಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಬದುಕು ಹಾಗೂ

ಚಿಂತನೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿಕ್ಕತನ ನೆಲೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಯಾವ ಮೂಲಜಿಗೂ ಬೀಳದೆ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಓದುಗ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಇವರ ಕೃತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಚಿಂತನೆಗಳು ಇಡೀ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚಿಂತನೆಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದದ್ದು ಹೇಗೆ? ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲ ನೆಲೆಗಳಿಗೂ ಹೊಂದುವಂತಹ ಚಿಂತನೆ ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಏನು? ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲುವಂತಹ ಚಿಂತನೆಗಳು ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಲೇಖನ ಚಿಂತನವು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜದ ಮೇಲಿದ್ದ ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಚಿಕ್ಕತನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಕುವೆಂಪು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರು. ಕೂಡು ಕುಟುಂಬದ ಜಗಳಗಳನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ದರ್ಪವನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದವರು. ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಗ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಕುವೆಂಪು. ಆಗಷ್ಟೇ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಹೇಗೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಬದುಕುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದವರು. ಇದೆಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಸೋದರ ಮಾವನಿಂದ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವರು. ಮಲೆನಾಡು ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಕವಿ ಮನಸನ್ನು ಪ್ರಪುಲ್ಲಗೊಳಿಸುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಕಾಡು ಅವರ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಹೌದು ಉತ್ತರವೂ ಹೌದು ಅನ್ನುವ ಹಾಗಿತ್ತು. ಓದು ಅವರನ್ನು ಆವರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಮೈಸೂರಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ ಮಲೆನಾಡಿನ ಶಕ್ತಿ ಕುವೆಂಪು. ಅವರನ್ನು ತಿದ್ದ ತೀಡಿದ ಗುರುವೊಂದ ಅಷ್ಟೇ ಶಕ್ತಿಯುತ ವಾಗಿತ್ತು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದು ಒಂದು ಕಡೆ, ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಅಪಾರ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಪರಂಪರೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಚಿತ್ರಣ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ. ಹೀಗೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರಲ್ಲಿನ ಚಿಕ್ಕತನ ಜ್ಞಾನ ಅವರಲ್ಲಿನ ಸೃಜನ ಶೀಲತೆಯನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸಿತು. ಅವರ ಕವಿತೆ, ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಪ್ರಬಂಧ, ಚಿಂತನೆ ಬರಹಗಳು, ಆತ್ಮಕಥನ, ಶಿಶು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಭಾಷಣಗಳು ಇಡೀ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಸಂಚಲನವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಬಿಟ್ಟವು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಕೆನ್ಸನ್ ರಿಂದ ಬೇಡುವೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡದ ಹೊಸರೂಪ ಪಡೆದ ಕನ್ನಡದ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಮೊದಲು ಗೊಂಡು ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವತ್ ಸೇವೆ ಅಪಾರ ಹಾಗೂ ಅನನ್ಯ.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ-ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ-ಖಂಡಕಾವ್ಯ, ಕೊಳಲು, ಪಾಂಚಜನ್ಯ, ನವಿಲು, ಕಲಾಸುಂದರಿ, ಕಥನ ಕವನಗಳು, ಕೋಗಿಲೆ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯೆಟ್ ರಷ್ಯಾ, ಪ್ರೇಮ ಕಾಶ್ಮೀರ, ಅಗ್ನಿಹಂಸ, ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ, ಚಂದ್ರ ಮಂಚಕಿ ಬಾ ಚಕೋರಿ, ಅನಿಕೇತನ, ಅನುತ್ತರಾ, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ, ಕೊನೆಯ ತೆನೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಮಾನವ ಸಂದೇಶ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ದೇವರು ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು. ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ ಹಾಗೂ

ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಯಮನ ಸೋಲು, ಜಲಗಾರ, ಮಹಾ ರಾತ್ರಿ, ಸ್ಮಶಾನ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ, ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ, ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿ, ಬೆರಳಿಗೆ ಕೊರಳ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ನಾಟಕಗಳು, ಮಲೆನಾಡಿನ ಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರಬಂಧಗಳು. ಕಾವ್ಯವಿಹಾರ, ತಪೋ ನಂದನ, ವಿಭೂತಿ ಪೂಜೆ, ದ್ರೌಪದಿಯ ಶ್ರೀಮುಡಿ, ರಸೋ ವೈಸಃ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅವರ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು... ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಿಂತನಶೀಲ ಬರಹಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರ ಮನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೇಂದ್ರವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನಮಗೆ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬರದೆ ಇರದು. ಇವರ ಎಲ್ಲಾ ಕೃತಿಗಳು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿ ಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿರುವ ಕೃತಿಗಳೇ. ನವೋದಯವೆನ್ನಿ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲವೆನ್ನಿ, ನವ್ಯವೆನ್ನಿ, ದಲಿತ ಬಂಡಾಯವೆನ್ನಿ, ಇಲ್ಲೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲೂ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಛಾಯೆ ಕಾಣದೆ ಇರದು. ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮಯಣ ದರ್ಶನಂ ಕೃತಿಯನ್ನೇ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಇದ್ದ ರಾಮನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಓದುಗರ ಗಮನವನ್ನು ಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸೆಳೆಯುವ ಸೀತೆಯ ಪಾತ್ರವಿರಬಹುದು ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುವಂತೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಮೂಕಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಆ ಮಾತುಗಳ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ನೆಲೆಯ ರೂಪಕವಾಗಿರುವ ರಾಮನೂ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೊಂದನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ತಮ್ಮ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿಯಲ್ಲಂತೂ ಒಂದು ಮಲೆನಾಡಿನ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ನೆಪವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ನೆಲೆಯ ಚಿಂತನೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹುಟ್ಟಿಯನ ಪಾತ್ರ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಗ್ಗಡತಿಯ ಜೀವನದ ವಾಸ್ತವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜೀತ ಪದ್ಧತಿಯ ಕರಾಳ ರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಕುವೆಂಪು ಮಲೆನಾಡಿನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನವೋದಯದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ನವ್ಯದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. “ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮುಖ್ಯರಲ್ಲ, ಯಾರು ಅಮುಖ್ಯರಲ್ಲ” ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ಮಲೆನಾಡಿನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮದುಮಗಳನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಡೀ ಕಾದಂಬರಿ ನಮಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅಮಲಿನ ಹಾಗೆ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾತ್ರವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ ವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂಬಳದಂತಹ ಹುಳ ಪಾತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಡಿನ ಕಾರಿರುಳು ಪಾತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹರಿಯುವ ನೀರು, ಕೂಗುವ ಕಗ ಮೃಗಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಸಾರಿ ಹೇಳುವ ಕಾದಂಬರಿ ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯ ಉಳಿದವರು

ಕನಿಷ್ಠವೆಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಲಕ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಮರ್ಮಾಘಾತವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಭಾಗವೆಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳಂತೆಯೇ ಪ್ರಾಣಿ ಮಾನವರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವೆಂಬುದನ್ನು ಗುತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಹುಲಿಯನ ನಡುವೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬಂಡಾಯ ಎದವರೆಗೂ ಓದುಗ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮುಖಮಾಡದೇ ಇದ್ದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಾಂಗದ ಬದುಕನ್ನು ವಸೂಲಿ ಸಾಬರ ಮೂಲಕ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ವೇದ ಪಾಠಗಳು ಮಾತ್ರವೆಂದು ಕೊಂಡು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪೌರೋಹಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ವಿಮರ್ಶಕ ಚಿಂತಕರಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳು ಬಂದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹೇಗೆಲ್ಲ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಸ್ಪೃಷ್ಯತೆಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ಜೊತೆಗೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನಿಟಿ ಜನರಿಗೊಂದು ಬದಲಿ ಮಾರ್ಗವೆಂಬುದನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾರೆ ಕುವೆಂಪು. ಕಾಡಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸವಾಲುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇಡೀ ಭಾರತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಂಡ ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಕಾದಂಬರಿ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಲಿ, ಕಾದಂಬರಿಗಳಾಗಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅವರ ಪ್ರತಿ ಬರಹವೂ ಸಮಾಜದ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಅವರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿಯಾಗಲಿ, ಬೆರಳಿಗೆ ಕೊರಳ ಆಗಲಿ, ಮಹಾ ರಾತ್ರಿಯಾಗಲಿ, ಯಮನ ಸೋಲಾಗಲಿ, ಜಲಗಾರ, ಸ್ಮಶಾನ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಲೇ ಹೋಗಿದೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಸಮಾಜವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಹಿಂಜರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಭಾಷಣಗಳ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವಾದರೆ, ಬರಹದ ಮೂಲಕ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಆರೋಗ್ಯದ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿದವರು ಕುವೆಂಪು. ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿಯಂತೂ ಇಡೀ ದೇಶದ ಮರ್ಯಾದಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ರಾಮನನ್ನೇ ಕರೆತಂದು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಪ್ರನೊಬ್ಬನ ಸಣ್ಣತನವನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಮಗನ ಸಾವಿಗೆ ಶೂದ್ರನೊಬ್ಬನ ತಪಸ್ಸು ಕಾರಣವೆಂದು ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡ ಹೇಳುವುದು ಎಂತಹ ಪ್ರಸಂಗ. ಕುವೆಂಪು ರಾಮನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಅರ್ಥ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದೇವರನ್ನು ಅರಸಿ ಹೋಗುವ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರಿಗಿಂತ ತನ್ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದೇವರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಜಲಗಾರನಿಗೆ ದರುಶನವನ್ನು ನೀಡಿ ನಾನು ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಜಲಗಾರನೆಂದು ಶಿವ ಹೇಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಎಷ್ಟು ಸವಾಲಿನ ಸಂಗತಿ. ಕುವೆಂಪು ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಪ್ತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರವಾಗಿರುವುದು ನಾಡಗೀತೆಯ ಮೂಲಕ. ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಸತ್ವವನ್ನು ಹೊರಹಾಕುವ ರೈತಗೀತೆಯ ಮೂಲಕ. ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕುವೆಂಪು

ವಸ್ತುವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇರಬೇಕಾದ ಶಿಷ್ಟ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹೊರನೂಕಿ ಸಮಾಜದಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡದ ರೈತರ ಕುರಿತು ಬರೆದಿರುವ ರೈತಗೀತೆ ವಿಶೇಷವೇ ಸರಿ. ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಗೊಬ್ಬರ ಕವಿತೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಯತ್ನ. ಗೊಬ್ಬರದ ಮೇಲೆ ಪದ್ಯ ಬರೆಯುತ್ತ ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಕುವೆಂಪು. ಕೇವಲ ಹೂ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕವಿತೆಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧ ವೆಂಬಂತೆ ಗೊಬ್ಬರ ಕವಿತೆ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಕೆಳವರ್ಗಗಳ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಅವರ ಅನೇಕ ಕವಿತೆಗಳು ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅವರ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ ಹಾಗೂ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯದ ಕವಿತೆಗಳಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ. ಅವರ ಪ್ರಾರಂಭದ ನವೋದಯ ಕವಿತೆಗಳನ್ನಂತೂ ಯಾರೂ ಮರೆಯುವ ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇವರ ಕವಿತೆಗಳ ಗೇಯತೆ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕತೆ ಹೊಸ ತಲೆ ಮಾರಿನ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲುವಂತಹ ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಚಿಗುರೊಡೆದು ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಕಾವ್ಯ ಶಕ್ತಿ.

ಬೂಸಾ ಪ್ರಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿವರೆಗೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಬೂಸ ಎಂದು ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿದಾಗಲೂ ಅವರ ಆಲೋಚನೆಯ ಆಳವನ್ನು ಅರಿತು ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಬೆಂಬಲ ಸೂಚಿಸಿದವರು ಕುವೆಂಪು. ಸಮಾಜದ ಕೆಲ ವರ್ಗವನ್ನು ಬೇಕೆಂತಲೇ ಬದಿಗಿರಿಸಿ ರಚಿತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಯಾವ ಮೌಢ್ಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನೂ ಒಪ್ಪದ ಲೇಖಕರು ಕುವೆಂಪು.

ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರಿಸಿದ್ದರೂ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಕುವೆಂಪು. ಸ್ವತಃ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದದ್ದರಿಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬದುಕಿನ ರುಚಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದವರು. ಆದರೆ ಎಂದಿಗೂ ರೈತರನ್ನು ಬಡವರನ್ನು ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಸುಲಿಗೆ ಮಡುತ್ತಿದ್ದ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಮಂತ್ರ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದವರು. ಮೊದಲಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಗ ತೇಜಸ್ವಿಯವರಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರು. ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಯುವಕರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ತೇಜಸ್ವಿ ಕುವೆಂಪು ನೀಡಿದ ಮತ್ತೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೇರು ಪರ್ವತವಾಗಿ ಬೆಳೆದವರು ತೇಜಸ್ವಿ. ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳು ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ವೈಚಾರಿಕ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವಿಕ ನೆಲೆಯವು.

ಕುವೆಂಪು ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವರು ಏನಾದರೂ ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದರೆ 'ವಿಶ್ವಮಾನವ ಸಂದೇಶ' ವನ್ನು ಓದಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯ ಒಟ್ಟು ಸಾರ ಈ ವಿಶ್ವಮಾನವ

ಸಂದೇಶ. ಹಾಗಾಗಿ ನನ್ನೆಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಲು ಆಗದೇ ಹೋದರೂ ಈ ವಿಶ್ವಮಾನವ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಓದಿ, ಓದಿಸಿ, ಮುದ್ರಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಂಚಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಕುವೆಂಪು ಒಂದು ವರ್ಗದ ಸ್ವತ್ತಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ವಿಶ್ವ ಮಾನವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಎಷ್ಟೋ ಇದೆ. ಮಹಾನ್ ಚಿಂತಕರನ್ನು ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಓದು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯೆಯ ಸಂಕುಚಿತತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆಲಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಿಂತ ಬಯಲ ಪ್ರಜ್ಞೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೂಡುವಂತಾಗಬೇಕು.

ಪರಾಮರ್ಶನ:

1. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ - ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ
2. ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಕುವೆಂಪು

ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕು

ಡಾ.ಶಾಂತಮ್ಮ

ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ ಬರೆದಿರುವ ಕಥೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಎದೆಗುಂದದೆ ಎದುರಿಸುವ ರೀತಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಇಡೀ ಕುಟುಂಬದವರ ಜೀವನ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಸಾಗಿದರೆ "ಸಂಗಾತಿಗಳು" ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಚನ್ನಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅಜೀದ ಸಾಬರ ಕುಟುಂಬದ ನಡುವಿನ ಬಾಂಧವ್ಯ ಎಂತಹದು ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಆಂತರಿಕ ಕೋಮು ವಾದವು, ಜನರ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಸೆಯುವಲ್ಲಿ ತೊಡಕಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪರಿವಾರದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಸುವುದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಭಾರತ ಒಂದು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಹಲವು ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯ, ಪಂಗಡ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಇವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುವುದು ಆತನ ಜಾತಿ. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಆತನ ಆಲೋಚನೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಲ ಎಷ್ಟೇ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಧರ್ಮ ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತಿದೆ. "ಸಂಗಾತಿಗಳು" ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬಡವನಾದ ಚನ್ನಯ್ಯ, ಕೃಷಿಯನ್ನೇ ನಂಬಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ, ನಾಲ್ಕೈದು ಮಕ್ಕಳಿರುವ ಕುಟುಂಬ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ತನ್ನ ಎರಡನೇ ಮಗ ರಾಜು ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾದುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಊರಿನ ಮಂದಿ ಆತನನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದು, ಚನ್ನನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷದ ವಿಚಾರವಾಗಿದ್ದು, ಆಗ ಚನ್ನನು ತನ್ನ ಮಗನ ಓದಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿ, ಆತನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಡೀ ಅವನ ಕುಟುಂಬದವರ ಮೇಲಿರುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವುದು ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ರಾಜನ ಓದಿಗೆ ಆತನಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೃಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುವ ಕಥಾನಾಯಕ ಅನ್ಯ ಧರ್ಮದವರಾದ ಅಜೀದ ಸಾಬರೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಸಿ, ಎರಡು ಸಂಸಾರದ ನಡುವೆ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಇಲ್ಲದ

ಶುದ್ಧವಾದ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡುವುದು ತುಂಬಾ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಗಿಂತ ವಿವೇಕ ಇರುವುದು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ರಾಜನ ಮುಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲು ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಗನು ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಓದುವುದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿದಾಗ ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ಎಂದಾಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಚನ್ನನ ಹೆಂಡತಿ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಸೌಲಭ್ಯ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದವರಿಂದ ಅರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅಜೀದ ಸಾಬರ ಮಗನ ಫಲಿತಾಂಶ ಬಂದ ನಂತರ ಕಾಗದ ಬರೆಯಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು, ಅವರಿಂದ ಸಹಾಯ ಆಗಬಹುದು ಎಂದು ನಂಬಿಕೆ ಹೊಂದಿದಾಗ, ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅಜೀದರು ಊರಿಗೆ ಬರುವ ವಿಚಾರ ಕುರಿತು ಕಾಗದ ಬಂದಾಗ, ಚನ್ನನಿಗೆ ತಾನು ಬಯಸಿದ ಆಸೆ ಈಡೇರುವ ಮುನ್ನೂಚನೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅಜೀದರ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಮಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಆದರದಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದಾಗ ಮಗನ ವಿಚಾರ ಮಾತನಾಡಿ, ಕೊನೆಗೆ ರಾಜು ಫಾತಿಮಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಓದಲು ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಾತಿ ಬೇರೆಯಾದ ಅಜೀದ ಸಾಬರ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು ಸಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ಚನ್ನನ ಸಂಸಾರ ಇರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರ ತುಂಬಾ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ರಾಜುವಿನ ಓದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಂತೆ, ಆಲೋಚಿಸಿದಾಗ ಇವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ನಂಟರು ಯಾರೂ ನಗರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಪರಿಚಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದವರು ಅಜೀದರು ಮಾತ್ರ ಆದ್ದರಿಂದ ಅನ್ಯ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ, ರಾಜನನ್ನು ಫಾತಿಮಾ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವಿಗಳು ಯಾವುದೇ ಕೆಟ್ಟ ಆಲೋಚನೆ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕತೆಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಚನ್ನನ ಕುಟುಂಬದವರು, ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ ರಾಜುವಿನ ಹಿರಿಯಣ್ಣ ತಿಮ್ಮೇಗೌಡನು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಜಮೀಲಾ ಜೊತೆ ರಾಜುವಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದರೆ, ಜೋಡಿ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದಾಗ, ಆ ಮಾತಿಗೆ ಆಕೆಯು, ಅವರಿನ್ನು ಚಿಕ್ಕವರು ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೂ ಈ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಲು, ಒಲವಿರುವುದು ಮಾತಿನ ಧಾಟಿಯು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಂಗಾತಿಗಳು ಕತೆಯು ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿರುವ ಎರಡು ಕುಟುಂಬಗಳ ಜೀವನದ ಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಬದುಕಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವಂತಹುದಾಗಿದೆ. ಬಡವ, ಶ್ರೀಮಂತ ಇವರ ನಡುವೆ ಇರುವ ತಾರತಮ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಗೆ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಬರಬಾರದು. ಇದಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದುದು ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ನೇಹ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನ್ಯ ಧರ್ಮೀಯರೊಂದಿಗೆ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹೊಂದುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಕತೆಯು ಸಹೃದಯರಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಅನುಭವ

ನೀಡುತ್ತದೆ, ಹಾಗೂ ಸಿರಿ ಸಂಪತ್ತಿಗಿಂತ ಮಾನವೀಯ ಗುಣವು ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ಕತೆಯಾದ "ಕೋಳಿಪಾಲು" ಇದು ಲೇಖಕರ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮಕ್ಕಳು ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದನ ಮೇಯಿಸಲು ಹೋಗುವುದು, ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಲೇಖಕರು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನಾದ ಕರಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕಾರು ಮಂದಿ ಜೊತೆಗಾರರು ಒಂದೆಡೆ ಹಸು ಮೇಯಿಸಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕರಡಯ್ಯ ನದು ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವ ಚಪಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಕೋಳಿ ತರಬೇಕಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಅದನ್ನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ತಿನ್ನುವುದು ಚಾಳಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಲೇಖಕರು ಕೋಳಿ ತರಬೇಕಾದ ಸರದಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವುದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಸದ ವಿಚಾರವಾದರೂ, ಕೋಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲೇ ಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸ್ಥಿತಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೋಳಿ ಇಲ್ಲದೆ ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಕರಡಯ್ಯನಿಂದ ಏಟು ತಿನ್ನಬೇಕಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಕಾಣದೆ, ತನ್ನ ತಾಯಿ ಚಿನ್ನವ್ವ ಸಾಕಿದ್ದ ಕೋಳಿ ಕದ್ದು ತಿಂದು ಅದು ಹಲವು ಅವಾಂತರಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.. ಕೊನೆಗೆ ದೇವರ ಮೊರೆ ಹೋಗಿ, ಕೋಳಿ ಕದ್ದವರು ಸಾಯಲಿ ಎಂಬ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತು, ಮಾಹೇಶ್ವರಮ್ಮ ಪೂಜಾರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಹಣ ಕೊಡುವುದರೊಂದಿಗೆ, ದೇವಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕೋಳಿ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಬರುವಂತಹುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದು ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಜನಪದರು ಇಟ್ಟಿರುವ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾನವನ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿ, ಪರಿಹಾರ ಹಾಗೂ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಆಗುತ್ತೆ ಎಂದು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಂಬಿಕೆಯೇ ಬದುಕಾಗಿದ್ದು, ಎಂದಿಗೂ ಭಗವಂತ ಕೈ ಬಿಡದೆ ಸಲಹುತ್ತಾನೆಂದು, ದೇವರ ಮೇಲೆ ಭರವಸೆ ಹೊಂದಿರುವ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಚಿನ್ನವ್ವ ತಾನು ಸಾಕಿದ ಕೋಳಿ ಕಳುವಾದಾಗ, ಆಗುವ ನೋವು, ತಳಮಳ, ತಲ್ಲಣ ಇಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿದೆ. ತನ್ನ ಮನೆಯ ವಸ್ತು ಕಾಣದಾದಾಗ, ಅದರ ಯಜಮಾನಿಗೆ ಆಗುವ ದುಃಖವನ್ನು ಈ ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತ ಮಂದಿ ಹರಕೆ ತೀರಿಸುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಹಾಗೂ ದೇವರ ಪೂಜಾರಿ ಮತ್ತು ಜನಪದರ ನಡುವೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಬಂಧ ಇರುತ್ತದೆ. ಚಿನ್ನವ್ವ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕೋಳಿ ಮುರಿದುಕೊಂಡವರ ಮನೆ ಹಾಳಾದರೆ, ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂದು ಒಂದು ಮೂಗುತಿ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಡುವೆ ಎಂದು ಹರಕೆ ಹೊರುತ್ತಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪೂಜಾರಿ ಮಗಳೆ ನೀನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಂದಲ ಮಗನ ಹೆಣ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆಂಬ ಭರವಸೆಯ ಮಾತಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭ ನೋಡಿದಾಗ ತಿಳಿಯುವ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ಜನಪದರ ಮತ್ತು ಪೂಜಾರಿ ನಡುವೆ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆ ಹಾಗೂ ಗಾಢವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವುದು ಅವಿವಾಗು

ತ್ತದೆ. ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಜೀವಾಳವಾಗಿದ್ದು, ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣದ ಘಟನೆಗೂ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಮಾನದಂಡವಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಒಳಿತು, ಕೆಡಕು ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ದೇವರ ಕೃಪೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಅರಿತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಕತೆಯು ಒಂದು ಕೋಳಿಗಾಗಿ, ದೇವರ ಮೊರೆ ಹೋಗುವುದು ಹಾಗೂ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆ ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಚಿನ್ನವ್ವ ಬಯಸುತ್ತಾಳೆ.

ಕರಡಯ್ಯ ತಾನು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಕೋಳಿ ತರಿಸಿದ್ದು ನಾನೇ ಎಂದು ಚಿನ್ನವ್ವಳ ಮನೆ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಚಿನ್ನವ್ವಳ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಆಕೆ ಹೊರ ಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಆತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗದ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಈ ಕತೆಯು ಮನುಷ್ಯ ತಾನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ, ತುಂಬಾ ಹಿರಿಯವನಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಲೇಖಕರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮತ್ತೊಂದು ಘಟನೆ ಕುರಿತಾದ ಕತೆಯೇ "ವಿಯೋಗ". ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಮಾನವ ನಡುವಿನ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಇರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪರಿಸರ ನಮಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ, ಆದರೆ ಮಾನವ ತನ್ನ ದುರಾಶೆಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಸಾಗುತ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲೇಬೇಕು. ನಗರೀಕರಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದು, ಪ್ರಕೃತಿ ವಿನಾಶ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ನಾಶ ಆಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಕುಲವೇ ವಿನಾಶ ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ ಎಂದರ್ಥ.

ನಾವು ಕಾಡನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ಉಳಿಸಿ, ಕಾಪಾಡುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ನೋಡಬಹುದು. ವಿಯೋಗ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ, ಆಲ, ಬಸುರಿ, ಅರಳಿಹಲಸು, ಬೇವು, ಹೊಂಗೆ ಮುಂತಾದ ಮರಗಳನ್ನು ಚಿನ್ನವ್ವನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಚಂದ್ರಣ್ಣನು ಮಾರಿದಾಗ, ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ಚಿನ್ನವ್ವ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ಹೊಲದ ಬದಿನ ಮೇಲೆ ನೆರಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮೇವಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದ ಮರಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದು ಚಿನ್ನವ್ವಗೆ ಬಹಳ ಆಘಾತವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಹೋದಾಗ ಚಂದ್ರ ನೂಕಿ ಕೈ ಪೆಟ್ಟಾಗಿ, ಸಾವು ಬದುಕಿನ ಮಧ್ಯೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಾಗ, ಲೇಖಕರು ತಾಯಿ ನೋಡಲು ಊರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೇಲ್ಲಾ ಅವಾಂತರಕ್ಕೆ ಮರಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿರುವುದೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ಅರಿಯುತ್ತಾರೆ. ತಾಯಿಗೆ ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿಸಿ, ನಾಟ ವೈದ್ಯರಿಂದ ಔಷಧಿ ಕೊಡಿಸಿದ, ಕಾಯಿಲೆ ಗುಣಮುಖವಾಗುವ ಲಕ್ಷಣ ಗಳು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಗರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ತೋರಿಸಲು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದಾಗ, ಅದನ್ನು ಚಿನ್ನವ್ವ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಳು. ಆಕೆಗೆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಆದ ನೋವಿಗಿಂತ ತಾನು ಬೆಳೆಸಿದ ಮರಗಳು ತನ್ನ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ನಾಶವಾದುದು, ಮಾನಸಿಕ ಕಾಯಿಲೆಗೆ

ಆಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕು

ಕಾರಣವಾಯಿತು. ವಿಯೋಗ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭ ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಲೇಖಕರು , ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವ್ವ, ಅವ್ವ ಬಯಲು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಚಿಗುರೊಡಿಸಿ, ಬೀರೇ ದೇವರ ಗುಡಿಯ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ಆಲದ ಮರಕ್ಕೆ ಬಸುರಿ ಮರಕ್ಕೆ ಕೊಂಬೆಗಳ ಕಡಿಯಲು, ನನಗೆ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಕೊಟ್ಟು ಹತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಹುದು, ನಾನು ಕೊಂಬೆ ಕಡಿದು ಹಾಕುವುದು, ಅದನ್ನು ಅವ್ವ ಹೊಲದ ಬದಿನ ಮೇಲೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗುಂಡಿ ಕೀಳಿಸಿ ನೆಟ್ಟು, ಅಂಕೋಲೆ ಮರದಿಂದ ಮುಳ್ಳು ಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ, ಬೇಲಿ ಹಾಕಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೈಲಿ ದೂರದಿಂದ ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ತಂದು ಹಾಕಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತ, ಇದ್ದ ಭೂತಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಅಷ್ಟು ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದ ಮರಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ತೋಪಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ, ಮರಗಳು ದಿಢೀರನೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದ್ದು ಆಘಾತಕಾರಿ ವಿಷಯ. ಇದನ್ನು ಸಹಿಸದ ಚಿನ್ನವ್ವ ಮಗನ ಬಗ್ಗೆ ಆಕ್ರೋಶ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಆಸೆ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತೆ ಮರ ಕಡಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬಸುರಿ, ಆಲದ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳ ತಂದು ನೆಟ್ಟು, ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮನಸಿಗೆ ಆನಂದವಾಗಿ, ನೀರು ಹಾಕಲು ಹೋದಾಗ ಕೈ ಸರಿ ಹೋಗುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಜೀವನವು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ಸಾಕುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಜಮೀನು, ಅಲ್ಲಿಯ ಮರ, ಗಿಡ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬಾಂದವ್ಯ ಬೆಳೆಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕತೆಯು ಸಹ ಇಂತಹ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಕರೀಗೌಡರ ಕತೆಗಳು ಹಳ್ಳಿಗರ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ, ಅವರ ನಂಬಿಕೆ, ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

‘ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು’

ಒಂದು ಬಹುಶಿಸ್ತೀಯ ಅಧ್ಯಯನ

ಶಿವಕುಮಾರ್ ಪಿ.ಆರ್.

ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಹೊಳೆನರಸೀಪರ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ ಅವರ ‘ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು’ ಕಥೆಯು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಿನಿಮಾ ಆಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಿನಿಮಾದ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನದಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾಧ್ಯಮವು ಸಹ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾಧ್ಯಮದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿವಿಧ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಚಲನಚಿತ್ರ ದೊಂದಿಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳ ಚಲನ ಚಿತ್ರಗಳು ಆಯಾ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಲಿಖಿತ ಅಥವಾ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಸಿನಿಮಾದ ಸೃಷ್ಟಿ ಅಸಾಧ್ಯ. ಸಿನಿಮಾ ತಯಾರಿಕೆಗೂ ಮೊದಲು ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಕಥೆ, ನಾಟಕ, ಕಾದಂಬರಿ ಮುಂತಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಜನಪ್ರಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾದ ಚಲನಚಿತ್ರವು ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿನಿಮಾ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದಲು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದುಗರು ಸಿನಿಮಾವನ್ನು ನೋಡಲು ಪ್ರೇರಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಎರಡು ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ನಡುವೆ ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧ ವಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅರಿತ ಕೆಲವು ಸಾಹಿತಿಗಳು ಸಿನಿಮಾದ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಲನಚಿತ್ರ ಈ ಎರಡೂ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಕ್ಷರ ಮಾಧ್ಯಮವಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ದೃಶ್ಯ ಮತ್ತು ಶ್ರವ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ದೃಶ್ಯ ಮತ್ತು ಶ್ರವ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾದ ಚಲನಚಿತ್ರವು ಇತರ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗಿಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರೂ ಸಹ ಕತೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು, ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು ಎಲ್ಲಾ ವಯೋಮಾನದವರನ್ನು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ತಲುಪುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿ ಚಲನಚಿತ್ರ ರೂಪ ಪಡೆಯಲು ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪರಿಶ್ರಮ ವಿರುತ್ತದೆ. ಚಲನಚಿತ್ರವು ಹಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸಮ್ಮಿಳಿತ ಎನ್ನಬಹುದು. ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುವಾಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗ ಆ ಪಾತ್ರಗಳ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯ ಕಥೆ- ಚಿತ್ರಕತೆ ಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಚಿತ್ರಕತೆಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಅದನ್ನು ಸಂಕಲನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತ, ಗೀತೆಗಳು, ಸಾಹಸ, ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ, ನೃತ್ಯ ಸಂಯೋಜನೆ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧಾಂಗಗಳು ಚಲನಚಿತ್ರ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಪಕರು ಹಣವನ್ನು ಹೂಡಬೇಕು. ಬಂಡವಾಳ ವನ್ನು ಹಾಕಿ ಲಾಭ ನಷ್ಟಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿ ರಚಿಸುವ ಲೇಖಕರು ಹಣಗಳಿಸುವ ಹಂಬಲವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಸ್ವಂತಿಕೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. .

ಚಲನಚಿತ್ರವು ಇತರ ಕಲೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ. ಉದ್ಯಮದ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಚಲನಚಿತ್ರ ಇತರ ಕಲೆಗಳಂತೆ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲ. ಇದು ಸಮೂಹ ದುಡಿಮೆಯ ಫಲ. ನಿರ್ದೇಶಕ, ಕಲಾನಿರ್ದೇಶಕ, ನಟ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ಕೂಡು ದುಡಿಮೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಇದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಚಲನಚಿತ್ರ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ ಬರಗೂರು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ 'ಒಕ್ಕೂಟ ಕಲೆ' ಯಾಗುತ್ತದೆ ಸಮೂಹ ದುಡಿಮೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಚಲನಚಿತ್ರ ಬಯಸುವ ಬಂಡವಾಳ ಅದನ್ನು ಉದ್ದಿಮೆಯನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಲನಚಿತ್ರಗಳ ಸಂವಹನ ವಿಧಾನವು ತೀರ ಭಿನ್ನ. ಸಾಹಿತ್ಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಾಧ್ಯಮ. ಇದು ಸಂವಹನೆಯಾಗುವುದೂ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿಯೇ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿಯ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಒಬ್ಬರೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಸ್ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದು ಸಮೂಹವನ್ನು ತಲುಪಲು ಇದು ಬೇರೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ನೆರವು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು ಸಮೂಹದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ತಲುಪುವ ಈ ಮಾಧ್ಯಮ ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮೂಹವನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಚನೆಯಾಗುವ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು ಸಮೂಹದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂವಹನೆಯಾಗುವ ಗುಣ ಹೊಂದಿದೆ. ಚಿತ್ರಮಂದಿರದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲೊಂದು ಸಮೂಹವಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಏಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೂಹವನ್ನು ತಲುಪುವುದು ಚಲನಚಿತ್ರದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಂದು ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದಂತೂ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗುಲಾಬಿ ಪದವನ್ನು

ಓದಿದಾಗ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯ ಗುಲಾಬಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣುವುದು ಒಂದೇ ಗುಲಾಬಿ. ಒಂದೇ ಬಣ್ಣದ ಗುಲಾಬಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದುಗರಿಗೆ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ವಿದೆ, ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಸಾಹಿತಿಗೆ ಇರುವಷ್ಟು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಒಬ್ಬ ಸಿನಿಮಾ ನಿರ್ದೇಶಕರಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಒಳಗೆ ಕಥೆಯನ್ನು ತೋರಿಸ ಬೇಕಾಗುವುದು. ಓದು ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಪ್ತವಾದದ್ದು ನೋಡು ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಪ್ತವಾಗದೇ ಹೋಗಬಹುದು.

ಚಲನಚಿತ್ರವು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು. ಈಗಾಗಲೇ ಒಂದು ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲು ಹೊರಡುವಾಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತೊಡಕುಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ. ಸಮಯದ ಮಿತಿ ಇಲ್ಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರಲು ಸಾಧ್ಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯದ ಮಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಚಲನಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಂತರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಚಲನಚಿತ್ರ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸುವ ವಾಗ ಕೆಲವು ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಕನಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಜ್ಞಾನ ತೀರಾ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗಿರೀಶ್ ಕಾಸರವಳ್ಳಿ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯೊಂದು ಕೇವಲ ದೃಶ್ಯಾಂತರ ವಾದರೆ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದು ಅದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯ ಯಥಾವತ್ ಚಿತ್ರಣವಾದರೆ ಇದರಲ್ಲೇನೂ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ಚಲನಚಿತ್ರ ಮಾಡಲು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಾಗ ಅದನ್ನು ದೃಶ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಅನುವಾದ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ತಪ್ಪು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಮರುಸೃಷ್ಟಿ, ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಗಳು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಡುವುದು ಎಲ್ಲ ನಿರ್ದೇಶಕರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಕಾರ್ಯ ವಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಬಹಳ ಸಿನಿಮಾಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯ ತರ್ಜಿಮೆಯಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದಂತಹ ಗಂಭೀರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಚಲನಚಿತ್ರವಾಗಿಸುವುದೂ ಸವಾಲಿನ ಕೆಲಸವೇ".

ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಚಲನಚಿತ್ರ ಮಾಡುವಾಗ ಹಲವಾರು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಸಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶಕರ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷವು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮಹತ್ವದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯೊಂದು ಚಿತ್ರಿತವಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ಈ ಆರೋಪ ಪ್ರತ್ಯಾರೋಪಗಳು ನಡವೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಅವರು ನಾಗರಹಾವು ಚಿತ್ರವನ್ನು ತರಾಸು ಅವರು ಕೇರೆಹಾವು ಎಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಚಲನಚಿತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಯಥಾವತ್ ಚಿತ್ರಣವಾದರೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯ ಆಶಯಗಳಾಚೆಗೆ ನೋಟ ಹರಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಚಲನಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಬರುವುದು.

ನಿರ್ದೇಶಕ ತನ್ನ ಮಾಧ್ಯಮದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ವ್ಯಾಕರಣವೇ ಭಿನ್ನ. ಸಾಹಿತ್ಯಿಯ ಸೃಜನಶೀಲ ಶಕ್ತಿಯೊಂದರಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ.

ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಕಥೆ ಮತ್ತು ಸಿನಿಮಾ

1973 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಕಥೆಯು ಕನ್ನಡದ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಕಥೆ. ಕಥಾಸಂಕಲನದ ದಿಗಂತದಡೆಗೆ ಎನ್ನುವ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ವಿಯವರು ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯ ದಿಕ್ಕು ದೆಸೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಗಿನ ಕನ್ನಡದ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸುವ ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಕಥೆಯು ನವ್ಯದ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಹೊಸ ಆಶಯ ಗಳೆರಡನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸವೂ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ವರ್ತನೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಈ ಕತೆ ಶೋಧಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ. - ಟಿ.ಪಿ ಅಶೋಕ

ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ನಂತರ ಬೋಬಣ್ಣನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ತೇ ಒಂದು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏರಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ತೋಟವೊಂದರಲ್ಲಿ ರೈಟರ್ ಆಗಿದ್ದ ಬೋಬಣ್ಣ ಈಗ ಒಬ್ಬ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್, ಎಲ್ಲರೂ ಬೋಬಣ್ಣನನ್ನು ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರೇ ಎಂದು ಗೌರವದಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ತಾನೊಬ್ಬ ದಿಲ್ಲಿಯೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆ ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯುಂಟಾಗತೊಡಗಿತು. ಬೋಬಣ್ಣನ ಎಸೆಲ್ಲಿವರೆಗಿನ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅವನ ಎಷ್ಟೋ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಲದಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಹಳೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್-ಕನ್ನಡ ಡಿಕ್ಷನರಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಮೊದಲು ಪೋಕರಿಯಾಗಿ, ಆಮೇಲೆ ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿ 'ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಕಾಲಹಾಕಿದ್ದ' ಬೋಬಣ್ಣನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಒಂದು ಬದಲಾವಣೆ ತಂದಿತ್ತು. ಕ್ರಮೇಣ ಆ ಕೆಲಸವೂ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಯ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಹೊಸ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ರಂಜನೀಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಸ ಚೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅವನು ಹೊಂಚಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬೋಬಣ್ಣ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬೋಬಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾವೇರಿಗೂ, ಅತ್ತೆ ಮಾಚಮ್ಮನಿಗೂ ಇದರ ಬಿಸಿ ತಟ್ಟುತ್ತದೆ. 'ನನಗೇನೋ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಸರಿಬರಲಿಲ್ಲ. ಇವರಿಗೆ ತಾನು ಭಾರಿ ದೊಡ್ಡ ಆಫೀಸರು ಎಂದು ಜಂಭ ಬಂದಿದೆ. ಈ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕರಿ ಕನ್ನಡಕ ತರ್ತೀನಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು' ಎಂದು ಕಾವೇರಿ ಬಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ. ಮನೆಯನ್ನು ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಕಾಗದ ಬರೆಸಲು ಮತ್ತು ಓದಿಸಲು ಹಳ್ಳಿಯ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರಷ್ಟೆ. ಈ ಗುಂಪುಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ನೆರೆಯುವ ಮನರಂಜನೆಯ

ಗುಂಪುಗಳಂತೆ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುವುದನ್ನು ಮಾಚಮ್ಮ ಗಮನಿಸಿದಳು' ಅಲೀಜಾನ್ ಬಂದ ಪತ್ರವನ್ನು ಅದು ಪ್ರೇಮ ಪತ್ರವಿರಬಹುದೇ ಎಂಬ ಅನುಮಾನದಿಂದ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಓಡಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಉರ್ದು ಲಿಪಿಯ ಬರಹ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಅರ್ಧನಗ್ನ ಸುಂದರಿಯ ಚಿತ್ರವಿರುತ್ತದೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಜನರಿಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಬಂದ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು ಇದರಿಂದ ಅವನ ಮನಶ್ಯಾಂತಿಯು ಕೆಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಆ ನಗ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಲು ಹೋದ ಬೋಬಣ್ಣನನ್ನು ಕಾವೇರಿ ಕೊಸರಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕಾವೇರಿ ತಾಯಿ ಮಾಚಮ್ಮ ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದಳು. ಗಂಡ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಸಾಕಿರುತ್ತಾಳೆ. ಕಾವೇರಿ ತನ್ನನ್ನು ಒಂಟಿ ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬ ಭಯವೂ ಇವಳನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕೌಟುಂಬಿಕ ತಳಮಳವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕಾವೇರಿಯು ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾ ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಬೇಸರ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಅಜೀಜನಿಗೆ ಬಂದ ನಗ್ನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಕವರ್ ಬಂದರೂ ಅದು ನಗ್ನ ಚಿತ್ರವೆಂದೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ವಾರಪತ್ರಿಕೆ, ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ ಬಂದರೂ ಅದರಲ್ಲೂ ನಗ್ನಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದನು.

ಬೇಲಾಯುದ ಎನ್ನುವ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪತ್ರವನ್ನು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಓದಿದನು. ಅವನ ಮಗಳು ಪದ್ಮಿ ವಿಪರೀತ ಹಾದಿ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದೂ, ಈ ಕೂಡಲೇ ಬಂದು ಪದ್ಮಿಯನ್ನು ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಮೂಗೂರಿನ ಸಾಹುಕಾರರ ತೋಟದ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಪದ್ಮಿಯನ್ನು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಪದ್ಮಿಯ ತಾಯಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದು ಬರೆದಿತ್ತು. ಅದು ಓದಿ ಆದ ಮೇಲೆ ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹಾಕಿದನು.

ಎಲ್ಲಾ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹಾಕುವುದು ರೂಢಿ. ಎಲ್ಲ ಬಂದು ತಮ್ಮ ವಿಳಾಸದ ಪತ್ರವಿದ್ದರೆ ಓದಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಪತ್ರವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಓದಲಿ ಎಂದು ಓದಿ ಆದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಿಂಬಣ್ಣನಿಗೆ ಮೂಡಿಗರೆಯ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಓದಿದ ನಂತರ ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಯಾರಾದರೂ ಓದಲಿ ಎಂದು.

ಪದ್ಮಿಯ ವಿಚಾರ ಬೋಬಣ್ಣನ ತಲೆಯನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಸ್ತ್ರಿಯ ರಸಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕುತೂಹಲವಾಯಿತು. ಸಂತೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡನು. ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಿಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪುಳಕಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಒಂದು ಕ್ಯಾಬರೆ ಹೋಟೆಲು ಮಾಡುವಂಥ ಗದ್ದಲವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತ್ತು.

ದಾಸಣ್ಣ ಮೂಗೂರಿನ ಪ್ರೈಮರಿ ಸ್ಕೂಲ್ ಮೇಸ್ತರು. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಬರುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗಿಯರ ಅಂಗಾಂಗಗಳ

'ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು' ಒಂದು ಬಹುಶ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ

ಮೇಲೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ತನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಚಪಲ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಭಾರಿ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಒಳಗಿದ್ದ. ಎಲ್ಲಾ ಹೆಂಗಸರು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಮೂಗು ಮುರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ದಾಸಣ್ಣ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಹರಟೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು. ಆ ಹರಟೆಯು ಬೇಲಾಯುಧನ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಗ್ಗೆ, ಪದ್ಮಿಯ ಬಗ್ಗೆ, ಮುದಕರಿಗೆ ಚಪಲ ಜಾಸ್ತಿ, ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಬೋಬಣ್ಣನ ಅತ್ತೆಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾದಾಂತ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೋಬಣ್ಣನ ಮಗಳು ಸೀತಾ ಲಂಗ ಎತ್ತಿ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಗಲಾಟೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಮಾಚಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸೆ ಬೇಡ ಎಂದಳು.

ಬೋಬಣ್ಣನು ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲ. ಅವಳು ಸಿಟ್ಟಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಜಗಳ ತಾರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಆ ನಂತರ ಬೋಬಣ್ಣನಲ್ಲಾದ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ಪರಿವರ್ತನೆ, ಅವನ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸುತ್ತ ಕತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ, 'ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆ ಬೋಬಣ್ಣನ ಮನಶ್ಶಾಂತಿ ನಶಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಬೋಬಣ್ಣ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಿರಿಕಿರಿ ಅಶಾಂತಿಗಳಿಗೆ ಏನು ಕಾರಣವೆಂದು ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದನು. ಈ ಹಾಳೂ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೋ ಅಥವಾ ಅಜೀಜನಿಗೆ ಬಂದ ಆ ನಗ್ನ ಚಿತ್ರವೋ?' ಪದ್ಮಿಯ ಪತ್ರದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮೇಸ್ತಿ, ಪದ್ಮಿ, ಬೋಬಣ್ಣ ಹದಿನೈದು ಜನರ ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗಲಾಟೆಯು ಹೊಡೆದಾಟವಾಗಿ ತಾರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬೋಬಣ್ಣನ ಅಶಾಂತಿ, ಅವನ ಕುಟುಂಬದ ಅಶಾಂತಿಯ ಜೊತೆ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಶಾಂತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನಲ್ಲಾದ ಪಲ್ಲಟಗಳ ಕಥನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪಠ್ಯವನ್ನಾಗಿಯೂ ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬಹುದು. ಕಾಲದ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಬಣ್ಣ ತನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿದ ಹೊಸ ಆತಂಕಗಳು ಮತ್ತು ಅಘಾತಗಳು ಕೇವಲ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲ. ಅವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸತ್ಯಗಳೂ ಹೌದು. ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಕತೆಯು ಸಮಾಜ ಮುಖಿಯಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಮುಖಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವರೂಪದವಲ್ಲ. ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಟಿ.ಪಿ ಅಶೋಕ ಅವರು ತಮ್ಮ ತೇಜಸ್ವಿ ಕಥನ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಮವು ಸಹ ಈ ಕಥೆಯ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಅಜೀಜನಿಗೆ ಬಂದ ನಗ್ನಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾವೇರಿಯೊಡನೆ ಸರಸಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುವ ಬೋಬಣ್ಣ ಅವಳು ಒಪ್ಪದಿದ್ದಾಗ ನಿನಗಿಂತ ಸೂಳೆನೇ ಮೇಲು ದುಡ್ಡೆ ತಗೊಂಡು

ಬಟ್ಟೆ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾಳೆ ಎನ್ನುವುದು. ಪದ್ಮಿಯ ಕಾಮ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಊರ ಜನರ ಸ್ಪಂದನೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಅದೇ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಈ ಸಿನಿಮಾವು ಮೂಲಕಥೆಯನ್ನು ತಿರುಚಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿರ್ದೇಶಕರು ಸಿನಿಮಾ ಮಾಡುವಾಗ ಕಾಮವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೈಬಿಟ್ಟಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನೇ ಅತಿ ರಂಜಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಥೆಯು ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನಿಂದಾಗಿ ಬೋಬಣ್ಣನು ಅಸಂತುಷ್ಟನೂ, ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದವನೂ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಿಯಾದ ಬೋಬಣ್ಣನನ್ನು ಸಿನಿಮಾದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಊರಿಗೆ ಬಸ್ ಬರುವುದು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಬಸ್ ಪದೇ ಪದೇ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಬಸ್ಸಿನ ಡ್ರೈವರ್ ಬೋಬಣ್ಣನಿಗೆ ಬೀಡಿ ಬೇಕೋ ಸಿಗರೇಟ್ ಬೇಕೋ ಎಂದಾಗ ಸಿಗರೇಟ್ ಕೇಳಿ ಸೇರುವುದು ಅವತ್ತಿನ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಸೆಂಟ್, ಪೌಡರ್ ಕೊಡಿಸುವುದು, ತೋಟದ ಮಾಲೀಕನ ಮಗನ ಪ್ರವೇಶ ಅವನು ನಗರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದನ್ನೇ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವನ ಗೆಳೆಯ, ಗೆಳತಿಯರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಅವರ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳು ಅವರು ಸಿಗರೇಟ್ ಸೇರುವುದು. ಕತೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಸಿನಿಮಾವು ನಿರೂಪಿಸಿದೆ.

ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಊರ ಮೇಷ್ಟರನ್ನು ಕಾಮುಕನ ರೀತಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಮದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೇ ತರದಿಚ್ಚಿಸದ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಸಿನಿಮಾದ ಮೇಷ್ಟರನ್ನು ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಕಥೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಸಭ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ತರಲಾಗಿದೆ. ರಂಗಯ್ಯನ ಮನಿ ಆರ್ಡರ್ ಪ್ರಸಂಗವಿರಬಹುದು, ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ಬರುವ ಶನಿವೇವರ ಪತ್ರದ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿರಬಹುದು ಎಲ್ಲವೂ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿವೆ ಆದರೆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಅತ್ತೆ ಮಾಚಮ್ಮ ಮತ್ತು ಹೆಂಡತಿ ಕಾವೇರಿಯು ಬೋಬಣ್ಣನನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಚಿತ್ರಣ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಸಿನಿಮಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಸಿನಿಮಾ ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ನಾಯಕಿ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಗಳೆಲ್ಲಿ ಗಂಡನ ಜೊತೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಒಂಟಿ ಮಾಡುವಳೋ ಎನ್ನುವ ಆತಂಕವಿದ್ದರೆ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆಯ ಆತಂಕ ಅದೇ ಇದೆ ಆದರೆ ಕಾವೇರಿ ಗಂಡ ಬೋಬಣ್ಣನ ಜೊತೆ ಚೆನ್ನಾಗೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಅವರ ಇಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಸರಸವು ಸಿನಿಮಾ ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗುವಂತಿದೆ.

ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಪದ್ಮಿ ಪ್ರಸಂಗ ಆ ಪ್ರಸಂಗದ ಚಿತ್ರಣ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪೇಲವವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ವೇಲಾಯುಧನ ಮಗಳು ಪದ್ಮಿಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಂದ ಅನಾಮಧೇಯ ಪತ್ರ ಬೋಬಣ್ಣನ ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿನ ಜಾಕಾಯಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಊರಿನವರ ಮನರಂಜ

'ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು' ಒಂದು ಬಹುಶಿಷ್ಟಿಯ ಅಧ್ಯಯನ

ನೆಯ, ಹಾಳು ಹರಟೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಪತ್ರ ವೇಲಾಯುಧನಿಗೆ ಸೇರದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಕೊಳೆಯಾದ ಆ ಪತ್ರದ ಬದಲಿಗೆ ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಬೇರೊಂದು ಪತ್ರಕ್ಕೆ ನಕಲು ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಮೂಲಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಲೈಮೆಕ್ಸ್‌ಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪೇಲವವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂಗೂರಿಗೆ ಹೊರಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ ವೇಲಾಯುಧನಿಗೆ ಬಂದ ಪತ್ರವನ್ನು ಅವನೇನಾದರೂ ಸಿಕ್ಕರೆ ತಲುಪಿಸುವಂತೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ.

ಕಥೆಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನರು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಹೊಡೆದು, ಎರಡೆತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದೆಲ್ಲಾ ಕಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒಂದು ಬೋಬಣ್ಣ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡದೆ ಒಬ್ಬನೇ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಆದರೆ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಪೋಸ್ಟ್ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬಸ್ ನಲ್ಲಿ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಬಸ್ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ದಂಪತಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ತಾಯಿ ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲು ಣಿಸುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಅವರ ಮುಂದಿನ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಬದುಕನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಯಂಥ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಕಗ್ಗಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಲೇ ಕಾಮ, ಪ್ರೇಮ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಛಿದ್ರತೆಯನ್ನು, ಮತ್ತದರಿಂದ ಹತಾಶನಾದ ಬೋಬಣ್ಣನ ಆಂತರಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ ಮೂಲಕಥೆ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಥೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಟಿಸಿರುವ ಬೋಬಣ್ಣನ ಪಾತ್ರಧಾರಿ, ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ನಟಿಸಿರುವ ರಮೇಶ್‌ಭಟ್ಟರು ನೋಡುಗರ ಮನದಿಂದ ಮಾಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಪರಮಾರ್ಥನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ತೇಜಸ್ವಿ ಕಥನ - ಟಿ.ಪಿ ಅಶೋಕ
- ಸಿನಿಮಾ ಒಂದು ಜನಪದ ಕಲೆ- ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ
- ಕಥೆ-ಚಿತ್ರಕಥೆ-ಸಂಭಾಷಣೆ- ಜೋಗಿ

ಕುವೆಂಪುರವರ “ನನ್ನ ದೇವರು” ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಮಕಾಲೀನತೆ

ಡಾ.ರಿಯಾಜ್.ಿ ಪಾಷ

ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅಪರೂಪದ, ಅಸಾಧಾರಣ, ಅಪ್ರತಿಮ ಸಾಹಿತಿ. ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕತೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆ, ದಲಿತಪರವಾದ ದನಿ, ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಕೂಗನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮೂಲಕವೇ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಯಸುವ ಕುವೆಂಪು ಜೀವಪರವಾದ ಗಟ್ಟಿ ಧ್ವನಿ. ಮೌಢ್ಯದ ಕೂಪದಿಂದ ಜನರನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಮತಿ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವರ ಮಹದಾಸೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗನರಕಗಳ ಕಲ್ಪನೆ, ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಆಂತರಿಕ ತುಮುಲತೆ, ಮೌನ ಸಂಘರ್ಷ, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತಗುಲಿದ ಶಾಪ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹಳ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ನನ್ನ ದೇವರು ಕಥೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ತನ್ನ ಹದಿನೈದನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದರೆ ಮದುವೆಯಾದ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹೆಣ್ಣು ಅನುಭವಿಸುವ ಯಾತನೆ, ಕಥೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರ ಜೊತೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಆ ಹೆಣ್ಣು, ಗಂಡನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಕುವೆಂಪುರವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಆಕೆಯ ವಯಸ್ಸು ಲಂಗಕ್ಕೂ ಸೀರೆಗೂ ನಡುವೆ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ಅಳುವುದೊಂದೇ ನನ್ನ ಉದ್ಯೋಗವಾಯಿತು” ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಶೋಕದ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಕಥಾನಾಯಕಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ. “ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಬಲೀಕರಣ” ವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾಗಿ ಗಂಡನಿಲ್ಲದೇ ಬದುಕಲು ಸಮಾಜ ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ

ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಡನನ್ನು ಬದುಕಿಸಲು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಕಾಯಿಲೆ ವಿಷಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಆಕೆಯ ಗಂಡ ತೀರಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಗಂಡ ಸತ್ತಾಗ ಆತನಿಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ಗಂಡ ಸತ್ತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆ, ಭಾವವಿರುತ್ತಾರೆ, ಆಕೆಯ ಗಂಡನಿಗಿಂತ ಮೂರು ವರ್ಷ ದೊಡ್ಡವರಾದ ಭಾವನವರಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಇವರಿಗೆ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಕೆಲವರು ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಿತಿಮೀರಿ ಓದಿದ್ದರಿಂದ ಮೆದುಳು ಮಂದವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವರು, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಶೂದ್ರರಾದರೂ ಉಪನಿಷತ್ತು ವೇದ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಪಾಪ ತಗುಲಿ ಹಾಗಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವರು. ಕುವೆಂಪುರವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವಿಶೇಷತೆಯೇ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶೂದ್ರರೂ ಕೂಡ ವೇದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಓದಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗುವುದು. ತನ್ಮೂಲಕ ಅಲಕ್ಷಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾರುವುದು ಕುವೆಂಪುರವರ ಆಶಯ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ನಾಯಕರೆಲ್ಲ ಶೂದ್ರ ವರ್ಗದವರೇ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಕುತಂತ್ರದಿಂದ ಶೂದ್ರರೂ ಚರಿತ್ರೆಯದ್ದಕ್ಕೂ ನಿರಾಕೃತವಾದ ಸವಲತ್ತು ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಆತ್ಮಪ್ರತ್ಯಯ ಮೂಲವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವುಳ್ಳವರು. ಹೀಗೆ ಅತ್ತೆ ಮತ್ತು ಭಾವನವರ ಜೊತೆ ಗಂಡನಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈಕೆಗೆ ಯಾರು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರೂ ದುಃಖ ಶಮನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ತಾಯಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಈಕೆಯ ಭಾವ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಲು ಬಂದಾಗ ಒಂದು ಪ್ರಶಾಂತ ಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸದ ಹಾಗಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಒಂದು ಕಾರಣವಿದೆ. ಈಕೆಯ ಭಾವ ಕಾವ್ಯ, ತತ್ತ್ವ ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರಗಳ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ವೈರಾಗ್ಯ, ದೇವರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಭಕ್ತಿ ಇದ್ದರೂ ಒಂದು ದಿನವೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಗಳನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಕುವೆಂಪು ಇವರ ಪಾತ್ರದ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತನ್ಮೂಲಕ ಮತಭ್ರಾಂತಿ, ತಮ್ಮ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮನೆ ಮಾಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಭಾವ ಈಕೆಯ ಕೋಣೆಯ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಶೋಕವಿರುವುದು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಲ್ಲ, ಅತ್ತರ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಗೂ ಸಾವು ಇದ್ದದ್ದೇ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವ ಹಾಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಆತ ಸಿಕ್ಕೇ ಸಿಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದಾಗ ಈಕೆಗೆ ಯಾವುದೋ ವಾಣಿ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ ಎಂಬಂತೆ ಭಾಸವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವುದು.

ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ವಿಧವೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ಆಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯೇ

ಬೇರೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೇವಲ ಭೋಗದ ವಸ್ತುವಾಗಿ ನೋಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಕುವೆಂಪು ಇಲ್ಲಿ ಓದುಗರಿಗೆ ಮನಗಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ಓದಲು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮನಸ್ಸು ಏಕಾಂಗಿ ಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಕೆಟ್ಟ ಯೋಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದ ಹೊರತರುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಮತ್ತು ಓದಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಎಂದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಹೆಣ್ಣಾಗಿರುವ ಈ ಕಥಾನಾಯಕಿ, ಭಾವನವರು ಕೊಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದಾಗ ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೆಟ್ಟ ಯೋಚನೆಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಕೆಯ ಭಾವನವರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ. ಇದನ್ನು ಆಕೆಯ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಕುವೆಂಪು ಹೇಳಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅವರೊಡನೆಯಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರೊಡನೆಯಾದರೂ ನಾನು ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸಿದ್ದರೆ ಅಪವಾದ ಕ್ಷಿಡಾಗದೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು. ಆದರೆ ಸಹಜ ಮನುಜ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೆಂಬಂತೆ ಒಂದು ದಿನ ಈಕೆ ಭಾವನವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಳು. ಮನಸ್ಸಿನ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಕುತೂಹಲ ಮೂಡಿರಬೇಕು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗುವ ಈಕೆ ಒಂದು ಕಲ್ಪಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕವನಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಭಾವನವರನ್ನು ಕಾಣುವಳು. ಕದ್ದುಮುಚ್ಚಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಈಕೆಗೆ ಅವರು ಆಗತಾನೆ ಅಗ್ನಿಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದ ದೇವಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ರಾರಾಜಿಸುವರು. ಈಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಅವರ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೋತು ಮುಗ್ಧವಾಗುವುದು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವರ ಮೇಲಿದ್ದ ಭಕ್ತಿ, ಭದ್ರವೇಷದ ಪ್ರೇಮದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು. ಹೆದರಿ ಪತಿಯೂ, ಭಾವನವರು ಇರುವ ಚಿತ್ರಪಟದ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕೈಮುಗಿದಾಗ

ದುರಾಸೆಯ ಪಿಶಾಚಿ ಸದೃಶ ತೊಲಗಿಹೋಯಿತೆಂಬಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು. ಮಾನಸಿಕ ತೊಲಕುಟಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಈಕೆಯ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಈ ವಯಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಥಿತಿಯೂ ಇದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಈ ವಯಸ್ಸಿನ ವಿಧವೆಗಳ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಧ್ಯ, ಇದರಿಂದ ಹೇಗೆ ಹೊರಬರುತ್ತಾರೆಂಬುದೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರ. ಅದನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದುರಾಶಾಪ್ರೇತವನ್ನು ತಾನು ಕೊಂದಿದ್ದೇನೆಂದು ಎಷ್ಟೇ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಸಂಶಯ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಭಾವನವರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಕೈ ನೀಡಿ ದಾಗ ಕೈಗೆ ಕೈ ಸೋಕುತ್ತದೆ. ಆಗ ಒಂದು ಬಗೆಯ ರೋಮಾಂಚನ, ಪುಳಕವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೇ ಏನೂ ಆಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಭಾಗವನ್ನು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬರುವಳು. ದೇಹದ ಜೊತೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲವೂ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವ ಚಂಚಲತೆ. ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ಆ ಸ್ವರ್ಣವನ್ನು

ಕುವೆಂಪುರವರ "ನನ್ನ ದೇವರು" ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಮಕಾಲೀನತೆ

ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಭಕ್ತಿ ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈಕೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾವನವರ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಈಕೆ ಮಹಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೋಗುವಳು. ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದೇ ಇದ್ದ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾವನವರು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಓದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಂಚಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಈಕೆಗೆ ಒಳಪ್ರವೇಶದ ನಂತರ "ತಾನೇಕೆ ಬಂದೆ? ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ? ಎಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು ಒಳಹೋದಾಗ ಭಾವ, ಓದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಬಹುಮೆಲ್ಲಗೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿದರು. ಆಗ ಭಾವನ ಬದಲಾಗಿ ಗಂಡ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಪತಿನಾ? ಭಾವನಾ? ಎಂಬ ವೈರುಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾರ ವಿಕಾರವಾದಂತೆ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವಳು. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಭೀತಿ ಜ್ವರದಿಂದ ಮಲಗುವ ಆಕೆ ಕಣ್ಣೆರೆದಾಗ ಭಾವ ರಾತ್ರಿ ಕೋಣೆಗೆ ಏಕೆ ಬಂದಿದ್ದೆ? ಎಂದು ಕೇಳದೆ, ಏಕೆ ಹಾಗೆ ಕೂಗಿಕೊಂಡೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ? ಅವರ ಧ್ವನಿ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕರುಣಾ ವಾಣಿಯಂತಿತ್ತು ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಆಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಪಾಪಪುಣ್ಯ ಎಷ್ಟರಪಟ್ಟಿಗೆ ಜಾಗೃತ ವಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವ ಭಾವನವರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ "ನನ್ನ ದೇವರೇ, ನಿನಗೆ ಸಹಸ್ರ ನಮಸ್ಕಾರ" ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಹೀಗೆ ದಾಂಪತ್ಯ ಸುಖದಿಂದ ವಂಚಿತಳಾದ ಹೆಣ್ಣು ವಯೋಸಹಜ ಗುಣಗಳಿಂದ ತನ್ನ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಮಾನಸಿಕ ತೊಳಲಾಟದಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇಂತಹ ತೊಳಲಾಟಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ

ಸಂಬಂಧ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ಬಳಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದು ಏಕೆ ಮುಖ್ಯವೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಮಾಧ್ಯಮದ ಸುದ್ದಿ ನೋಡಿದರೂ ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆ, ರಕ್ತಪಾತಗಳೇ ಪ್ರಮುಖ ಸುದ್ದಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾರುವ, ಉತ್ತಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಇದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ತಂತ್ರ

- ಡಾ.ಹೆಚ್.ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ಮೋಕಾ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ - 583117

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೊಂಡ ಲೇಖಕನ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ಭಾಷಿಕತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಕಥನ ಕಲೆಯು ಆರಂಭಗೊಂಡುದೇ ಇಂತಹದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅಂಶದಿಂದಲೇ ಎಂದು ವಿಮರ್ಶಕರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಕಾದಂಬರಿ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡ ಕ್ರಮ ಕೂಡಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿರುವುದೊಂದು ವಿಶೇಷ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರೂಪು ತಳೆದ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕಾಗಲಿ, ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕಾಗಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ರೂಪಗಳೇ ಕಾರಣವಾದರೂ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಆ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ವಸಾಹತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಮತ್ತು ದೇಶೀ ನೆಲೆಗಳಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸುವ ಜರೂರತ್ತು ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶೀಯ ಲೇಖಕರಿಗಿತ್ತು. "ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಾವೆಲ್‌ನ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಾರವು ತಳೆಯುವ ರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಯು ನಾವೆಲ್‌ನ ನಕಲು ಎಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪಗಳ ಬೇರು ತಳೆಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳ ನಡುವಣ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ಒಡಲಿನಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಲದ್ರವ್ಯ ಇಲ್ಲಿನದೇ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಒದಗುವ ಭಾಷೆ, ಉಪಮೆ, ರೂಪಕ, ಶೈಲಿ, ಜೀವನಕತೆಯೂ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯದು. ಇನ್ನೂ ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಕಾದಂಬರಿ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಆಧುನಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿರೂಪಣೆ ನಡೆಯಿತು. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ತಿಳಿವು ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ. ಕಾದಂಬರಿಗೆ ನಾವೆಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಆದರೆ ನಾವೆಲ್ ನೆಂಟನಾಗಿಯೂ ಕಾದಂಬರಿ ಭಿನ್ನ ರಚನೆ. ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು." ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ವಾದದ ಪ್ರಕಾರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಕಥನವೆಲ್ಲಾ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಥನ ಕ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ತಂತ್ರ

ಇದು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿಯೋ ತಪ್ಪೋ, ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಒಂದಂಶವಂತೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಥನವು ಹುಟ್ಟುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಆ ಕಥನವನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದಾದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸೊಗಡಿನಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಎಲ್ಲ ಕಥನಗಳಿಗೂ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಸಾವಯವ ಬಂಧವೊಂದು ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು.

ಪಾರಂಪರಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಒಳಿತನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಹಾಗೆಯೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಗತಿಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ತುರ್ತು ಆರಂಭದ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಇದ್ದಂತಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಗುಲ್ವಾಡಿ ವೆಂಕಟರಾಯರ ಇಂದಿರಾ ಬಾಯಿ ಕಾದಂಬರಿಯು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದಟ್ಟವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಲೇ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಒಳಿತಿನ “ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನುವುದು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಭಾಷಿಕತೆ, ಸಮಾಜದ ಆಚರಣೆಗಳು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಂಶಗಳು ತನ್ನ ಪರಿಸರ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಪರಿಸರ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದ ಕಥನ ಕಲೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಆದರೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಕುರಿತಾದ ಇದ್ದ ಆಗಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ದೇಶ, ಭಾಷೆ, ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ಸಾವಯವ ಸಂಬಂಧ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕುರಿತಾದ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯಕ ರೂಪಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಇವು ಕನ್ನಡದ ಕಥನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾದವು. ಕಥನ ಕಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾದ ಕಾದಂಬರಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. “ನಾವೆಲ್ ಎನ್ನುವುದು ಜನಪದ ಸಾಹಸ ಕತೆಗಳ ಒಂದು ಪ್ರಬೇಧ ಕೂಡ ಹೌದು. ಅರೇಬಿಯನ್ ನೈಟ್ಸ್, ಸಿಂದಾಬಾದನ ಸಾಹಸಯಾತ್ರೆ ಮೊದಲಾದ ಕಥನಗಳು ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಪಾತ್ರಗಳ ಕ್ರಿಯೆಯ ವಾಸ್ತವ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು. ಈ ಕಾಲ ಹಳೆಯ ಕತೆಗಳ ಕಾಲವಲ್ಲ. ತನ್ನ ಘಟನಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯಿಂದಾಗಿ ಇದು ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾವೆಲ್‌ನ ಲಕ್ಷಣವೂ ಹೌದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಥನಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗುವ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಹೊಸದು. ಆದರೆ ನಾವೆಲ್ ನಾವೆಲ್ಲಾಗಂತ ಬೇರೆಯಾದ ರಚನೆ. ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಕಥಾಸಂವಿಧಾನ ವನ್ನೂ ವಾಸ್ತವಿಕ ಜೀವನವನ್ನೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅದು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ, ಕಥಾ ಸಂವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ವಾಸ್ತವಿಕ ನಿರೂಪಣೆಯುಳ್ಳ ಕಾವ್ಯನಿಕ ರಚನೆ. ಭೂತ ಯಾ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಣವಿರುವ ಸುದೀರ್ಘ ಕಥನ.”

ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿಯೊಂದರ ಕೇಂದ್ರ ಅದರ ಕಥನವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಕಥಾ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಓ.ಎಲ್.ನಾಗಭೂಷಣ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ:

ಸಂವಿಧಾನದ ಯಾವುದೇ ವಿವರಣೆ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತುಕೊಂಡೇ ಇರುವುದು ಅವಿವಾರ್ಯ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ತೀರ ಅಮೂರ್ತ ವಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಕೃತಿಯ ಸಾರಾಂಶ ಎಂದೋ ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ತೀರ ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಕಲಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಕಾರಣವಾಗಿ ಒಳಪಡಿಸಿ ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವಿನ್ಯಾಸ ಕಥಾ ಸಂವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.”

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಥನಗಳು ವಾಸ್ತವಿಕ ಸತ್ಯತಾತ್ವಿಕತೆಗಳನ್ನು ಚಂಚಲ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಕಥನ ಲೇಖಕರ ಪಾಲಿಗೆ ಕೆಲವು ಸರ್ವಕಾಲಿಕ, ವಿಶ್ವಸ್ತ ಮೌಲ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಚಂಚಲ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಘಾತವೊದಗಿಸಿದರೂ ಈ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಥನಕಾರರ ಧೋರಣೆ ಯಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸ್ಥಿರ, ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ, ವಿಶ್ವಸ್ತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು ವಸ್ತು ಪ್ರಪಂಚದ ಅಶಾಶ್ವತ, ಚಂಚಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇವರು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನೀತಿ ಬೋಧನೆಗಾಗಿ ವಾಸ್ತವದ ವಿವರಗಳ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕಥೆಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮೌಲ್ಯ ವಿಜಯವೇ ಕಥನಗಳ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶ. ಆದರೆ ನಾವೆಲ್ ಭಿನ್ನವಾದ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ನಾವೆಲ್ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ನಾವೆಲ್, ವಾಸ್ತವದ ಬದುಕಿನ ಮೇಲ್ ನೋಟದ ಅಶಾಶ್ವತ, ಅತಾರ್ಕಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಾರ್ಕಿಕವಾದ ವೈಚಾರಿಕ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಚಂಚಲಶೀಲವಾಗಿರುವ, ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಬಂಧಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ, ಬದಲಾಗುವ ಪಾತ್ರ, ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನಾವು ನಾವೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಜಡವಾದುದಲ್ಲ. ಅದು ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಥನವು ಆದರ್ಶವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲೆಂದೇ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಘರ್ಷಹೀನ ರಚನೆಯಾ ದರೆ, ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷವೆನ್ನುವುದು ನಾವೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕೊಂಡು ಬರುವ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಕಥಾ ಸಂವಿಧಾನವು ಈ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗದ್ಯ ಕಥಾನಕಗಳಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸುವ ಕಥನಕ್ರಮ ಮುಖ್ಯ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾವೆಲ್ ತನ್ನ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಘಟನೆಗಳ ತರ್ಕವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಘಟನೆ, ಸನ್ನಿವೇಶ, ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣ ಎಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ವನಿಶ್ಚಿತ ಸಿದ್ಧವಾದರಿ. ಕೌಶಲ್ಯವಿರುವ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಆದುದರಿಂದ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಥನವು ತಾನು ಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಪ್ರಬಂಧ ಧ್ವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾತ್ರ ಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಘಟನೆಗಳ ತರ್ಕವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾವೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆ, ಘಟನೆ, ಪಾತ್ರ ಈ ಎಲ್ಲದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಶ್ಚಿತ ತರ್ಕಬದ್ಧತೆ ಇರಬೇಕು. ಅವು ಓದುಗರ ಸಹಜವಾಗಿ ನಂಬುವಂತಿರಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಕಾರಣಗಳ ಓದುಗರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಫಾಸ್ಟರ್

ಇದನ್ನೇ 'ವಿಸಬಲ್ ವರ್ಲ್ಡ್' ಎಂದು ಕರೆದುದು. ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಕಥಾ ಸಂವಿಧಾನ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಥಾಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕನು ನಾವೆಲ್‌ನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸಕಾರಣವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಅಂದಾಗ, ಅವನ 'ಕಾಲ'ವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಗೊಳಿಸಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗದ್ಯಕಥನಗಳಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಯೂ ವಿಶಿಷ್ಟವೆನಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಂಡಿರುವ ಕಾಲದ ಆಯಾಮ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗದ್ಯದ ಕಾಲದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ, ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಮತ್ತು ಅನಂತ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾವೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶ ಈ ಎರಡು ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಈ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯು ಪಾತ್ರ, ಘಟನೆ, ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡದ ಕಥನ ಕಲೆಯು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕಥನಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಳ್ವಿಕೆ, ಆಧುನಿಕತೆಯ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ಅಂದರೆ- ಆಧುನಿಕತೆ ಯಾವುದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯಾವುದು ಎಮದು ವಿಭಜಿಸಲಾಗದಂತಹ ಜೀವನ ವಿಧಾನವೊಂದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿನ ಕಥನ ಕಲೆಯು ತನ್ನ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿತೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. "ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ವಸಾಹತು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಚಲನೆಗಳು ಆರಂಭವಾದವು. ರಾಜಕಾರಣ, ಆಡಳಿತ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಚನೀಕರಣ ಮತ್ತು ರಚನಾನಿರಸನ ಮತ್ತು ಪುನರಚನೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಲೇ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ನಾವು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಮಾತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ." ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿದು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸಾಹತು ಚರಿತ್ರೆ ಟಿಪ್ಪು ಪತನಗೊಂಡ 1799 ರಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವುದಾದರೂ 1857ರ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನು ದಮನ ಮಾಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೇ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ಕಾಲೂರಿತ್ತು. ಅದೇ ವರ್ಷ ಭಾರತದ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಪಟ್ಟಣಗಳಾದ ಕಲ್ಕತ್ತಾ, ಮುಂಬೈ ಮತ್ತು ಮದರಾಸು ಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕ್ರಮದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಯಾದುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶ, ಅದರ ಪರಿಣಾಮ, ಕುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮೆಕಾಲೆಯ ಮಿನಿಟ್ಸ್ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವ ಸಂಗತಿ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇನೂ ತರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಕೆಲವು ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಕ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದಿತು. ಹಳೆಯ ಫ್ಯೂಡಲ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ, ಛಿದ್ರಮಾಡಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆಧುನಿಕತೆಯಲ್ಲ ಅದು. ಭಾರತದ ಶ್ರೇಣೀಕರಣಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಆಧುನಿಕತೆಯದು. ಭಾರತೀಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮನಸ್ಸು ರೂಪಗೊಂಡದ್ದು ಈ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು

ಗುರುತಿಸುವುದು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಪತನದ ನಂತರದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಿಂದಾಗಿ. 1857ರ ಪ್ರಥಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಆಡಳಿತ ದೇಶವನ್ನು ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. "ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇನೂ ತರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಕೆಲವು ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಕ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದಿತು. ಹಳೆಯ ಫ್ಯೂಡಲ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ, ಛಿದ್ರಮಾಡಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆಧುನಿಕತೆಯಲ್ಲ ಅದು. ಭಾರತದ ಶ್ರೇಣೀಕರಣಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಆಧುನಿಕತೆಯದು. ಭಾರತೀಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮನಸ್ಸು ರೂಪ ಗೊಂಡದ್ದು ಈ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ." ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸತ್ತ್ವವು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಗುಲ್ಲಾಡಿ ವೆಂಕಟರಾಯರ 'ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ' ಕಾದಂಬರಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. 1899ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ 'ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ' ಕಾದಂಬರಿಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಕಥಾಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಶೈಲಿಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯ ಸೊಗಡನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಹಗುರವಾದ ಹಾಸ್ಯದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಥಾನಕವಾಗಿದೆ. "ವಸಾಹತೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಕೀಯ ಯಜಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ದೇಶೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ ಯಜಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನೆಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತೊಡ್ಡ ತುಳಿದು ನಿಂತಾಗ ಮತ್ತೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತೆ ನೆಲೆಯಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟರಾಯರು ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದಟ್ಟವಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆ, ಊರಜಾತ್ರೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ, ಮದುವೆ, ನಾಮಕರಣ, ಜಾತಕ ನೋಡುವಲ್ಲಿಂದ ಚತುರ್ಥಿ, ನಾಗೋಲೆಯ ವಿವರ, ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆ ಉದ್ದಿನ ಮುಹೂರ್ತ ಮುತ್ಯದೆಯರು ಹಾಡಿದ ಶೋಭನ ಗೀತ ಮುಂತಾದ ಜಾನಪದ ಆಚರಣೆಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿವೆ." ಇಂದಿರಾಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಭಾಷೆ ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ಆಸಕ್ತಿಕರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂವಹನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ವಸ್ತು ಮತ್ತೆ ತಂತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಗುಲ್ಲಾಡಿಯವರು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ನಿರೂಪಣೆಯ ಭಾಷೆಗೂ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಭಾಷೆಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ.

ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಏಣಿ ಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯೂ ಆಗಿದೆಯೆಂದರೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಯೆಂಬ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ 'ಇಂದಿರಾ ಬಾಯಿ' ಕೃತಿಯೂ ದೇಶೀ ನೆಲೆಯ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ತನ್ನ ಕಥಾ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಡಂಬ ನೆಯೂ ಇದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ತಾವು ನಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಮತ್ತು ಭಾವಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಡುವಿನ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ತಂತ್ರ
ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತಿಕ್ಕಾಟವೂ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳು ಪ್ರಕಾರವು ನವೋದಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರೂಪುಪಡೆದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ನಂತರ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವೋತ್ತರ, ಬಂಡಾಯದ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಾರವು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡಿತು. 1900 ರಲ್ಲಿ 'ಸುವಾಸಿನಿ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ದಿ.ಪಂಚಮಂಗೇಶರಾಯರ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕತಾಯಿ, ಭಾರತ ಶ್ರವಣ, ಕಮಲಪುರದ ಹೋಟೆಲ್ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳೇ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಮೊದಲ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನಬಹುದು. ಈ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಇನ್ನೂ ಖಚಿತವಾಗಿ ಒಡಮೂಡಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಹಾಸ್ಯಪೂರ್ಣ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವುಸಲ ಲಲಿತಪ್ರಬಂಧದ ಕಡೆ, ಕೆಲವುಸಲ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರದ ಕಡೆ ಇವು ವಾಲುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ವಾಸ್ತವತಾವಾದದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಕೆರೂರು ವಾಸುದೇವಚಾರ್ಯರು ಬರೆದಿರುವ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳೇ ಆಧುನಿಕ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪೌರಾಣಿಕ ಪತ್ತೇದಾರಿ ಮೊದಲಾಗಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಥೆಗಳು ಆಧುನಿಕ ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಮೀಪವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೆರೂರರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರತಿಭೆ ಹೊಡೆದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಈ ಕಥೆಗಳು ಆಧುನಿಕ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಆಕರ್ಷಕ ಆರಂಭವಾಗಲಿ, ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮುಕ್ತಾಯಗಳಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಥೆಯ ತಾರ್ಕಿಕ ಆರಂಭ, ಮಧ್ಯ, ಮುಕ್ತಾಯಗಳನ್ನು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಈ ಕಥೆಗಳ ಲಕ್ಷಣ. ಈ ಕಥೆಗಳ ತಂತ್ರವನ್ನು ಕೆರೂರು ಮರಾಠಿ 'ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಥೆ'ಗಳಿಂದ ಕಲಿತರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲಘಟ್ಟದಿಂದ ಮತ್ತು ಅದರಾಚೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ಆರಂಭಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಂಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಅಂಶವೇ ಧಾಳಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಎಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಗುಂಗಿನಿಂದ ಹೊರಬರದ ಸಮಕಾಲೀನ ಎಲ್ಲಾ ಬರಹಗಾರರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಬದುಕಿನ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ನಂಬಿಕೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸುಧಾರಣಾವಾದಿ ನಿಲುವು ತಳೆದು ಅದರ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲತೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕಥಾನಕಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನತನದ ಅಂದರೆ ದೇಶೀ ನೆಲೆಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ತುರ್ತು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕಥಾನಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಾದುವುಗಳೆನ್ನಬಹುದು. ಕೆರೂರು ವಾಸುದೇವಚಾರ್ಯರ ಮಲ್ಲೇಶಿಯ ನಲ್ಲೆಯರು ಒಂದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಕಥೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ವಿಮರ್ಶಕರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಯುವಕನೊಬ್ಬನ ಲೈಂಗಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಣದ ಕಥೆ

ಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯ ಕುರಿತು ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜು ಅವರು ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಈ ಕತೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ಒಂದು ಕಾಲದ ಜೀವನಕ್ರಮವನ್ನು ಸಹಜವಾದ ವಿವರಗಳ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಎಚ್ಚರದ ಬಳಕೆಯ ಮೂಲಕ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿರುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ದಣಿ ಮತ್ತು ಆಳಿನ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಗತಿಸಿಹೋದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಇದು ಇನ್ನೂ ಶೋಷಣೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿನದು. ಮಲ್ಲೇಶಿ ದಣಿಗಳ ನಂಬಿಗಸ್ತು ಆಳು. ದಣಿಗಳು ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ, ಒಂದು ಸಾವಯವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹದ್ದು. ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿದ್ದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಳಗೂ ಹಾರ್ದಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಕತೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಕಥಾಸಂಕಲನವಾಗಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರ 'ಕೆಲವು ಸಣ್ಣಕತೆಗಳು' ಎಂಬ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಈ ಸಂಕಲನದಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರವು ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟರೂಪ ಪಡೆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಸಣ್ಣಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಅವರ 'ವೆಂಕಟ ಗನ ಹೆಂಡತಿ' ಮತ್ತು 'ಜ್ಯೋಗೇರ ಅಂಜಪ್ಪನ ಕೋಳಿ ಕಥೆ'ಗಳನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ನೀಡಬಹುದು. ದೇವನೂರು ಮಹದೇವ ಅವರ ಸಣ್ಣಕತೆಗಳು 'ನಂಜನಗೂಡು ಪರಿಸರದ ಉಪಭಾಷೆ'ಯೊಂದರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಕತೆಗಳಾಗಿವೆ. ದಲಿತ ಲೋಕದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಡುವ ಇವರ ಕತೆಗಳು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಡುನುಡಿಯೊಂದರ ಮೂಲಕ ರಚನೆಗೊಂಡವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಆಡುನುಡಿಯನ್ನು ಕಥನಕ್ರಮದ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಬಳಸಿ ಯಶಸ್ಸುಕಂಡವರು ಅವರು. ಇವರ ನಂತರ ಇವರನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೊರಟವರಿಗೆ ಇವರ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಸಿದ್ಧಿಸಲಾಗದೆ ಕೇವಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಕಸರತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಥನಕ್ಕಿರುವ ವಸ್ತು, ತಂತ್ರ, ನಿರೂಪಣೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನಾಗಿಸುವ ಪ್ರತಿಭೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮೊದಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿಯನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಗುಲ್ವಾಡಿ ವೆಂಕಟರಾಯರು 1899 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಈ ಕೃತಿ ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭ, ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಸಾರಾಂಶ ಹೀಗಿದೆ: "ಕಮಲಪುರದ ಎಂಬ ನಗರದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎಂಬ ವರ್ತಕನ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾನುಭೋಗನಾಗಿರುವ ಹಂಪೆ ಭೀಮರಾಯ ಒಬ್ಬ ಸಭ್ಯ ಗೃಹಸ್ಥ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಅಂಬಾಬಾಯಿ. ಅದೇ ಊರಲ್ಲಿ ಸೂದರ ರಾಯನೆಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಸುಶೀಲೆ. ಅವರ ಮಗನೇ ಭಾಸ್ಕರ. ಸುಂದರ

ರಾಯನ ಹಬ್ಬಿಸಿದ ಸುದ್ದಿಯಿಂದ ಕ್ಷುಧ್ರಳಾದ ಅಂಬಾಬಾಯಿ ಆತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಗಂಡನನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನರಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗೂ ಅಂಬಾಬಾಯಿಗೂ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂಬ ಗುಲ್ಲು ಹುಟ್ಟಿಸಿದವನು ಸುಂದರರಾಯ ಎಂಬುದು ಅಂಬಾಬಾಯಿಯ ತಿಳುವಳಿಕೆ. ಕೊನೆಗೆ ಭೀಮರಾಯ ವಿಷಹಾಕಿಸಿ ಸುಂದರರಾಯನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಲಂಚನೀಡಿ ಆತ ಕೊಲೆಯ ಆಪಾದನೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗುತ್ತಾನೆ. ಭೀಮರಾಯನ ಗುರುಗಳು ಜಾತಿಯವರ ಸಭೆಗೆ ಧರ್ಮ ವಿಚಾರಕನಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಭೀಮರಾಯನ ಮಗಳೇ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ. ಅವಳ ಗಂಡ ವಿಠಲರಾಯ ವಿಷಯ ಲಂಪಟನಾಗಿ ಸೂಳೆಯರ ಸಂಘಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೊಂದು ದಿನ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಇಂದಿರೆಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಕಳೆದು ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ಆದರೆ ವಿಧವೆಯಾಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಕುಮಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದಾಳೆ. ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಶೋಭನ ಪ್ರಸ್ಥ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು. ನಂತರದ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿಯ ವೈಧವ್ಯದ ಚಿತ್ರಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುವ ಪರಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಂದೆ ಭೀಮರಾಯ ಮಗಳ ಪರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಹರೆಯದ ವಿಧವೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾಮಲೋಲುಪತೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿವರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದರಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯೂಲೇಶನ್ ಮುಗಿಸಿ ವಿದೇಶದಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದ ಭಾಸ್ಕರರಾಯನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದಿಂದ ಪ್ರತಿರೋಧ ಎದುರಾದರೂ ಅವ್ಯಾವೂ ಅಂತಹ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಥಾಹಂದರವಾಗಿದೆ. ಮನೆಯ ಮಾತು ಕೊಂಕಣಿ. ಸುತ್ತಲಿನ ಭಾಷೆ ತುಳು. ಬರೆಯುವ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವ ಭಾಷಿಕ ಸಮಿಶ್ರಣ ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದೆಯೆನ್ನಬಹುದು.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾನೂರು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡತಿ ಕಾದಂಬರಿಯು ಮಲೆನಾಡಿನ ಜೀವನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಆ ನೆಲೆದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ನೀಡುವ ಅದ್ಭುತ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಕೃತಿಯು ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯಕ್ಕಿರುವ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಸೊಗಡನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಕೃತಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. “ಒಂದು ಕೃತಿ ಸಂವಹನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಅತಿಯಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕಾಂಶ ಗಳಿಂದ ಕೃತಿ ಎಷ್ಟೇ ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೃತಿಯ ಸಂವಹನಶೀಲತೆಗೆ ಭಂಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿವರಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವೆನಿಸುವುದರಿಂದ ಅವು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಓದುಗನಿಗೆ ಹೊರಗಿನ ಸಹಾಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊರಗಿನ ಸಹಾಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ತಡೆಯೊಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆ ಕೃತಿಯ ವಸ್ತು ಎಷ್ಟೇ ಉತ್ತಮ

ವಿದ್ದರೂ ಅದು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆ ಯೊಡನೆ ಓದುಗನಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೃತಿಯ ಸಾಫಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯೊಡನೆ ಓದುಗನಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೃತಿಯ ಸಾಫಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕುಂದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಂವಹನವನ್ನು ಕೂಡ ಸಾಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂಬುದು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವೆಂಬಂತೆ ಕನ್ನಡದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಕಲಾವಿದ ಜನತೆಗಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿವಂತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಬೆಟ್ಟಕಾಡು ಬಯಲು, ಸಮಾಜ ಜೀವನ, ಅದರ ಮೂಲ ಮಗ್ಗಲನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಮಾ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಕಲೆಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿವರವು ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವ ರೀತಿ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಂತಹದ್ದು ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯದೊಂದಿಗೆ ಏಕೀಭವಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಬಿಸಿಲ ಹನಿಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ರಾಯಚೂರು 1995.
2. ಶಿವರಾಮ ಪಡಿಕ್ಕಲ್, ನಾಡು ನುಡಿಯ ರೂಪಕ ಮಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ 2001.
3. ಸಿದ್ದಣ್ಣ ಬಿ ಉತ್ತನಾಳ, ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ಅನುಪಮ ಪ್ರಕಾಶನ ಆಥಣಿ 1997.
4. ಓ.ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣ ಸ್ವಾಮಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು 1989.
5. ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ್, ಕಾದಂಬರಿ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ತಂತ್ರ, ಬಾಷ್ಕೋ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು 1976.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಶಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ

ದೇವರಾಜ ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಸರಾಪದ
ಉಪ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಸರ್ ಎಂ ವಿ ಪಿಯು ಕಾಲೇಜು, ದಾವಣಗೆರೆ
ದೂರ:೯೧೬೪೬೪೮೦೦೪

ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಮಾಜದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿ ಘಟಿಸುವ ಭಾಷಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನದೇ ಆದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದ ನಂತರ ಆರಂಭ ಗೊಂಡ ಜೀವನಶೈಲಿಗೆ ನೈತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಮಿತಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅದರ ಭಾಗವಾಗಿ ಮಿತಿಗಳ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ದಾಟಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ವಿಚಾರಣೆ, ವಿವೇಚನೆ, ಬುದ್ಧಿವಾದ, ಶಿಕ್ಷೆ ಎಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟವು. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಹೊಸಸ್ಮರದ ಜೀವನ ರೂಪವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು. ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತನ್ನ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗೊಂಡ ವಿಚಾರಗಳು ಕಾನೂನು, ಶಾಸನ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡವು. ಕಾನೂನು, ಶಾಸನದ ವಿಚಾರವು ನ್ಯಾಯ, ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಿಕ ಸಂಬಂಧದ ವಿಚಾರಗಳು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಹೊಸದೇನಲ್ಲ. ಆರಂಭದ ಕವಿವರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜನನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವಾಗ ನ್ಯಾಯಪರನು, ಸತ್ಯವಾದಿಯು, ಧರ್ಮ ರತ್ನಾಕರನು ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜನು ನ್ಯಾಯ ಪರವಾದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅದು ರಾಜನ ಘನತೆಗೆ ಪೂರಕವಾದದ್ದು ಹೀಗಾಗಿ ಕೃತಿ ರಚನಾಕಾರರು ರಾಜನ ಪರವಾದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. “ನ್ಯಾಯಂ ಮಂತ್ರಿಗಳ್ಕುಚಿ ಬಪ್ಪನ ಮತಂ ಕಾಲೋಚಿತಂ ನಿಮ್ಮಭಿಪ್ರಾಯಂ ನೆಟ್ಟನಲಂಘ್ಯಮಿಂತಿನೀಗಿಳ್ಳೆರುದಂ” ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣದ ಈ ಉಕ್ತಿ ನ್ಯಾಯ ವಿವೇಚನೆ ಕುರಿತಾದ ಪ್ರಮುಖ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ

“ಆಗಮಸಮಯನ್ಯಾಯ ವಿಭಾಗ ಕಳಾಕಾಲ ಲೋಕದೇಶ ವಿರುದ್ಧಂ ಭೋಗಿವಿಂ ಬೋಲ್ಬಾಣತ್ಯಾಗಮನಾಗಿಗುಮಮಳಕೃತಿವಧುಗಿನಿತುಂ” ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದ ಈ

ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ದೊರೆಯ ವಿಧವು ಮತ್ತು ವಿವೇಚನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ 'ರಾಜಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವತಾ' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ರಾಜನ ಅಧಿಕಾರದ ಭಾಗವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೃತಿಗಳು ಗುರುತಿಸಿದವು. ನ್ಯಾಯದಾನಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕೂಟವನ್ನು ಮತ್ತು ತನ್ನದೇ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ.

ವಚನಕಾರರು ಮತ್ತು ಕೀರ್ತನಕಾರರು ತಮ್ಮ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿತದ ಕುರಿತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಲೋಕದೃಷ್ಟಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದು ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ, ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಡುವಿನ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನ್ಯಾಯದಲಿ ನಡೆದು ಅನ್ಯಾಯ ವೆಂಬದಿಹದು

ನಾಯಿಗಳು ಆರು ಇರುವ ತನಕ ನರರೊಂದು

ನಾಯಿ ಹಿಂಡೆಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ

ನೀತಿ ದೇಶದ ಮಧ್ಯೆ ನೀತಿಯಾ ಮೆಯಿಹುದ

ಪಾತಕರಿಗಿಹುದು ಸೆರೆಮನೆಯು, ಅರಮನೆ ಪು ನೀತರಿಗೆಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸರ್ವಜ್ಞನ ಈ ಎರಡು ವಚನಗಳು ನ್ಯಾಯ ಅನ್ಯಾಯದ ವಿವೇಚನೆಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. 'ನ್ಯಾಯ ನಿಷ್ಠುರಿ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಪರನು ನಾನಲ್ಲ ಲೋಕ ವಿರೋಧಿ ಶರಣನಾರಿಗಂಜುವನಲ್ಲ' ಬಸವಣ್ಣನ ಈ ವಚನವು ನ್ಯಾಯ ಪರ ವಿಚಾರಗಳು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯದ್ದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಕನಕದಾಸರ 'ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆ' ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾದರಿ ರೂಪದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಗೊಂಡಿದೆ ಕಾವ್ಯದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಶಯವೇ ನ್ಯಾಯ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರುವುದಾಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಹಲವಾರು ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ನೇರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯದಾನದ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಕಥಾ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಬಳಸಿ ಕೊಂಡಿವೆ. ಭಾರತೀಯತರ 'ಹುಲಿ ಬೋನು' 'ಗಿರಿಕನ್ಯೆ', ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು', ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ 'ಕುಡಿಯರ ಕೂಸು', ಶೇಷನಾರಾಯಣರ 'ಬೀಸು' ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಡುವಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಜರುಗುವ ನ್ಯಾಯ ಅನ್ಯಾಯದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕವಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಜೀವನ

ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಿಗಿಹಿಡಿತಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿವೆ. ಚದುರಂಗರ 'ವೈಶಾಖಿ' ಕಾದಂಬರಿ ಇಡೀ ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೇಗೆ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಲಕ್ಷ ಎಂಬ ಪಾತ್ರದಾರಿ ತಾನು ಮಾಡದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಅನುಭವಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ದ್ಯಾವಜ್ಜಿ ಪ್ರತಿಭಟನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತನಿಗರಿವಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಸದ ರುಕ್ಕಿಣಿ ವಠೌನವಹಿಸುವಿಕೆ ಇಡೀ ಗ್ರಾಮೀಣ ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಕಾಲದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಒಂದು ಸಂಘರ್ಷದ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ, ಕಾರಣ ಒಂದೆಡೆ ಆಧುನಿಕ ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎರಡರ ಸಾಧಕ ಮತ್ತು ಭಾದಕ ಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತವೆ. ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವರ 'ಕುಸುಮ ಬಾಲೆ' ಇದಕ್ಕೊಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿದರ್ಶನ. ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಗುರುಸಿದ್ಧಾವನನ್ನು ಕುಲಸ್ಥರು ಎಳೆನೀರು ಕದ್ದಿದ್ದಕ್ಕೆ ದಂಡಿಸಿದ್ದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು ತೀರ್ಮಾನ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಜರುಗಬೇಕು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಕಾನೂನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂಬ ಆಶಯ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಆಶಯವೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ಮುಳ್ಳೂರು ನಾಗರಾಜರ 'ಮರಣ ಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದೊಳಗೆ' ಕೃತಿಯು ಪಾರಂಪರಿಕ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಸಮುದಾಯದ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಲಾತ್ಮಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಅದರ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗೆ ಮಿತಿ ಹಾಕಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸದಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಡಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ರಚನೆಯಾದದ್ದು. ಸಮಕಾಲೀನ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪ್ರಕಾರವಿದು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕತೆಗಳಿಗೆ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಣ್ಣಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟಿವೆ. ಈ ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಣ್ಣಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ, ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿ, ಮೂಲವಸ್ತುವಾಗಿಯೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕತೆಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಮುಖ ವಿಚಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಕಥೆಗಾರನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ನ್ಯಾಯದ ಸ್ವರೂಪವು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಿದೆ.

ಸಣ್ಣಕತೆಗಳ ಜನಕ ಎಂದೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆರಂಭಿಕ ಕಥೆಗಾರರಾದ ಮಾಸ್ತಿ ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ವಿಶೇಷವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರ 'ಉಗ್ರಪ್ಪನ ಉಗಾದಿ' ಕತೆಯು ನ್ಯಾಯದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಊರ ಗೌಡನಿಗೆ ಇರುವ ಒಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯಪೀಠಕ್ಕೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಲೋಪಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರದ್ದೆ 'ಜೋಗೋರ ಅಂಜಪ್ಪನ ಕೋಳಿ ಕಥೆ' ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ನಡುವೆ ನ್ಯಾಯದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಚರ್ಚೆಗೊಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಅನಕೃ, ಚದುರಂಗ ಮುಂತಾದವರ ಬರಹಗಳು ಪಾರಂಪರಿಕ ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದ ಬಗೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಕತೆಗಾರರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಅದೊಂದು ಆಯಾಮ ಮಾತ್ರ. ಚದುರಂಗರ 'ತೀರ್ಪು' ಮಹಿಳಾ ವಿಮೋಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರೆ ಆನಂದರ 'ನಾ ಕೊಂಡ ಹುಡುಗಿ' ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ನೀತಿಯುತ ಬದುಕಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ನ್ಯಾಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಕೊರಟ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರ 'ನ್ಯಾಯ ನಿಷ್ಠೆಯ ಬೆಲೆ' ನ್ಯಾಯಾ ಧೀಶರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕಾದ ಘನತೆಯನ್ನು ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಆಶಯವಾಗಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆಯಾದ ನಂತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ತಲುಪತೊಡಗಿತು, ಜನರು ಜಾಗೃತಗೊಂಡರು. ಈ ಕಾಲದ ಕಥೆಗಾರರು ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದಲು ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಕ್ರೋಶ, ಬಂಡಾಯ, ಹೋರಾಟವಿದೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಸದೃಶಕೆಯ ವಿವೇಚನೆಗಳಿವೆ. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ 'ಬೆಟ್ಟದ ಸಾಲು ಮಳೆ' ಕತೆಯು ಆಧುನಿಕ ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವೈಫಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪನವರ 'ಒಂದೂರಿನ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಬಿಡಲೊಪ್ಪದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯೋಚಿತ ಚರ್ಚೆಗಳು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ.

ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂವೇದನೆಯ ರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ನ್ಯಾಯಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಶಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ

ಶತಮಾನದ ನೋವು ಬಿಕ್ಕಳಿಸಿ

ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಆಗ್ರಹಿಸಿ

ಚಿಲಿಪಿಲಿ ಕಚಿಪಿಚಿ ದನಿಯ ಎತ್ತರಿಸಿ

ಹಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು

ಕಾಯುತ್ತಾ ನಿಂತಿವೆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು

ಊರಿನ ಮುಂದೆ

ಡಾ. ಪ್ರಸನ್ನ ನಂಜಾಪುರರ 'ನ್ಯಾಯ ಕೇಳುತ್ತಿವೆ ಪಾರಿವಾಳಗಳು' ಕವಿತೆಯು ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಶತಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ವಿವೇಚನೆ ಒಳಪಡಿಸಿದೆ. ಈ ಕವಿತೆಯ ಸಾಲುಗಳು ನ್ಯಾಯದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಮಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾವು ದುಡಿಯುವ ಜನ

ನಮಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಬಂದಾಗ

ಪೊಲೀಸರನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು

ಮನುಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಎನ್ನುವ ರಂಜಾನ್ ದರ್ಗಾ ಈ ಸಾಲುಗಳು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಅಮಾನವೀಯ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಮಾನತೆಯ ಕಡೆಗೆ ತರುವ ಆಶಾವಾದವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ. ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತಾದ ಅಹವಾಲನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಹೊಸ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯೆಂದರೆ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಅದರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಕಾವ್ಯ ಆಶಿಸುತ್ತದೆ.

ತಲೆದಂಡ ತಲೆದಂಡ ತಲೆದಂಡ

ನ್ಯಾಯದೇವತೆಗಿಲ್ಲ ತಲೆದಂಡ

ಸುನೀತಾ ಎಂ. ಶೆಟ್ಟಿ ಅವರ 'ತಲೆದಂಡ' ಕವಿತೆ ನ್ಯಾಯ ಅನ್ಯಾಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಸ್ತುವಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಬಗೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ನ್ಯಾಯದ ಸೋಲು ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ಕವಿತೆ ವ್ಯಂಗ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ನ್ಯಾಯದ ಕುರಿತಾಗಿ ಆಶಿಸುತ್ತದೆ.

ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮನುಷ್ಯಜೀವನದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡಿರುವಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿಯೂ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೃಜನತೆಯೂ ಮನುಷ್ಯಜೀವನದ ಭಾಗವೇ ಆಗಿದೆ ಹಾಗಾಗಿ ಜೀವನದ ಭಾಗವಾದ ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹೊರತೇನಲ್ಲ, ಹಾಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ರೂಪಗಳ ಆಶಯಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಪ್ರಸ್ತಾಪಗೊಂಡಿವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ನ್ಯಾಯದಾನ ಒಂದು ಚಿಂತನೆ :ನಾಗಪ್ಪ ಚಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
- ಭಾರತೀಯ ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ :ಕಂಠೀರವ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ
- ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಸಣ್ಣಕತೆ :ಜಿ.ಎಸ್.ಅಮೂರ
ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ :ಸಿ.ಎನ್.ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್
ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
- ಉರಿಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ :ಡಿ.ಆರ್.ನಾಗರಾಜ
ಅನುವಾದ ಎಂ.ಎಸ್.ಆಶಾದೇವಿ,
ವಸಂತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಅವನ ಆಶಯಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾಟಕ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ನಾಟಕ ಬರೆದದ್ದರ ಸಂದರ್ಭದಿಂದಲೇ ಲೇಖಕರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು. ಕಾರ್ನಾಡರಿಗೆ 1997ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಐವತ್ತು ತುಂಬಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಿ.ಬಿ.ಸಿ. ರೇಡಿಯೋದವರು ಒಂದು ನಾಟಕ ಬರೆದುಕೊಡಲು ಕೇಳಿದಾಗ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲರ ಸಂಬಂಧ ಕುರಿತದ್ದಾಗಿರಬೇಕೆಂದಾಗ, ಕಾರ್ನಾಡರು ಟಿಪ್ಪಣಿ ದುರಂತವನ್ನು ಕುರಿತ ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಿಂದ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಅದರ್ಶ ಸೇನಾನಿ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆ ಬಾರದಿರದು. ನಾಟಕದ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷತೆಯಿಂದ ಇದೊಂದು ಸಂಘರ್ಷಾತ್ಮಕ ನೋಟವನ್ನಷ್ಟೇ ನೀಡಬಹುದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, ಸಾಮರಸ್ಯದ ಅಂಶಗಳೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸದೆ ಇರದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

□ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಘರ್ಷದ ಸ್ವರೂಪ

ನಾಟಕ ಆರಂಭವಾಗುವುದೇ ಇಬ್ಬರು ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪಾತ್ರದ ಮೂಲಕ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಇತಿಹಾಸವೆಂದರೆ ಗತಕಾಲದ ಏಳುಬೀಳು. ಇಲ್ಲಿ ಕಿರಮಾನಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಆಸ್ಥಾನದವನು. ಮೆಕೆಂಝಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಚರಿತ್ರಕಾರ. ಇವರಿಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಅರಸರಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಪ್ರಭುತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ನಿಷ್ಠೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮೇಲೋಟಕ್ಕೆ ಅದು ಅಗೋಚರ.

ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಕ್ತಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದರೆ, ಅದೇ ಅಧಿಕಾರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೇತ್ರವನ್ನೇ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಇತಿಹಾಸರಚನೆಯಂತಹ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗುವ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಕಿರಮಾನಿ ಮತ್ತು ಮೆಕೆಂಝಿಯವರ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಮೆಕೆಂಝಿ- “ನಿಮ್ಮ ಸುಲ್ತಾನರ ತಿಳಿಗೇಡಿತನವು ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ, ಅವರ ಪಾಡಿಗೆ ಅವರಿದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಯಾಕೆ ಅವರ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು?”. ಇದಕ್ಕೆ ಕಿರಮಾನಿ - ಇದೇ! ಇದೇ! ನಿಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಈಗ ನನ್ನ ರಗಳೆ ಕೇಳಿ ನಿಮಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನ? □ ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತನನ್ನು ಆಳಿದ ಕಂಪನಿಯ ಭತ್ತದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗಾಗಿ ತಾನೊಬ್ಬ ಸಂಸ್ಕೃತಿಭ್ರಷ್ಟ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕಿರಮಾನಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ಜ್ಞಾನದ ಮಾದರಿಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಲೇಖಕರು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ತಿರುಚಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚನೆಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಒಬ್ಬ ಮತಾಂಧನಾಗಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವ ಸಂಭವವಿದೆ.

“ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸುಲ್ತಾನ ಕಂಡ ಕನಸು - ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯದ ಭಿನ್ನನೆಲೆಗಳು”

ನಿಂಗರಾಜು ಹೆಚ್. ಎಸ್.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಮಹಿಳಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಲೇಜು (ಸ್ವಾಯತ್ತ), ಮಂಡ್ಯ.

ಚರಿತ್ರೆಯ ವಸ್ತುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ಕಾರ್ನಾಡರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆ. ಈ ನಾಟಕವನ್ನು 1997ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ಅನಂತರ ಇದರ ಕನ್ನಡ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ರಂಗಾಯಣದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಬಸವಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ‘ಟಿಪ್ಪಣಿ ಕನಸುಗಳು’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದರಿಯಾದಾಲತ್ ಎದುರೇ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿಯೊಂದಿಗೆ ‘ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸುಲ್ತಾನ ಕಂಡ ಕನಸು’ ಎಂದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸುಲ್ತಾನ “ಗುಟ್ಟಾಗಿ ತನ್ನ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಎ.ಕೆ ರಾಮಾನುಜನ್‌ರಿಂದ ಕೇಳಿದಂದಿನಿಂದ ನನಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸುಲ್ತಾನನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು” ಎಂದು ಕಾರ್ನಾಡರು ತಮ್ಮ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು, ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಆದರ್ಶ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಟಿಪ್ಪಣಿ ಒಬ್ಬ ಮತಾಂಧನೇ? ಅಲ್ಲವೇ? ಎಂಬುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಂತೂ ಬಹುಚರ್ಚಿತ ವಿಷಯ. ಸ್ವಭಾವತಃ ಕನಸು ಕಾಣುವುದು ಮಾನವನಿಗೆ ಸಹಜ. ಅವು ಮನುಷ್ಯನ ಆಸೆ, ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು ಅತಿಶಯವೇನಲ್ಲ. ಕನಸುಗಳು ಮಾನವನ ಸುಪ್ತ ಆಶಯವನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಟಿಪ್ಪಣಿ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸಕ್ತದಲ್ಲಿ ಈ ನಾಟಕ ಅಧ್ಯಯನ ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷದ ನೆಲೆಯ ಹುಡುಕುವಿಕೆಗೆ ತುಂಬಾ ಉಪಯುಕ್ತ ನಾಟಕ ಇದಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ದೊರೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಆತಂಕದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಬಹು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲು ನಾಟಕಕಾರರು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕನಸುಗಳು ನಾಟಕದ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸುಲ್ತಾನ ಯಾವ ಬಗೆಯದು,

□ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ :

ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪದ ಬಳಕೆ ವಾಚ್ಯವಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಮೆಕೆಂಝಿ, ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದಿಂದ ತಾವು ಇಂಡಿಯಾ, ಆಫ್ರಿಕಾ, ಚೀನಾ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಜಯಗಳಿಸಲು ಕೇವಲ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲ, ಅಂದರೆ ಮತ್ತೇನು? ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ. ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯನ್ನೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಗೆಲುವಿನ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆಯಷ್ಟೇ ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಿರಮಾನಿ, ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತನನ್ನು ಅಳಿಸಿದ ಕಂಪನಿಯ ಭತ್ತದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗಾಗಿ ತಾನೊಬ್ಬ ಸಂಸ್ಕೃತಿಭ್ರಷ್ಟ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ವೀರ ಸೇನಾನಿಯಾದ ಟಿಪೂ 'ವೈಸೂರು ಹುಲಿ' ಎಂದೇ ಬಿರುದಾಂಕಿತನಾದವನು. ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವೀರನಾದವನು ರಣಭೂಮಿಗೆ ಎಂದೂ ಬೆನ್ನು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಟಿಪೂ ಕೂಡ ವೀರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೇ ಮೆರೆದವನು. ಟಿಪೂವಿನ ಶವದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, “ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿ-, ಟಿಪೂಸುಲ್ತಾನ್ ಇಲ್ಲಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬಹುದೇನು ?” ಎಂದು ಅನುಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಿಸಿದಾಗ, ನದೀಮುಖಾನು ಅತ್ಯಂತ ಭರವಸೆಯಿಂದ “ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಓಡಿಹೋಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ವೀರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೇವಲ ಅಧಿಕಾರ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಅಥವಾ ಸಂಪತ್ತಿನ ಲೂಟಿ ಮಾಡುವ ಧೈಯವನ್ನೇ ಹೊಂದಿದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗೆ ಕೇವಲ ಯುದ್ಧದ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನಿಸಿದರೆ, ವೀರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಪತ್ತಿಗಿಂತ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೋತು ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ನಾಟಕವಾಸಿಯನ್ನು ಟಿಪೂ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಸದೆಬಡಿಯದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರ ಕಾರಣ ಅವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಶತ್ರುಸೇನೆಯ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಟಿಪೂವಿಗೆ ಸ್ವತಃ ತನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಕ್ಷಮಾಗುಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಟಿಪೂವಿನ ಶವ ದೊರಕಿದ ಕೂಡಲೆ ಒಬ್ಬ ಸೈನಿಕ ಟಿಪೂವಿನ ಅರ್ಧ ಮೀಸೆಯನ್ನು ಕಟಿಯುತ್ತಾನೆ. ಸಿಮೆಲ್ ಭಾವಿಸುವಂತೆ ಸಂಘರ್ಷದ ಮೂಲವು ಮಾನವನ ಜೈವಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಹುದುಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಸಂಘರ್ಷವು ಕೇವಲ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ದ್ವೇಷ ಸಾಧನೆಯಿಂದಲೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಉನ್ನತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ.

ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರಾಜರುಗಳು ಯುದ್ಧ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒತ್ತೆಯಾಳಾಗಿ ಕೇಳುವ ಸಂಗತಿ ಬಹುಶಃ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂತಹುದೆಂದು ಲೇಖಕರು ಟಿಪೂವಿನ ಮೂಲಕವೇ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಟಿಪೂವಿನ ಆತಂಕವಿರುವುದು ತನ್ನ ಕಂದಮ್ಮಗಳು ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು

ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಬಿಡಿಸಿ ತರಬೇಕೆಂಬ ಆತುರ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿ.

□ ರಾಜಕೀಯ - ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘರ್ಷದ ಸ್ವರೂಪ :

ನಾಟಕದೊಳಗೆ ಯಾವುದೇ ಓದುಗನಿಗೆ ಟಿಪೂವನ್ನು ಮತಾಂಧ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಮೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಘರ್ಷವೇನಿದ್ದರೂ ರಾಜಧರ್ಮದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ರಾಜಧರ್ಮವೆಂದರೆ, ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ನಾಡನ್ನಾಳಲು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೌಲ್ಯಸಂಹಿತೆ. ಅದು ರಾಜ್ಯವಿಸ್ತರಣೆ, ಪ್ರಜಾಸುರಾಗಿ, ಸಂಪತ್ತಿನ ಕ್ರೋಧೀಕರಣ, ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟಿನ, ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ. ಇಂತಹಯಾವುದೇ ಕಾರಣಗಳು ರಾಜಧರ್ಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ. ಟಿಪೂ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷರ ನಡುವಿನ ನಿರಂತರ ಕದನದ ಕಾರಣಗಳು ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳಲ್ಲೇ ಅಡಗಿವೆ. ಈ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು, ಮರಾಠರು, ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನಿಜಾಮ, ಈ ಮೂರೂ ಬಣಗಳು ಒಂದು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲ. ಇಸ್ಲಾಂಧರ್ಮದ ನಿಜಾಮ, ಕ್ರೈಸ್ತರಾದ ಇಂಗ್ಲೀಷರು, ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಮರಾಠರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಟಿಪೂವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಟಿಪೂವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ರಾಜಧರ್ಮ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತು ನೆಲೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಸಂಪತ್ತಿನ ಲೂಟಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವುದು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಕಾರಣವಾದರೆ, ಗಡಿ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಮತ್ತು ಟಿಪೂವಿನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ನಿಜಾಮನಿಗೂ, ಮರಾಠರಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ನೈಜವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣಗಳು ಮುನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಆಡಳಿತದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ವ್ಯಾಪಾರ, ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ರಾಜನಾಗಿ ಟಿಪೂ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಚೀನಾದಿಂದ ರೇಶಿಮೆ ಹುಳು ತರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಜಝಾರಿಯಾ ದಿರಾರು ದ್ವೀಪದಿಂದಲೂ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ. “ ಟಿಪೂ: ನೋಡಿರಿ, ನಮಗೆ ತೋಪು, ತುಬಾಕಿ ಬೇಕು, ಬಂದೂಕು ಬೇಕು, ಸಿಡಿಮದ್ದು ಬೇಕು. ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಫಿರಂಗಿಗಳಿಂದ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇರೋದು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಾಣತನ? (ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ) ಮೈಸೂರು ನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದು 'ನಾವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಹಣ ಬರತದೆ ಅಂತ ಕೇಳತೇವೆ, ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಾಚಿಕೆಗೇಡು ಇನ್ನೇನು? ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಏನಿಲ್ಲ. ಗಂಧ ! ಹಸ್ತಿದಂತ ! ಕಾಡು !.....” ಎಂದು ಸಂಪತ್ತಿನ ಸದ್ಭಳಕೆಯಿಂದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವ ಆರ್ಥಿಕಚಿಂತಕನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಅವನ ಆಲೋಚನೆಗಳೂ ಸ್ವತಃ ಅವನಿಂದಲೇ ಬಂದಂಥವಲ್ಲ. ಅವನ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರದ ಗುರುಗಳೆಂದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು. ಟಿಪೂವೇ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ರುಕಯ್ಯಾನೊಂದಿಗೆ “ಎರಡನೆಯ ಗುರು ಅಂಗ್ರೇಜರು. ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡೋದರ ಬಗ್ಗೆ, ಹಣದ ವ್ಯವಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರೋದೆಲ್ಲ ನಾನು ಅವರಿಂದ ಕಲಿತೆ.”

“ಟಿಪ್ಪೂ ಸುಲ್ತಾನ ಕಂಡ ಕನಸು - ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯದ ಭಿನ್ನನೆಲೆಗಳು”

ಎಂದು ಶತ್ರುಗಳಾದರೂ ಅವರಲ್ಲಿನ ಉಪಯುಕ್ತ ಬೌದ್ಧಿಕತೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞನಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜರುಗುವ ಸಂಘರ್ಷ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಳಸರ ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣಾ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮತ, ಧರ್ಮದ ಸಂಘರ್ಷದ ಸೂಚನೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

□ ಧಾರ್ಮಿಕ - ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ :

ಟಿಪ್ಪೂ ತನ್ನ ದಿನವಹಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಂಡಿರುವ ಹಾಗೂ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಟಿಪ್ಪೂ ತನ್ನ ಮೊದಲನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಕಿರಮಾನಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಸುಲ್ತಾನನ ಆತ್ಮದ ಪಡಿಯಚ್ಚು.

ಟಿಪ್ಪೂ ಕಾಣುವ ಮೊದಲ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ದಿವಾನ್ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನೊಡಗೂಡಿ ಮಂದಿರ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಲ್ಕೈದು ಪುರುಷಾಕೃತಿ ಯೋಗಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವುದು, ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟ ಎರಡು ಸ್ತ್ರೀ ಆಕೃತಿಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಯೋಗ, ಸೀರೆಯನ್ನುಡುವ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಇವೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕವೆ. ಕೊನೆಯ ಸಾಲಿನ ಸ್ತ್ರೀ ಆಕೃತಿಗಳು ಕಚ್ಚಿ ಪಂಚೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದು ಟಿಪ್ಪೂವಿನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಿಸುವಾಗ, ಅವರ ಏಕಾಗ್ರತೆಗೆ ಭಂಗವೊಡ್ಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಟಿಪ್ಪೂ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ‘ತಮಗೇನಾದರೂ ಬೇಕೇನು’ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು “ನಮ್ಮ ಏಕಾಂತಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಯೋಗ, ಏಕಾಂತ ಮಾನವನಿಗೆ ಮನಃಶಾಂತಿಯ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಭಾರತೀಯರದ್ದು. ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಟಿಪ್ಪೂ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನನ್ನು ನೇಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿದೇಶಿಯರ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಶಾಂತಿಗೆ ಭಂಗವಾಗಿದ್ದು, ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ನೇತಾರನಾಗಿ ಟಿಪ್ಪೂ ಕಂಡು ಬರುವುದು ಈ ಕನಸಿನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು.

ಮತ್ತೊಂದು ಕನಸೆಂದರೆ ರೇಶಿಮೆಯ ನಿಲುವಾಗಿ ತೊಟ್ಟ ಇಬ್ಬರು ಚೀನಿ ವೃದ್ಧರ ಜೊತೆ ಎರಡು ಬಿಳಿ ಆನೆ. ಕುದುರೆ, ಭಲ್ಲೆ, ಕೋವಿ ಹೊತ್ತ ಸೈನಿಕರು ಟಿಪ್ಪೂ ಮುಂದೆ ಒಂದು ನಿಕಟ ಸ್ನೇಹ ಬಯಸಿ ಬಂದಿರುವುದಾಗಿ, ಚೀನಾದ ಸಾಮ್ರಾಟರು ಈ ರೀತಿ ಬಿಳಿ ಆನೆಯನ್ನು, ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದು ಎರಡೇ ಎರಡು ಸಲ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸಿಕಂದರ್‌ಗೆ, ಈಗ ತಮಗೆ. ಬೆಳಕಾದಾಗ ಟಿಪ್ಪೂ ಈ ಕನಸನ್ನು ದೇವರ ಹಾಗೂ ದೇವರ ಪ್ರವಾದಿ ಪೈಗಂಬರರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಾನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಿಕಂದರ್

ಶೀನುಳಿ

ಆಗುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ವಿವಿಧ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನನ್ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಏಳಿಗೆ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡನು. ಇಂತಹ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯ ಮಾನವನ ನೆಮ್ಮದಿ ಹಾಗೂ ಸೌಹಾರ್ದಯುತ ಬಾಳ್ವೆಯ ಮೂಲನೆಲೆಯನ್ನು ನಾಟಕ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಿದೆ.

ಫರಾಂಸಿಗೆ(ಫ್ರಾನ್ಸ್) ತನ್ನ ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವಾಗ, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒತ್ತೆಯಾಳಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುವಾಗ “ಪೂರ್ಣಯ್ಯ, ಚಿನ್ನಪಟ್ಟಣದ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳಿಗೆ ಮುಹೂರ್ತ ಕೇಳಿರಿ” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವಾಗ

“ಪೂರ್ಣಯ್ಯ : ಹುಜೂರ್, ಶೃಂಗೇರಿಯ ಪೂಜ್ಯ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಶಾರದಾಂಬೆಯ ಪ್ರಸಾದ

ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.”

ಟಿಪ್ಪೂ : ನಾವು ಧನ್ಯರು.

ಪೂರ್ಣಯ್ಯ : ಪರಶುರಾಮಭಾವು ಪಟವರ್ಧನ್ ಶೃಂಗೇರಿಯ ಮಠವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದಾಗ

ತಾವು ಕೊಟ್ಟ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ನೆನೆದು ಈ ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾರದಾಂಬೆಯ ಆಶೀರ್ವಾದ ತಮಗಿದೆ, ಯಶಸ್ಸು ತಮ್ಮದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹರಸಿದ್ದಾರೆ.

ಟಿಪ್ಪೂ : ಅಂಥವರ ಆಶೀರ್ವಾದವೇ ನಮಗೆ ಕಾವಲು.”

—ಇದಲ್ಲದೆ ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಗೆ ಬಲಿಕೊಡುವ ರಂಗನಾಥ ಮಂದಿರದ ಜೋಯಿಸರ ಸಲಹೆಗೂ ಸಂತೋಷ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಟಿಪ್ಪೂ ಒಬ್ಬ ಅನ್ಯ ಮತಸಹಿಷ್ಣುವಾಗಿಯೇ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಜರುಗುವ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಸಾಮರಸ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಮಾನವೀಯ ಅಂತರಂಗ ಮೂಲವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಕೇವಲ ರಾಜಧರ್ಮದ ಭಾಗವಾಗಿ ನಡೆದ ಸಂಧಾನಗಳಷ್ಟೇ ಆಗಿವೆ. ಮ್ಯಾಲೆಟ್, ನಾನಾಸಾಹೇಬನ ಬಳಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಪರವಾಗಿ ಸ್ನೇಹದ ಹಸ್ತ ಚಾಚುವುದು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯತಂತ್ರದ ಭಾಗವಾಗಿ. ಟಿಪ್ಪೂ—ಮರಾಠರ ನಡುವಿನ ಒಪ್ಪಂದವೂ ಮುರಿದು ಬೀಳಲು ಅಂತಹುದೇ ಕಾರಣ. ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಟಿಪ್ಪೂ ಒಬ್ಬ ಜೀವ ಬಡುಕನಾಗಿದ್ದರೆ, ಇಂಗ್ಲೀಷರೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಬಯಕೆ. ದೇಶೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಮರಾಠರು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಾಸೆಗಾಗಿ ಅನ್ಯದೇಶೀಯ ಇಂಗ್ಲೀಷರೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಾನಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷರ ರಾಜಧರ್ಮವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವನಾಗಿ ಟಿಪ್ಪೂ

“ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸುಲಭವಾದ ಕಂಡ ಕನಸು - ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯದ ಭಿನ್ನನೆಲೆಗಳು”

ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಒಬ್ಬ ವೀರ ಸೇನಾನಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ, ದೇಶೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣಾವಾದಿಯಾಗಿ, ಪ್ರಯೋಗಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಒಳ್ಳೆಯದು ಯಾವ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದರೂ ನಾವು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ನಿರ್ಬಂಧ ಬೇಕಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸೌಹಾರ್ದ ಮನೋಭಾವ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಾಣಬರುವ ಸೌಹಾರ್ದತಾ ಮನೋಭಾವ ಅಂತರಂಗ ಮೂಲವಾದುದೇ? ಅಥವಾ ಪ್ರಜೆಗಳ ಓಲೈಕೆ ಮನೋಭಾವವೇ? ಆರ್ಥಿಕಚಿಂತನೆಯ ಸ್ವರೂಪದ್ದೇ? ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯವಿಸ್ತರಣಾ ಮನೋಭಾವವೇ ಎಂದು ಓರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡಬೇಕಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನಗ್ರಂಥಗಳು

- 1) ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡ ಮತ್ತು ಅವರ ಮೂರುಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಾಟಕಗಳು □ ಡಾ. ಸಿ. ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ (ಸ್ವಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಗಾಂಧಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.)
- 2) ಗಿರೀಶಕಾರ್ನಾಡರ ನಾಟಕಗಳು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ □ ಡಾ. ಅನ್ನದಾನೇಶ್ (ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ , ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.)
- 3) ಭಾರತ: ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿಂಸೆ ಹಾಗೂ ಸೌಹಾರ್ದತೆ □ ಡಾ. ಎಂ. ಡಿ. ಒಕ್ಕುಂದ (ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ)
- 4) ಗಿರೀಶಕಾರ್ನಾಡರ ನಾಟಕಗಳು, ವಿಮರ್ಶೆ - ಸಂಪಾದಕರು, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಚಂದರ್ (ಸ್ವಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಗಾಂಧಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.)
- 5) ಗಿರೀಶಕಾರ್ನಾಡರ ನಾಟಕಗಳು: ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ - ಸಂಪಾದಕರು, ಡಾ. ಕೆ. ಮರುಳಸಿದ್ದಪ್ಪ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹನೂರು. (ಸಂವಹನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿವರಾಂಪೇಟೆ, ಮೈಸೂರು.)
- 6) ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ: ಯಾಜಮಾನ್ಯ ಸಂಕಥನ - ಡಾ. ಟಿ. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ (ಕಿ.ರಂ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು)

ಆಧುನಿಕ ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಪ್ರಜ್ಞೆ: ಒಂದು ಚಿಂತನೆ

-ಡಾ.ಕೆ.ವಿ.ಜಯಪ್ಪ, ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಹಂಸಭಾವಿ, ಹಾವೇರಿ, ಜಿಲ್ಲೆ.
ಮೋ.ನಂ.9900785862
ಇಮೇಲ್: jayappakv@gmail.com

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕತೆಗಳಿಗೆ ತನ್ನದೆಯಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕೆಯ ಎಡ್ಗರ್ ಅಲೆನ್‌ನೋ ಸಣ್ಣಕತೆ ಕುರಿತು ಖಚಿತವಾದ ನಿಲುವು ತಳೆದು ಸಣ್ಣಕತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು 'ಸಣ್ಣಕತೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಣದಂತೆ ತನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಗಳ ಮೂಲಕ ಕೊನೆಯ ಪರಿಣಾಮದ ಕಡೆಗೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಿಣಾಮ ಏಕಮುಖಿಯಾದುದು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ವಿಷ್ಣುಭಾವ ಉಳಿಸುವಂತದು, ಅದರ ಈ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದಲೇ ಬದುಕಿನ ಹಲವು ಭಿನ್ನಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅದು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜೀವನದರ್ಶನ ಏಕಮುಖಿಯಾಗುತ್ತದೆ.' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಸಣ್ಣಕತೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಸಣ್ಣಕತೆಯು ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುವಂತದು, ಘಟನೆ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳು ಮಿತವಾಗಿರುವಂತದು. ಕಾದಂಬರಿಯಂತೆ ವಿಸ್ತೃತರೂಪ ಇಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದಾದರೆ, ಒಂದು ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೊಳೆದ ಒಂದು ಭಾವವನ್ನು ಲಯಕ್ಕೆ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ರಚಿಸಿದಾಗ ಅದು ಕವನವಾಗುತ್ತದೆ. ಲಯರಹಿತವಾಗಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪಾತ್ರಪ್ರಧಾನ ಘಟನಾಪ್ರಧಾನವಾಗಿಸಿದಾಗ ಅದು ಕತೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವೆರಡಕ್ಕೂ ಅದೇ ನವಿರುಭಾವ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾದ ಆರಂಭ ಹಾಗೂ ಕುತೂಹಲ ಕತೆಯ ಮೂಲ ಜೀವಾಳ, ಜಾನಪದ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲ, ಒಂದು ದೇಶ, ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಘಟನೆ ಕತೆಗೆ ವಸ್ತುವಾದಂತೆ ಕಥಾಹಂದರ ಹೆಣೆಯುವ ತಂತ್ರವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕತೆಯ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಘಟನೆಯ ಆದಿ, ಮಧ್ಯ, ಅಂತ್ಯ ಎಲ್ಲಿಂದಲೂ ಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಓದುಗನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು. ಕತೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಕತೆಯು ಓದಿ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಅದರ ಆಶಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಅನುರಣನವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು. ಪದಗಳ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿದ ಕತೆ ಪದಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಅನುಭವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಣಾ ಶೈಲಿಯೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕಥಾ ಸಂವಹನದ ಮೊದಲ ಮೆಟ್ಟಿಲಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲವು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಭಾಷಣಾಶೈಲಿ ಕತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಜೀವತುಂಬಬಲ್ಲ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಕತೆಗಾರನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಮನೋಧರ್ಮ, ನಿರೂಪಣಾಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕತೆಗಾರನಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕತೆಗಾರನಲ್ಲಿ ಮಾನದಂಡಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ವಸ್ತುಗಳ ಆಯ್ಕೆ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕತೆಗಾರನಿಗೂ ತನ್ನದೆಯಾದ ಸ್ವಂತಿಕೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕವಿ ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆಯವರು 'ಸಣ್ಣಕತೆ ಅಲ್ಪಜೀವಿಗಳ ಮಹಾಕಾವ್ಯ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ, ಕತೆಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಗತಿಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಂತರಂಗದ ಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ.

1900 ರಿಂದ 1920 ರವರೆಗಿನ ಕಾಲವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕತೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ಕಾಲವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಕಥೆಗಾರರೆಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರು 1900ರಲ್ಲಿ 'ಸುವಾಸಿನಿ' ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ 'ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ತಾಯಿ', 'ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ತಂದೆ' ಎಂಬ ಎರಡು ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಇವರ ಸಮಕಾಲೀನವರೆ ಆದ ಕೆರೂರು ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು ಸಚಿತ್ರ ಭಾರತ ಮತ್ತು 'ಶುಭೋದಯ' ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಂ. ಎನ್. ಕಾಮತ್ರ ಅಂದಿನ 'ಆವೂರು' ಎಂಬ ಕಥೆಯು 1912ರಲ್ಲಿ 'ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು. ಸಣ್ಣಕಥೆಗೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟವರೆಂದರೆ 'ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಜನಕ' ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದ ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ (ಶ್ರೀನಿವಾಸ) ಇವರ ಮೊದಲ ಕಥೆಗಳಾದ 'ರಂಗಪ್ಪನ ಮದುವೆ' ಮತ್ತು 'ರಂಗಪ್ಪನ ದೀಪಾವಳಿ' ಎಂಬ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕಂಡು ಮನುಷ್ಯ ಮುಟ್ಟಬಹುದಾದ ಹಿರಿಮೆ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ವಿಡಂಬನೆ ಇಲ್ಲದ ನವಿರುಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಸಣ್ಣಕಥೆಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. 'ಮಸುಮತಿ', 'ಮೊಸರಿನಮಂಗಮ್ಮ', 'ವೆಂಕಟಗನ ಹೆಂಡತಿ' 'ಗೌತಮಿ ಹೇಳಿದ ಕಥೆ' ಇನ್ನೂ ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಆನಂದರು, ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ ಕುವೆಂಪು 'ಗೊರೂರು, ದೇವುಡು, ಪು.ತಿ.ನ, ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಾರರು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು.

ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹರಿಕಾರರೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬರೆಯಲು ಹೊರಟ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಿಂಬಿಸುವ ವಾಸ್ತವಗಳು ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ವಾಸ್ತವಗಳಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿತ ವಾಗಿರುವುದರ ಕುರಿತಾಗಿ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿದರು. ಅರ್ಥಹೀನ ಕನಸುಗಾರಿಕೆಯ ಅಂತರ್ಮುಖಿತೆಯಲ್ಲಿ ಸೋರಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಚಿಂತನೆ ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಯಿತು. ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ ಹಾಗೂ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯಗಳಲ್ಲದೆ, ಸ್ತ್ರೀಸಂವೇದನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಜನಪ್ರಿಯ ಕತೆಗಳು ಮೂಡಿ ಬಂದು ಆಧುನಿಕ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯ ಮೆರಗನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಥೆಯು ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಕಾಲ, ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ತನ್ನರೂಪ, ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬೆಳೆದುಬರುತ್ತಿದೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ಒಲವುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿರುವುದೇ ಸಣ್ಣಕತೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯಾಗಿದೆ.

ಕುಂ.ವೀ.ಯವರ 'ಕತ್ತಲನ್ನು ತ್ರಿಶೂಲ ಹಿಡಿದ ಕಥೆ' ಯೊಳಗಿನ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಪ್ರಜ್ಞೆ

ಕುಂ.ವೀ.ಯವರ 'ಕತ್ತಲನ್ನು ತ್ರಿಶೂಲ ಹಿಡಿದ ಕಥೆ'ಯಲ್ಲಿ ಹಸಿವಿನ ತೀವ್ರತೆಯ ಜೀವನವನ್ನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಒಳಗಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ನಿರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕಥೆಯು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಸಿವಿನ ನಾನಾಮುಖಗಳ ವ್ಯಂಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕತ್ತಲನ ವಿಲಕ್ಷಣತೆಯ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಷ್ಟ ಸಮಾಜದ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆಯುವ ಕ್ರಮ ಕಥೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾಂದ್ರವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಹಸಿವು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು, ಅದನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪಡುವ ಪ್ರಯಾಸದ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಸತ್ಯದ ನಗ್ನದರ್ಶನ ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಹಸಿವಿನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಶಿಷ್ಟ ಸಮಾಜ ಗ್ರಹಿಸುವ ರೀತಿಗೆ ಕತ್ತಲನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲೇ ವರ್ಗಸಮಾಜದ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತದೆ. ಕತ್ತಲನ ಹೆಂಡತಿ ಸುಂಕುಲಿ, ಮಕ್ಕಳು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲುವುದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಹಸಿವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿನ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಫಲವಾಗುವುದನ್ನು ಕುಂ.ವೀ, ಅವರು ಕತ್ತಲನ ಜೀವನದ ಹಲವಾರು ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಕೊಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ಕತ್ತಲ ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಕಸುವು ಇರುವವರೆಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಗೌಡತಿ ನೀಡುವ ಹಳಸಿದ ಅನ್ನವನ್ನೇ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಭೋಜನದಂತೆ ಉಂಡು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಇವನನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿ,

ಅಧುನಿಕ ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಪ್ರಜ್ಞೆ: ಒಂದು ಚಿಂತನೆ

ನಾಯಿಗಿಂತ ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಅವನು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಹಸಿವನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನಿದ್ದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡದ್ದಕ್ಕೆ ಕೊನೆಗೆ ಭಂಡಧೈರ್ಯದಿಂದ ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ.. ..

“ನಾನೀ ಎಪ್ಪು ಕತ್ತ ಅನ್ನುತ್ತಲೇ ಪೂಜಾರಿ ಸರಕ್ಕನೆ ಇತ್ತಕಡೆ ಬಂದು ನಾಯಿಮುಂಡೇದೆ, ಇಲ್ಲಿವರ್ಗೂ ಬಂದ್ಯಾ ತೊಲಗಾಚೆ ಅಂತ ಗದರಿಸಿದ, ಕತ್ತಲ ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ದಿನದಿಂದ ಉಂಡಿಲ್ಲ. ಅದ್ರಾಗುಳ್ಳು ಒಂದೀಟ ಕ್ಷಡ್ಡೀ ಅಂದ. ಪೂಜಾರಿ ಕಟ ಕಟ ಹಲ್ಲು ಕಡಿದ. ಇದ್ದ ಎರಡೇ ಹಲ್ಲುಗಳ ಪೈಕಿ ಒಂದು ಅಲುಗಾಡತೊಡಗಿತು. ನಿನ್ನಂಥೋವೈ ಕ್ಷಡೋಕಲ್ಲ ಅದಿರೋದು ... ಅದು ಪರಾದ, ಪೂಜಾರಿಯ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕತ್ತಲನ ಮೈಯೊಳಗೆ ಎಂಥದೋ ಆವೇಶ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು. ಪರಾದಂತೆ ಪರಾದ ಅಂದವನೆ ಕತ್ತಲ ಪೂಜಾರಿಯನ್ನೀಚೆ ತಳ್ಳಿ ಒಳನುಗ್ಗಿದ. ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೈ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುವುದೋ ಎಂದು ಹೆದರಿ ಪೂಜಾರಿ ಕತ್ತಲನನ್ನು ತಡವಡೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬೊಬ್ಬೆ ಹಾಕತೊಡಗಿದ. ಮನೆಗಳು ಗುಡಿಗೆ ಸಲ್ಲ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಪೂಜಾರಿಯ ಕೂಗು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಇತ್ತ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದ ಕತ್ತಲ ಅವಸರ ಅವಸರವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಬಾಯಿಗೆ ತುರುಕಿಕೊಂಡ. ಗಂಟಲಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ತೀರ್ಥದ ತಂಬಿಗೆ ಎತ್ತಿದ್ದ, ತಿಂದಾದ ಮೇಲೆ ಧೋತರದ ಒಂದು ಮಗ್ಗಲು ಹುಗ್ಗಿ, ಹೋಳಿಗೆ ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ. ಹೊರಗೆ ಧಡ್ ಧಡ್ ಶಬ್ದ ಬೇರೆ. ಮಂದಿ ಗುಡಿ ಕಡೆ ಓಡೋಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಿಟಕಿ ಮೂಲಕ ಕಂಡವನೆ ಲಿಂಗದ ಪಕ್ಕ ಉದ್ದೋಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ತ್ರಿಶೂಲ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ. ಎದುರಿಗೆ ಗೋಡೆಯಂತೆ ನಿಂತಿತ್ತು ದಿಗ್ಭ್ರಮಿತ ಜನ ‘ಅಡ್ ಯಾವೋನಾದ್ರೂ ಬಂದ್ರೆ ಈ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದ ಇರ್ದುಬುಡ್ಡೀನಿ’

ಹೀಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲ ಹಿಡಿದು “ಯಾವೋನಾದಾ ಬಂದ್ರೆ ಈ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದ ಇರ್ದುಬುಡ್ಡೀನಿ” ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಬ್ಬರಿಸುವ ಪರಿ ಈ ನಾಡಿ ದಲಿತರ, ಶೋಷಿತರ. ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳ ಹಸಿವಿನ ಭಯಾನಕತೆಯ ತಿರುಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರ ಮುಖೇನ ಅದು ಕೆಳವರ್ಗದವರ ಹಕ್ಕೆಂಬುವುದನ್ನು ಈ ಕಥೆಯು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆಯು ಕತ್ತಲನ ಹಸಿವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು ವಂಗ್ಯ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅರಿವನ್ನು ನೀಡಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮೋಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ ರವರ ‘ಭತ್ತ’ ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಪ್ರಜ್ಞೆ ‘ಭತ್ತ’ ಕಥೆಯು ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ್ ಅವರ ‘ಬುಗುರಿ’ ಕಥಾಸಂಕಲದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ‘ಹಸಿವು’ ದಲಿತರ ಬದುಕಿನ ಅನಾದಿ ಸಂವೇದನೆ. ದೇವನೂರು ಮಹದೇವ ಒಡಲಾಳದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೊಂದು ಮಿಥ್ ಆಗಿಸಿದರು. ಮೊಗಳ್ಳಿಯವರ ಬಹುತೇಕ ಕಥೆಗಳು ಹಸಿವನ್ನೇ ಉಸಿರಾಡುತ್ತವೆ. ದಲಿತರ ಬದುಕೇ ಆಗಿರುವ ಹಸಿವು, ಅದರ ನಾನಾಸಾಧ್ಯತೆಗಳು, ಅದು ಹುಟ್ಟು

ಹಾಕುವ ಬೀಕರ ಅವಮಾನಗಳು, ಅದನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿಗಳು, ಅಮಾನುಷ ಹಿಂಸೆ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನೆದುರಿಸುವ ಜೀವ ಚೈತನ್ಯ, ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಪಕವೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ಆದ ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಹಸಿವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತವೆ. ‘ಭತ್ತ’ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥ ಉದಾಹರಣೆ: ಒತ್ತುವರಿ ಭೂಮಿಯ ಭತ್ತದ ಕನಸು ದಲಿತರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಜೀವಸಂಭ್ರಮ ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ಜಮೀನ್ದಾರರು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಅದನ್ನು ನುಚ್ಚು ನೂರಾಗಿಗುತ್ತಾರೆ. ನ್ಯಾಯದ ಪರವಾಗಿರುವ ತಹಸೀಲ್ದಾರ್‌ನಿಗೆ ಜಾತಿ ಬೆಂಬಲಿಗನ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಅಮಾನುಷ ಹಲ್ಲೆ ನಡೆಸಿ ಭತ್ತದ ಕಾಳನ್ನು ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಿಸಲು ಪೊಲೀಸರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ಉಳ್ಳವರ ಕೈಗೊಂಬೆಗಳಾಗಿರುವಾಗ ದಲಿತರ ಹಸಿವಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಹೇಗೆಸಾಧ್ಯ? ಭತ್ತವನ್ನು ಕುದಿಸುವ ಮಾಯಮ್ಮನ ಜಾಣ್ಮೆ ಹಾಗೂ ಮಾಂಸ ಬಳಿದು ಪೋಲೀಸು, ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೇ ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳಿಸುವ ತೋಪಮ್ಮನ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ವಿಧಾನ ಅನನ್ಯವಾದವು. ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಕುದ್ಧ ಭತ್ತ ತಿಂದು ಕರಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮಾಯಮ್ಮನ ಮೊಮ್ಮಗ ಜೀವ ಚೈತನ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ದಲಿತರ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ನೆಕ್ಸಲೈಟ್ ಬಣ್ಣ ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುತಂತ್ರವನ್ನು ಬಯಲು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. (ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ -ಸಂ. ಎಮ್.ಡಿ. ಒಕ್ಕುಂದ. ಡಾ.ಬಿ.ಎನ್.ಪಮ್ಮಾರ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ ಧಾರವಾಡ.2011 ದಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ)

ಎಹ್.ಟಿ. ಪೋತೆಯವರ ‘ಅಪ್ಪ’ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಎಹ್.ಟಿ. ಪೋತೆಯವರ ‘ಅಪ್ಪ’ ಕತೆಯು ಅವರ ‘ಚಿಮ್ಮಾವುಗೆ’ ಕಥಾ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ‘ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೀನು ಹಿಡಿದು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕು’ ಎಂಬ ನಿಲುವಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ನೋಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕತೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆ ತನಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು, ವಿವರಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳು ಕತೆಯ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ‘ನಮಗಾಗಿ ಅಪ್ಪ ಮಾಡುವ ಸಾಲ, ಸಾಲ ತೀರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಸಾಲಗಾರರು ವಸೂಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅಡಗಿ ಕೂತಿರುವುದು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ದಿನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನಪ್ಪ ಹೀಗೆ ಹೋಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಊರಿನ ಸಾಹುಕಾರರೊಬ್ಬರು ಎದುರಾಗಿ, ‘ಏ ತಿಪ್ಪಣ್ಣ ಯಾಕ ಬರೀ ಸಾಲಿ ಸಾಲಿ ಅಂತ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಲಾ ಮನಿ ಒತ್ತಿ ಇಡ್ಡಿ, ಸಾಲಗಾರರು ಬಂದಾಗ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂಡ್ಡಿ, ಅದರ ಬದಲು ಜೀತಾಗೀತಾ ಇಡಬೇಕಪ್ಪ, ಇಟ್ಟರ ನಿನ್ನ ಪಡಿಪಾಟ್ಟು ದೂರಾಗ್ತದೆ, ಸಾಲಾನು ತೀರದ, ಇರುತನಕಾ

ಆಧುನಿಕ ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಪ್ರಜ್ಞೆ: ಒಂದು ಚಿಂತನೆ

ಸುಖವಾಗಿರಬಹುದು. ನೋಡಿದ್ದಲ್ಲ ಆ ನಿಮ್ಮ ಓಣ್ಯಾಗಿನ ಮಸಣ್ಣನ ತಮ್ಮ ಹೆಂಗ ಮಾಡ್ಯಾನ. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿಕೋ! ಈಗರ ಹುಶ್ಯಾಗು' ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ಉಪದೇಶ ಮಾಡ್ಡ' ಇಲ್ಲಿ ಸಾವಕಾರಿ, ಮಕ್ಕಳು ಓದಿ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕಿ ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ನನ್ನ ಗುಡಾರಿ, ಅವರ ಸುಖ ಅವರ ಗುಡಾರಿ' ಎಂದು" ತಂದೆ ತನಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕತೆಗಾರನ ಬದುಕಿನ ಪಯಣ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿರುವಂತೆ ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆ.

"ನೋಡಪ್ಪಾ ನಾವು ಗಿರಣಿ ಇಟ್ಟರ ಗಿರಣಿಗೆ ಯಾರೂ ಬೀಸಲಕ ಬರಂಗಿಲ, ಅಂಗಡಿ ಮುಂಗಡಿ ಇಟ್ಟರೆ ಯಾರೂ ನಮ್ಮ ಅಂಗಡೀಲಿ ಸಾಮಾನ ಖರೀದಿ ಮಾಡಾಂಗಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಲಿ ಒಂದ. ಇದಕ್ಕೆ ಮದ್ದಪ್ಪ ಅದನ್ನ ಯಾರೂ ಕಸಗೊಳ್ಳಾಂಗಿಲ್ಲ' ಅಂತ ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದ"

ಎಂಬ ಅವರ ತಂದೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಣಭೇದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಮದ್ದು ಎಂದು ಒಬ್ಬ ತಂದೆ ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದ. ಈ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಸಾಧುವಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಎರಡು ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ನಮ್ಮ ಓಣ್ಯಾಗೊಬ್ಬ ಓದಿ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿ ಆಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಓದಿಸಿ ಬೆಳಸಿ ದೊಡ್ಡವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಅಣ್ಣ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಸಾಲಾ ಆಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬ ಅದಾನ, ಸಂಸಾರದಾಗ ಅಡಚಣೆ ಆಗ್ಯಾದ. ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು ಅಂತ ರೊಕ್ಕಾ ಕೇಳಾಕ, ಮನಿ ಪತಾ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಕ ಹ್ಯಾಂಗೋ ಕಛೇರಿ ಪತಾ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಒಂದಸಾರಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಂತ. ಇವು ಮೊದಲ ಹಳ್ಳಿಯವರು, ಗಾವಟಿ ಜನ ಹ್ಯಾಂಗ್ಯಾಂಗೊ ಹೋಗ್ಯಾರ. ಇವು ಅವತಾರ ನೋಡಿ ಕಛೇರಿ ಜವಾನ ಯಾರ ನೀವು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಒಳಗೆ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಮಸಣ್ಣ ಮಾಮಾ ಜರಾ ಉಶ್ಯಾರಿ ಮನಶ್ಯಾ, ಆಗಿನ ಬಿನ್ನೆತ್ತೆ ತನ ಸಾಲಿ ಕಲತ್ತಿದ್ದ. ದೈರ್ಯ ಮಾಡಿ 'ಒಳಗೆ ಕೂತಾರಲಿ ಆ ಸಾಹೇಬರು ನಮ್ಮ ತಮ್ಮನ ಆಗಬೇಕಿ, ಒಂದ ಜರಾ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಹಿಂಗ ಊರಿಂದ ಬಂದಾರ ಅಂತ ಹೇಳಿ' ಅಂದ್ನಂತ. ಆವಾಗ ಜವಾನ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ 'ಸಾಹೆಬ್ಬ ಹೊರಗೆ ಯಾರೋ ಬಂದಾರ ನಿಮ್ಮನ್ನ ನೋಡಬೇಕು ಅಂತಿದ್ದಾರೆ' ಅಂತೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಿ ಸಾಹೇಬರ ಆದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದನಂತ. ಆಗ ಸಾಹೇಬರು ಎದ್ದು ಯಾರಿರಬಹುದು ಅಂತ ಕಿಡಕಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರ, ಅಣ್ಣ,ಅತ್ತಿಗೆ ಅದಾರ, ಇವರಾಕ ಈ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅಂತ ಮನಸ್ಸಲ್ಲೇ ಗೋಣಿಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತರು. ಜವಾನ ಸ್ವಭಾವತಃ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬೆರಿಕಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಾ ಸುಮ್ಮನಾಗಲಿಲ್ಲ. 'ಸಾಹೇಬರ ಅವರು ಯಾರು? ಅವರ ಒಳಗೆ ಕರಿಬೇಕಾ' ಎಂದಾಗ, ಸಾಹೇಬ 'ಏ ಅವರನ್ನೇನು ಒಳಗೆ ಕರಿಬೇಡಾ,' ಮತ್ತ ಸಾಹೇಬ್ಬ ಅವು ಯಾರಿ' ಅಂದ್ನಂತ. ಆಗ 'ಅವು ಬೇರೆ

ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಮನ್ಯಾಗ ನೀರ ಹಾಕವು ಅದಾರ ..." ಎಂಬಲ್ಲಿ ಓದಿದ ದಲಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ, ಅನ್ಯ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ಕಡೆಗಾಣಿಸಿದ, ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಅವನಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಅವನು ಪುನಃ ಕಡೆಗಾಣಿಸಿದ ಅಣ್ಣ ಅತ್ತಿಗೆಯರಲ್ಲಿಯೇ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ ಹೊಲಾ, ಮನಿ ಮಾರಿ ಮಗನನ್ನು ಓದಿಸಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗೆ ತಂದ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು, ಬದುಕಿನ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಗನ ಆಶ್ರಯ ಬಯಸಿ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸದೇ ಹೆಂಡತಿಯ ಮನೆಯವರೆದುರಿಗೆ ಆಳುಗಳೆಂದು ಪರಿಚಯಿಸಿದ, ಜಗಳ ಕಾದು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದ. ಅವರು ಈಗ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವರ್ಣಭೇದ, ವರ್ಗಭೇದ, ಲಿಂಗಭೇದ ಈ ಬಗೆಯ ಯಾವ ಭೇದಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸರಿದೂಗಿಸಲಾರದು. ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದಿಗೂ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕಾರಯುತ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ಆತ್ಮದ ಅರಿವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಲ್ಲದು. ತನ್ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಸ್ವದನ ಸಿಗಬಹುದು. ಅಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಬೆಳಕಿನ ರೂಪದ ಫಲಿತಾಂಶ ತರಬಹುದಲ್ಲದೇ, ಉಳಿದಂತೆ ಕೊಡುವ ಅವಕಾಶಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ತರಗತಿಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದಂತೆ ಆಗುತ್ತದಷ್ಟೆ ಎಂಬ ನಿಲುವಿಗೆ ಬಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಸ್ಕಾರ, ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತುಕೊಡ ಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಂತರಂಗದ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕತೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ದೇವನೂರು ಮಹದೇವರ 'ಗ್ರಸ್ತರು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ

'ಗ್ರಸ್ತರು' ಕತೆಯು ದೇವನೂರು ಮಹದೇವರ 'ದ್ಯಾವನೂರು' ಎಂಬ ಕಥಾ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಂದೊಡನೆಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಕಾವು ನಮ್ಮನ್ನಾವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ದೇವನೂರ ಮಹದೇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬರುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮಾತ್ರ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂಥದಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸಂಕೇತಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಲಿ, ಘಟನೆಗಳಾಗಲಿ ಸೀಮಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಇಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ಘಟನೆಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಸಹೃದಯ ಸಂವೇದನೆಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವ ರಚನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ನೇರ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಶಿಕ್ಷಣದ ಲಾಭ ಪಡೆದು ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದೇವನೂರರು 'ಗ್ರಸ್ತರು' ಕತೆಯ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಷದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ

ಆಧುನಿಕ ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಪ್ರಜ್ಞೆ: ಒಂದು ಚಿಂತನೆ
ಮೂಕ ರೋಧನವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೆರೆದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

“ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಣ್ಣು ತೆಗೆದು ಸೂರಿಗೆ ನೆಟ್ಟು ಆಗದೇ ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದಾಗ ಅವನ ಬಿರಿಯುವ ತುಟಿಗಳು, ಕಣ್ಣಿಂದ ದೊಳ ದೊಳ ನೀರು, ದಿಮುಗುಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವ್ವ ಕೆಟ್ಟ ದನಿಯಲ್ಲಿ “ಈಗ್ಗೆ ಹೋಗಿ ತಪ್ಪಾಯಿತು ಅಂತಾ ಕೇಳೋಣ, ದೇವಂಥವರತ್ತ ನಿಂದು ನಿಷ್ಠೂರ, ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನಾ ಮಾಡ್ಡ ಕರ್ಮ, ಈಗ್ಗೆ ಹೋಗು”. ತವಕಿಸತೊಡಗಿದಳು. “ಆಗೋದಿಲ್ಲ” ಅಂದೆ. ತಕ್ಷಣ “ನಾನೇ ಕೇಳೋನಿ” ಎಂದುದಕ್ಕೆ “ಯಾರೂ ಕೇಳೋದು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ತಲೆ ಅದುಮಿ ಸಮನಾಗಲು ನೋಡಿದೆ, ಸೊರಕಿನೊಡನೆ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಟ್ಟ ಮೌನ ನಿಂತು ಅವ್ವ “ಹೀಗಂದ್ರೆ ನಾವು ಬದುಕೋದು?” ಅವ್ವ ಚೀರಿದ್ದು ಕೇಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಚೂಪಾಗಿ ನೋಡಿ “ಈಗ ನಾವು ಬದ್ಧಿದೀವಾ” ಅಂದೆ. ಅವನ ಕತ್ತಿನ ನರಗಳು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಉಬ್ಬಿದವು. ಎದ್ದು ದಪ ದಪ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ದಾರಂದ ತೆಗೆದು ಹೊರ ಬಂದು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ತಡವರಿಸಿ ಜಗಲಿಯ ಮುಂಡಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಕುಸಿದು ನಿಂತೆ, ಬಹಳ ಹೊತ್ತು.”

ಎಂಬಲ್ಲಿ ‘ಗಸ್ತರು’ ಕಥೆಯ ನಾಯಕನಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಅಸಹಾಯಕತೆಯ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಇವೆ. ಕಥಾನಾಯಕ ಮತ್ತು ಅವನ ತಾಯಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಗೌಡನೇನು ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೊಲ ಅಡವಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ ಬಡ್ಡಿಯ ಮೇಲೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಅವನ ತಾಯಿಗೆ ಗೌಡನಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ವಿಶ್ವಾಸ ವಿರುತ್ತದೆ. “ದೇವಂಥವರತ್ತನ್ನಿನಿಷ್ಠೂರ” ಎಂದು ಅವಮಾನದಿಂದ ದಿಕ್ಕಿಟ್ಟ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ, ಧರ್ಮ-ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇದ್ದರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗೌಡರಂಥವರನ್ನೂ ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ತಾಯಿಯದ್ದಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾದ ತನ್ನ ಮಗ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿ ಗೌಡನನ್ನು ಸಿಟಿಗೆಬ್ಬಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಇದನ್ನೇ ನೆಪಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನ ಹೊಲ ಎತ್ತಿಹಾಕುವುದು ಗೌಡನ ಸಂಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಕಥಾನಾಯಕನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ‘ಹಾಗಲ್ಲ ಅದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲ್ಲ’ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಗೌಡನ ವಾದಕ್ಕೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಅಸಾಧ್ಯ ಯಾತನೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. “ಎದ್ದು ದಪ ದಪ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ದಾರಂದ ತೆಗೆದು ಹೊರ ಬಂದು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ತಡವರಿಸಿ ಜಗಲಿಯ ಮುಂಡಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಕುಸಿದು ನಿಂತೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು” ಎಂದು ಕಥೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಯಕನ ಅಸಹಾಯಕತೆಯ, ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಚಿತ್ರಣವು ಬಿಂಬಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಆಯ್ದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲನ ಸಂ.ಎಸ್.ಎಸ್. ನವಲಗುಂದ.ಡಾ.ಶಿವಾನಂದ ಕಳಕಣ್ಣನವರ-ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ ಧಾರವಾಡ.2008
2. ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ -ಸಂ. ಎಮ್.ಡಿ. ಒಕ್ಕುಂದ. ಡಾ.ಬಿ.ಎನ್.ಪಮ್ಮಾರ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ ಧಾರವಾಡ.2011
3. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲನ- ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ ಧಾರವಾಡ.2019
4. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲನ-ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ ಧಾರವಾಡ.20

ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಾಗುವ ನಿರೂಪಣಾ ಧಾಟಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಲಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ.

ಪಾಂಚಾಲಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ನೆಲೆ

- ಡಾ. ಶೋಭಾ ಎನ್.,

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,

ಸ.ಪ್ರ.ದ.ಕಾಲೇಜು, ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚು ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಮಧಿಸಿದಷ್ಟು ಹೆಣ್ಣಿನ ನೋವು, ವೇದನೆಯ ಪ್ರವಾಹ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯ ಧ್ವನಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತವಾಗಿ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭ ದಮನಿತ ಸಮುದಾಯ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿ ಪುರಾಣದ ಪುನರ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನಡೆಸಿತು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿಯರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. ಬದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಆಕೆಯ ಬೌದ್ಧಿಕ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ನೆಲೆಯೂ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ಪುರಾಣವನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನೆಲೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ 'ಮೌನವಾಗಿ ರೋಧಿಸಿದ ಕುಂತಿ, ಪಾಂಚಾಲಿ, ಅಮೃತಮತಿ, ಲೋಪಮುದ್ರೆ, ಅಂಬೆ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತೆಂದು ವೇದನೆಯನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಮಹಾಭಾರತದ ಪಾಂಚಾಲಿಯ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಧ್ವನಿ ನೀಡಿದ ಹಲವರಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಲಿ ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ವಿಜಯ ಸುಬ್ಬರಾಜ್ ಪ್ರಮುಖರು.

೧೯೯೮ ರಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಪಾಂಚಾಲಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ೧೦ ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ನಾಟಕಕಾರ್ತಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರೀಕ್ ನಾಟಕಗಳ ಛಾಯೆಯಿರುವ ಇಲ್ಲಿ ಮೇಳ ಸೇರಿದಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಮುಖ್ಯ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನಾಟಕಕೌಶಲ-ಪಾಂಡವರ ವೀರಾವೇಶ, ಕ್ರೌರ್ಯದ ವೇದಿಕೆಯಾಗದೆ, ಪುರುಷ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರದ ಚದುರಂಗದಾಟದಲ್ಲಿ ನಲುಗಿ ಹೋದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸುಪ್ರಭಾವಗಳ ನಿವೇದನೆಗೆ, ಅಂತರಂಗದ ಅನಾವರಣಕ್ಕೆ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವೀರತ್ವದ ಸಂಘರ್ಷವಿಲ್ಲ. 'ಭಾವಗಳ ಸಂಘರ್ಷವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆತ್ಮಕಥನದ ಎಳೆ ಬಿಚ್ಚಿದಂತೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದ ಪೊಳ್ಳುತನ ಅನಾವರಣ

ಇಲ್ಲಿನ ಕುಂತಿ, ಗಾಂಧಾರಿ, ಸುದೇಷ್ಣೆಯರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕನ್ನು ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಅರಿವಿದೆ, ಆದರೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾರರು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಬಾಗಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕುಂತಿ, ಗಾಂಧಾರಿ, ಸುದೇಷ್ಣೆ ಪಾತ್ರಗಳು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನವ್ಯವಸ್ಥೆ, ರೂಪಿಸಿದ ಶೀಲತ್ವ, ಪತಿವ್ರತಾ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ರಾಜಿಯಾಗಿವೆ. 'ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗಲ್ಲಿದೆ

ಬಾಯಿ, ಕೇಳುವರಾರು ಎಮ್ಮೆ ಸಲಹೆಗಳ, ನಮಗಿಲ್ಲ ಬೆಲೆ' ಎಂಬ ಅಸಹಾಯ ಕತೆಯ ನೆಲೆಗೆ ಒಗ್ಗಿರುವವರು. ಪಾಂಚಾಲಿಯ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹೆಣ್ಣಿನವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಾತ್ರ ಪಾಂಚಾಲಿ. ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಾದ ಪಾಂಚಾಲಿ ಕುಂತಿ, ಗಾಂಧಾರಿಯಂತೆ ರಾಜಿ ಸ್ವಭಾವದವಳಲ್ಲ. ರಾಜಿಗೂ ಮಿತಿಯಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತವಳು. ಇಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಯಾತನೆಗಳ ಮೂಲ ಶೋಧನೆಗೆ ತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ. 'ಕೀಚಕ'ನ ಪಾತ್ರ ಸ್ತ್ರೀ ಶೋಷಕ-ಕ್ರೌರ್ಯದ ಅತಿರೇಕದ ಸಂಕೇತವಾದರೆ, ಪಾಂಚಾಲಿ ನಿರಂತರ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಸ್ತ್ರೀಸಮುದಾಯ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತಿರುಗಿಬಿದ್ದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ವಸಾಹರಣದಿಂದ ಅವಮಾನಿತಳಾಗಿ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಮೇಳ ಸಾಂತ್ವನದ ನುಡಿಗಳಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ ನಾಟಕಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಕೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದ ಗಾಂಧಾರಿ, ಕುಂತಿ ತಾವು ಅನುಭವಿಸಿದ, ಇದುವರೆಗೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲಾರದ ವೇದನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಭಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ನಲುಗಿಹೋದ ಹಿರಿಯ ಜೀವಗಳು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ತಾವು ತಾವೇ ಆಗಿ ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದ ಅಳಲನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಭೀಷ್ಮನ ಚಾಣಾಕ್ಷ ರಾಜಕೀಯ ಕುತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಕಣ್ಣಿದ್ದು, ಕುರುಡಿಯಾಗಿ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದ ಗಾಂಧಾರಿತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಂದಾದ ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾಂಚಾಲಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. 'ಹೆತ್ತುದಕ್ಕೆ ನಾನವರ ನಾಚಿವೆನು' ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾ ನಿನಗಿಂತ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ದ್ದೇನೆ. 'ನಾಪಟ್ಟ ಪಾಡುಗಳ ಅರಿವಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ, ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಕನಸು ಕಂಡವಳು ಸತೀತ್ವ, ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಗಳ ಪ್ರಲೋಭನೆಯೊಳಗೆ ಕಟ್ಟಿದೆನು ಕಣ್ಣುಪಟ್ಟಿಯನು' ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ಪುರುಷಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಚದುರಂಗದಾಟಕ್ಕೆ ಇಡೀ ಬದುಕನ್ನು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು

ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ನಿಂತ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮನಸ್ಸಿತಿ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸುಪ್ತವಾಗಿರುವ ಆಕ್ರೋಶ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕರ್ಣನ 'ತಾಯಿ'ಯಾಗಿ ಅದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡದೆ ಆ ಗೌಪ್ಯತೆಯ ಉರಿಯಲ್ಲಿ ನರಳಿದವಳು ಕುಂತಿ. ಇಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಲಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಆ ಗೌಪ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಹಿರಂಗ ಗೊಳಿಸಿ ಹಗುರಾಗುತ್ತಾಳೆ. ವಂಶದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ತನ್ನ ಕರುಳ ಕುಡಿಯನ್ನೇ ಬಿಸುಟು ಅಪರಾಧಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಕುಸಿದು ಹೋಗಿರುವ ಕುಂತಿತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಡೆಗೆ ಬೆರಳು ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ. 'ಹೆಣ್ಣುಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಅದೂ ಈ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದೆ ನಮಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಲ್ಲ, ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲ ನಮ್ಮನ್ನಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಾತಿಗೆ, ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ 'ಹೆಣ್ಣು' ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಆಜ್ಞಾಪಾಲಕಳು ಅಸಹಾಯಕಳಾಗಿ, ಮೂಕವಾಗಿ ನರಳುವುದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಅವಳ ಜೀವನ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ವಿರಾಟನಗರದ ರಾಣಿ ಸುದೇಷ್ಣೆ. ಅಜ್ಞಾತವಾಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಲಿ ಸೈರಂಧ್ರಿಯಾಗಿ ಈಕೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ. ಸುದೇಷ್ಣೆಯತಮ್ಮ ಕೀಚಕ. ಈತ ಸೈರಂಧ್ರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮೋಹ ಗೊಂಡಾಗ 'ನನ್ನ ಅಂತಃಪುರದ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲೆ ನೀನು ದಯವಿಟ್ಟುಕಣ್ಣು ಹಾಕಬೇಡ' ಎಂದು ಅಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆಯೇ ವಿನಾಃ ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ, ಆಜ್ಞೆಮಾಡುವ ಧೈರ್ಯ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಸುದೇಷ್ಣೆಗಿಲ್ಲ. ಅವನ ಅರಮನೆಗೆ ಸೈರಂಧ್ರಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಅಸಹಾಯಕ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಹೆಚ್ಚುಲಿಯ ಗುಹೆ' ಗೆ ಕಳಿಸಿದನಾನೂ ಹೆಣ್ಣಲ್ಲವೇ?' ಎಂದು ಕೊರಗುತ್ತಾಳೆಯೇ ವಿನಾಃ ಅಪಾಯದ ಅರಿವಿದ್ದರೂ, ಎದುರಿಸುವ ತಡೆಯುವ ದಿಟ್ಟತನ ಸುದೇಷ್ಣೆಗಿಲ್ಲ.

ಕೇಂದ್ರ ಪಾತ್ರವಾದ ಪಾಂಚಾಲಿ ಇವರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾಳೆ. ಆಧುನಿಕ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿ ಕೊಂಡಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವ ಪಾಂಚಾಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತಾಳೆ ಆಕೆಯ ಒಂದೊಂದು ಮಾತು ಓದುಗ/ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಲಗಿದ್ದವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಗಿತವಾದದ್ದು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಚಾಲನೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣದ ಘಟನೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಗೌರವಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟುಬಿದ್ದು ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತಳಾದ ಪಾಂಚಾಲಿಯ ನುಡಿ ನಿಷ್ಕರವಾದದ್ದು. ಗಾಂಧಾರಿಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ 'ಝಂಕಿಸಿ ಬೈದು ಬುದ್ಧಿಯ ಹೇಳಿ ಧೂತ ದುರ್ವಾಸನವ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಹೋದಿರಿ' ಎಂದು ತೀಕ್ಷ್ಣ ವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಕಣ್ಣಿದ್ದು ಕುರುಡಾದ ಗಾಂಧಾರಿಯ ನಡೆ ತಪ್ಪು ಎಂಬುದು ಆಕೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬದಲಿಗೆ ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಣ್ಣಾಗಿ, ಅವರ ಬೆಳಕಾಗಿ ನಡೆದು ತಡವರಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ತಿದ್ದಿ ನಡೆಸುವುದು ಧರ್ಮವೇ ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮರೆಮಾಚಿ ದಧರ್ಮದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತೆರೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ವಾದದ್ದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ

ಅಳುತ್ತಾ ವಿಧಿಯನ್ನು ಹಳಿಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತರೆ ಏನನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಅರಿವುಳ್ಳ ಪಾಂಚಾಲಿಗೆ ಕುಂತಿ-ಗಾಂಧಾರಿ ವಿಧಿಯನ್ನು ದೂರುವುದು ಬಾಲಿಶತನವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ವಿಧಿಯಲ್ಲ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೆ ವರ್ತಿಸುವ ಗಂಡಸರು ಮೂಲ ಕಾರಣ ಎಂಬುದು ಆಕೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟಅಭಿಮತ. ಪಂಚ ಪತಿಯರ ವಲ್ಲಭೆಯಾದ ಪಾಂಚಾಲಿಗೆ ಅವರೆದುರೇ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅಸಹಾಯಕರಾದ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪೋಟ ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಕುಂತಿಯ ಮುಂದೆ ಆಕೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ವಿಡಂಬಿಸುತ್ತಾಳೆ. 'ಬೋಳೆತನದ ಆ ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯಮಗ, ಅವರ ಮಾತನ್ನೇ ವೇದವಾಕ್ಯವೆಂದು ಪಾಲಿಸುವ ಉಳಿದವರು ಇಷ್ಟಾದರೆ ಸಾಕು ಎಲ್ಲಾ ತೀರ್ಮಾನವಾದಂತೆ. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದಲ್ಲಿಡದೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಗಂಡಸರನ್ನೇನ್ನಬೇಕು?' ಎನ್ನುವ ಪಾಂಚಾಲಿಗೆ ಪುರುಷರ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ತೀರ್ಮಾನದಿಂದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಏಕಮುಖವಾದ ಅವರ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಹೆಣ್ಣಿನಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಪಾಂಡವರ ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಹಂಚಿ ಹೋದವಳು ಪಾಂಚಾಲಿ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದರೂ ಮಿತಿಮೀರಿದಾಗ ಆಕ್ರೋಶಗೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಕ್ಷಮಯಾಧರಿತ್ರಿ, ಸಹನಾ ಮೂರ್ತಿ ಎಂದು ಪರಂಪರೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಒಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮೂಲತಃ ಮನುಷ್ಯಳೇ ಕೋಪ-ತಾಪಸಹ ಜವಾಗಿ ಬರುವಂತಹ ಭಾವಗಳು, ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಭಾವಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಹೆಣ್ಣು ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುತ್ತಾಳೆ. ಪರಂಪರೆಯಕ್ರೋಧ ಮಿತಿಮೀರಿದಾಗ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಮನಸ್ಸಿತಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಶಕ್ತಿಯೇ ವಿನಾಃ ದೌರ್ಬಲ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಪಾಂಚಾಲಿಯ ಅಭಿಮತ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತನಗಾದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. 'ತುಂಬು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕುದಿಯಲಿಲ್ಲ, ಕೆರಳಲಿಲ್ಲ ನಿಸ್ಸಂದವಾಗಿ ಕುಳಿತದ್ದು. ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬತ್ತಿಸಿದೆ. ಹೆಂಡತಿ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಮಾನವಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವರ್ತಿಸಲಿಲ್ಲವೇ? ನಿನಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಸ್ವಂತವಾಗಿದ್ದರೆ ಉರಿಯುತ್ತಿದೆಯೇನೋ ಹೆಣ್ಣಿನಂತೆ ಹಂಚಿಹೋದವಳು ನನ್ನದೆಂಬ ಅಭಿಮಾನ ಹೇಗೆ ಬರುವುದು?' ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಲೋಕದಕಣ್ಣಿಗೆ ಪಂಚವಲ್ಲಭೆಯಾದರೂ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಸ್ವಂದಿಸುವ ಸಾಂಗತ್ಯದ ಕೊರತೆಯ ನೋವು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಆಕೆಯ ಬದುಕಿನ ದುರಂತದ ಛಾಯೆ ಇಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧಾರಿ-ಕುಂತಿಯರ ಜೀವನದ ಏರುಪೇರಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ವಾದವೇ ಪಾಂಚಾಲಿ ರೂಪ ಧರಿಸಿದೆಯೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಕೆಯಾಡುವ ಈ ಮಾತುಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾದದ್ದು.

'ಯಾವ ಪಾಪಕ್ಕಾಗಿ ಬಯಸಿ ಅಂಧತ್ವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಸುಖದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕು ದನಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲದೇ ಪುರುಷರು ನಡೆಸುವ

ದಾರಿಗಳಂತೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತಾ ಕುರುಡುಗತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುತ್ತ ನರಕದತ್ತ ಸಾಗಬೇಕೇಕೆ? ಪತಿವ್ರತೆ, ಸತಿತಿರೋಮಣಿ ಇಂತಹ ಬಿರುದುಗಳು ನಮ್ಮ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಬೇಕೆ? ನಾವು ಅಬಲೆಯರಲ್ಲ ನಮಗೂ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಅಭಿಮಾನ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ನಮ್ಮತನಗಳಿವೆ. ನಮಗೂ ಮನಸ್ಸಿದೆ ಧ್ವನಿ ಇದೆ' ಎಂಬ ಪಾಂಚಾಲಿಯ ವಾದ ಆಧುನಿಕ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಾತು ಹೌದು ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಆಶಯವೂ ಹೌದು. ಸಂಪ್ರದಾಯದ ನಿಯಮಗಳಿಗಿಂತ, ಬಿರುದುಗಳಿಗಿಂತ ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದ ಧ್ವನಿಗೆ ಕಿವಿ ಕೊಟ್ಟು ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಹಕ್ಕು. ಆಗ ಆಕೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಂಪರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು 'ತ್ಯಾಗ-ಬಲಿದಾನ'ದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೆ ಹೆಣ್ಣಾದ ನಾವುಗಳು ನಮ್ಮ ಆಸೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆ, ಕನಸು, ಗುರಿಗಳ ಸಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಸಾಯುವಿಕೆಗಿಂತ ಉಳಿಯುವಿಕೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮುಖ್ಯ ಎಂಬ ದಿಟ್ಟನಡೆ- ನುಡಿಯ 'ಪಾಂಚಾಲಿ' ಪಾತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ ನಾಟಕಕಾರ್ತಿ ಸಣ್ಣ ಮಾರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೀಚಕ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಭೀಮನ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಸದೇ ಪಾಂಚಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿದ್ದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ವೇಶ ಬದಲಾದರೂ ಹೆಸರು ಬದಲಾದರೂ ಹೆಣ್ಣೇ ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳು ಕಡೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಮೇಳದ ಮಾತು ಕಾಲ ಬದಲಾದರೂ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಬದಲಾದರೂ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬದಲಾಗದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬದುಕನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿ ಸೈರಂಧ್ರಿಯಾದ ಪಾಂಚಾಲಿಗೆ ಕಷ್ಟಗಳು ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಕೀಚಕನ ಕಾಮುಕತೆಗೆ ರೋಸಿ 'ಎಷ್ಟೆಂದು ಭರಿಸಲಿ' ಸೋತು ಹೋಗಿದೆ ದೇಹ, ರೋಸಿಹೋಗಿದೆ ಮನಸು. ದಾರಿಕಾಣದು' ಎಂಬ ಅಸಹಾಯಕತೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಜಿಗುಪ್ಸೆಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದರೆ 'ಗಂಡುಗಳೇ ಇಲ್ಲದ, ನಿರ್ಬಂಧ ಮುಕ್ತದ್ದೇಪಕ್ಷೆ, ಹೆಣ್ಣೆಂದರೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುವ ಅವಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಆದರಿಸುವ ಅವಳ ಬುದ್ಧಿ-ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ, ಪುರುಷರ ಕಾಮ, ಕ್ರೌರ್ಯ, ಸ್ವಾರ್ಥ, ಅಹಂಕಾರಗಳ ನೆರಳೂ ಸುಳಿಯದ ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡಬೇಕು' ಎಂಬ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಪಾಂಚಾಲಿಗೆ ಕೀಚಕ ಸಮಾಜದ ಎದುರಿಗೆ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವ ಬದಲಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ದೂರಹೋಗುವಷ್ಟು ಒಂದುಕ್ಷಣ ರೋಸಿ ಹೋಗಿದೆ. ಪಾಂಚಾಲಿ ಬಯಸುವ ಸಮಾಜ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ 'ಸಿದ್ಧ' ವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಸಮಾಜದ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಮಾಜ ವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಬೇಕು. ಪಲಾಯನದಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವ ಅರಿತಿರುವ ಪಾಂಚಾಲಿಯ ಅಂತಶಕ್ತಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತ ಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅನ್ಯರು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ ಎಂದು ಹಾತೊರೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ 'ನಿನ್ನ ಮಾನಾಪ ಮಾನಕ್ಕೆ ನೀನೆ ಹೋಣೆ, ಏಳು, ಎದ್ದೇಳು, ಯಾರ ಹಂಗು ಬೇಡ, ಹೆಣ್ಣೆಂದರೆ ಅಬಲೆ ಯಲ್ಲ, ಬಯಸಿದೆ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಪುಡಿಗಟ್ಟುವುದು ಕೀಚಕತನ ಎದೆ ಬಗೆದು ಕಾಂತೆಯರ ಬಯಸಿದೊಡೆ ಬರುವ ಪರಿಣಾಮವೇನೆಂದು ತಿಳಿಸುವ ಶಾಸನವ ಬರೆಯುವೆನು.

ಭಾವಿಸಲು ಗಂಡುರೂಪಾಗಿ ಗಂಡಸರಿಗೆ ಅಬಲೆಯೋರ್ವಳೆ ಅಂತಃ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿ ಸಾರುವೆನು' ಎಂಬ ದೃಢನಿರ್ಧಾರಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಈ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಮೇಳ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಕೀಚಕನಿಗೆ ಅವನ 'ಕಾಮುಕ'ತನವೇ ಮೃತ್ಯುವಾಗಿ ಪಾಂಚಾಲಿಯಿಂದ ಹತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕೀಚಕಸಮಾಜದ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದು ಪಾಂಚಾಲಿಯ ಪಾತ್ರದಿಂದ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪುರಾಣದ ಪಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ವರ್ತಮಾನದ ಸ್ತ್ರೀಸಮುದಾಯದ ತೊಳಲಾಟಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾಟಕಕಾರ್ತಿ ವಿಜಯ ಸುಬ್ಬರಾಜ್‌ಕುಂಟಿ, ಗಾಂಧಾರಿ, ಪಾಂಚಾಲಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ಲೋಕವನ್ನು ಅನಾವರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನದ ಮಹಾಭಾರತ ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಜಡಗೊಂಡ ಸಮಾಜವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತದೆ, ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಓದುವ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ರಂಗಕೃತಿಯಾಗಿಯೂ ಇದು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. 'ಮೇಳ'ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಪ್ರಯೋಗದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು. ದೃಶ್ಯ-ಸನ್ನಿವೇಶ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸರಳ ರಗಳೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಈ ನಾಟಕರಂಗದ ಮೇಲೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಕೃತಿಗಳು

- ೧. ರಂಗದಂಗಳ- ಡಾ.ವಿಜಯಸುಬ್ಬರಾಜ್ ,ಕಣ್ಣ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್,ಬೆಂಗಳೂರು,೨೦೧೦
- ೨. ಡಾ. ಹೇಮ ಪಟ್ಟಣ ಶೆಟ್ಟಿ; ಆಕಲನ,ಅನನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ,ಧಾರಾವಾಡ,೨೦೦೨

ಅರಮನೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು

- ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಎಂ.,

ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಜೇವರ್ಗಿ ಕಾಲೋನಿ, ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ

"ಸಂಸ್ಕೃತಿ" ಎನ್ನುವುದು ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತವೆನ್ನುಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಪರಿಚ್ಛೇದವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಆಧಿಮಾನವನಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಮಾನವನವರೆಗೂ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೂಪ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದು ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಷ್ಟಿಯ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇದು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕತೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು "ಮನುಷ್ಯನ ಬೌದ್ಧಿಕತೆಯ ಸಾಧನೆ" ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು.

"ಸಂಸ್ಕೃತಿ" ಎಂದರೆ "ಸಮ್ಯಕ್ ಕೃತಿ" ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕೃತಿಯಾದ ಮಾರ್ತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಸಂಘ ಜೀವಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಅಂತರಂಗವು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರಕೊಳ್ಳಗಾದಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸತ್ಕಾರ್ಯ, ಸತ್ಕರ್ಮ, ಸದ್ಭಾವನೆ, ಸದ್ವಿಚಾರ, ಸದ್ವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ, ಜನಾಂಗದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೂ ಹಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಸತ್ವಯುತವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮಾರ್ತ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಬಲ್ಲದು. ಮಾನವನು ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ರೂಪಿತ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾಸ್ತು, ಶಿಲ್ಪ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ನೃತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಜನಪದ ಹಾಗೂ ಲಿಖಿತ ಕಲೆಗಳಂತಹ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಯಾಪ್ರದೇಶದ ಗುಣಮೌಲ್ಯ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ "ಅರಮನೆ" ಯೂ ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಾದಂಬರಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲದೇ ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೇ ಅನಾವರಣ ಗೊಳಿಸಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸ್ವೀಕಾರ-ತಿರಸ್ಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆಗಳ ಏಕೀಕರಣವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ

ಸಂವೇದನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೧. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಂಶಗಳು: "ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ" ಎಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ (ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಜನಜೀವನದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಸವಿವರವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಚಿತ್ರಣವನ್ನೇ "ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ" ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಅಥವಾ ಜನಾಂಗದ ಭಾಷೆ, ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ರೂಢಿ-ಸಂಪ್ರದಾಯ. ನಂಬಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ರಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕುಂ.ವೀ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. "ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುಷ್ಪವಾಗಿ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ" ಎಂಬಂತೆ ಕುಂ.ವೀ.ಅವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಸ್ತುವಿನ ಮೂಲಕ "ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ"ಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ 'ಅರಮನೆ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಗುಂತಕಲ್ಲು, ಅನಂತಪುರ, ಹರಪನಹಳ್ಳಿ, ಕೊಡ್ಲಿಗಿ, ಕುದರೆಡವು, ಕಡಪಾ ಪಟ್ಟಣ, ಗುತ್ತಿವಳಿತ ಪ್ರಾಂತ್ಯ, ನದಿ, ಕೆರೆಗಳ, ಗುಡ್ಡಗಳ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತವೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಕೆಳವರ್ಗದವ ಜೀವನ, ಅವರ ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ರೂಢಿ-ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನರಬಲಿ, ಪ್ರಾಣಿಬಲಿ, ದೈವಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಜೀವನ ಕುರಿತ ವಿವರಣೆಗಳು, ಜನಪದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ವಿವರಣೆಗಳು, ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಕೃತಿಯೂ 'ಪ್ರಾದೇಶಿಕ' ಮಹತ್ವ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಸಫಲತೆ ಕಂಡಿದೆ.

೨. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳು: ಘಟಿಸಿದ ಕಾಲದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು, ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನವೇ 'ಐತಿಹಾಸಿಕ' ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಗತಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕೆದಕುವುದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕತೆಯ ಅಂಶ ತಿಳಿಯುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕೃತಿ ಸಾರುತ್ತದೆ. 'ಐತಿಹಾಸಿಕ' ಕಾದಂಬರಿಯೆಂದರೆ, ಬರೀ ರಂಜಕತೆ ಅದ್ಭುತ, ರಮ್ಯತೆಗಳ ಕಂತೆ ಪುರಾಣಗಳೆನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಆ ಘಟನೆಗಳು ಜರುಗಿದ ಕಾಲ, ದೇಶ, ಜೀವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಸಹಜ ರೂಪವೇ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಆದರೆ ಲೇಖಕನು ಜೀವಿಸಿರುವ ದಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಾಲದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆ ಕಾಲದ ನಂಬಿಕೆ, ನಡುವಳಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪುನರ್ಘಟಿಸಿ, ಕಥಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದೇ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾದಂಬರಿಯೂ 'ಐತಿಹಾಸಿಕ' ವಸ್ತುವುಳ್ಳದ್ದು ಆ ಕಾಲ ಒಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಎಳೆ-ಎಳೆಯಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನು ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾದಂಬರಿಕಾರನು 'ಐತಿಹಾಸಿಕ' ಘಟನೆಗಳ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸರ್ ಥಾಮಸ್ ಮನ್ರೋ, ಬೊಬ್ಬಲಿ ನಾಗರೆಡ್ಡಿ, ಕಾರನ್ ವಾಲಿಸ್, ಟಿಪ್ಪು, ಥ್ಯಾಕರೆ, ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ರಾಜ್ಯ-ಪಾಳೆಯ ಪಟ್ಟುಗಳ ವಿವರಣೆ, ಕುದುರೆಡವು ಪಟ್ಟಣದ ಉಗಮ ಕುರಿತು ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳಗಳ ಕುರಿತ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಪತಿ ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿ (ಚಿನ್ನಸಾನಿಯ ಗಂಡನು ಚಿನ್ನಸಾನಿಯ ಚಿತೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹುತಿ ಕೊಡುವುದು) ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಗುಡ್ಡಗಳ ವರ್ಣನೆ, ಕಲ್ಲು, ನದಿ-ಕೆರೆಗಳ ಕುರಿತ ಪರಿಚಯ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಅರಮನೆಯ ಹಾಳು ಕಟ್ಟಡಗಳ ವಿವರಣೆ, ಸೆರೆಮನೆಯ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಯೂ ವಿಶಿಷ್ಟವೆನಿಸಿದೆ. ಅರಮನೆಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸುವುದು. ಈ ರೀತಿಯ ಅನೇಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವರಣೆಯೂ ಕೇವಲ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯದೇ ಅವು ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಭೂತದ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳೂ ಆಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕತೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

೪. ರಾಜಕೀಯ ಅಂಶಗಳು : 'ರಾಜಕೀಯ' ಎನ್ನುವುದು ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಅಧಿಕಾರ, ಅಂತಸ್ತು ಪಡೆಯಲು ಈ 'ರಾಜಕೀಯ' ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ರಂಗಗಳು ಮನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಏಳು-ಬೀಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಇದು ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾದಂಬರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅರಮನೆಯ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಹವಣಿಸುವ ರಾಜಮಾತೆ, ಕಾಡಯ್ಯ, ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಲು ಮನ್ರೋನ ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರವೇ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ವಸಾಹತು ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಮನ್ರೋನ ಹಾಗೂ ಆತನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ರಾಜಕೀಯ, ಬೊಬ್ಬಲಿನಾಗರೆಡ್ಡಿಯನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಮನ್ರೋನನ್ನು ಕೊಲೆಗೈಯುವಲ್ಲಿ, ರಾಜಕೀಯತೆ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಅಧೋಗತಿಗೆ, ಉಳಿದ ಅರಮನೆಗಳ ಅವನತಿಗೆ ಈ ರಾಜಕೀಯವೇ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೃತಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಜರುಗಳ ಕುಟಿಲ ನೀತಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆ, ಭೂಹಂಚಿಕೆ, ಭೂಸ್ವಾಧೀನ, ಯುದ್ಧಗಳ ವಿವರಣೆ, ಶಾಶ್ವತಗಳ ವಿವರ ಅಧಿಕಾರ ದರ್ಪ, ಬಲಪ್ರಯೋಗಗಳ ವಿವರ, ಮೃತ್ರಿ-

ಒಪ್ಪಂದಗಳ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಹೋರಾಟಗಾರರ ಹೋರಾಟ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸವಿವರ ವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೃತಿ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜಕುಮಾರ, ರಾಜಮಾತೆ. ಅಮಾಧ್ಯ, ಮಂತ್ರಿ, ಗುಮಾಸ್ತ, ನ್ಯಾಯಧೀಶ, ನ್ಯಾಯವಾದಿ, ಸೈನಿಕರು, ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಆ ಕಾಲದ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಮಣಿಯದ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದರಿಂದ 'ರಾಜಕೀಯ'ದ ಗತವೈಭವವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತದೆ.

೪. ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳು

ಆದಿಮಾನವನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಕೋಪಗಳಿಂದ ಹೆದರಿ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಭಯ-ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಆದಮ್ಯ ಶಕ್ತಿಗೆ ಶರಣಾದನು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಮೀರಿದ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಾನವ ಅದಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಿ ದೈವಿಕತೆಗೆ ಮೊರೆ ಹೋದನು. ತಾನು ಬೆಳೆದಂತೆ ತನ್ನ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದನು. ಮುಂದೆ ದೈವದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮತಧರ್ಮವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಗೊಳ್ಳಿಸಿದನು. ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗವೆನ್ನಬಹುದು.

'ಅರಮನೆ' ಕೃತಿಯೂ ಪುರಾಣ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು ದೈವಿಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಕೃತಿ. ಐತಿಹಾಸಿಕದ ಜೊತೆಗೆ ಪುರಾಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೂ ಕಾದಂಬರಿ ಕಾರನ ಕಾಲ್ಪನಿಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವೂ ದೈವಿಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಆದಿಶಕ್ತಿಯಾದ ಸಾಂಭವಿಯ ವೈಶ್ಯೇಬಯನೆಂಬ ಬಡಕಲು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾದಂಬರಿಕಾರನು 'ಪುರಾಣ ಮೂಲಕ ಕಥನ' ಕಾವ್ಯದಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಂಬವಿಗೆ ಹೊಳೆ ಹೊಂಡಿ ಸುವ ಕಾರ್ಯ, ಪೂಜಾ ವಿಧಾನ, ಜಾನಪದ ಆಚರಣೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡ ಬಹುದು. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯತೆ ಹಾಗೂ ವೈಚಾರಿಕ ಗುಣ ಹೊಂದಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆ ಕಲಿಕೆಯಿಂದ ಧರ್ಮ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗುವುದನ್ನು, ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕಲಹಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಕೃತಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಲಿಯುವಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಧರ್ಮಾಂತೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವಲ್ಲಿ ಮನ್ರೋ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುದನ್ನು ಕೃತಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಶತ್ರು ಸಂಹಾರ, ಯಾಗ ಪೊಳ್ಳು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಜಗಲೂರವ್ವಳು ಮಾಡಿಸುವ ಮಾಟ ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೃತಿ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು, ಅನೇಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

೫. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳು

ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಜೀವಿ, ಸಂಘಜೀವಿ ಹೀಗಾಗಿ ಆತನ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲಾ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಮಾಜ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ, ಮನುಷ್ಯನ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ವ್ಯಾಪಾರ-ವ್ಯವಹಾರವೇ ಸಾಮಾಜಿಕವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತಿ ಪರಿಸರದ ಕೂಸು ಪರಿಸರದ ಪ್ರೇರಣೆ

ಹೊಂದಿ ಕೃತಿ ರಚಿಸುವ ಸಾಹಿತಿ ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದ ಬಗೆಗಿರುವ ಆತನ ಕಳಕಳಿ, ಆಸಕ್ತಿ ಈ ಎಚ್ಚರಗಳೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಎಂದರೆ ತಾನು ಬದುಕಿದ ಸುತ್ತಣ ಪರಿಸರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ದಾಖಲೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಎಂದು ಅಲ್ಲ, ಕವಿಗೆ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮೀರಿದ ಸಮಗ್ರ ಬದುಕು ಮುಖ್ಯ, ಆ ಬದುಕನ್ನು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾದ ಯುಗಧರ್ಮವನ್ನು, ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪೂರ್ಣಗಳನ್ನು ಕವಿ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ತನ್ನ ತೀವ್ರ ಸಂವೇದನೆಯಿಂದ ಕಾವ್ಯಾನು ಭವವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಮಂಜಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಎನ್ನುವುದು ಆ ಕಾಲದ ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಮಂತ-ಬಡವರ್ಗಗಳ ನಡುವಿನ ವಿಚಾರಗಳ ಭಿನ್ನತೆ, ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಸ್ವಾರ್ಥಕತೆ ಕುರಿತು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕೃತಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮನೋ ಒಬ್ಬ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಬಡವರ ಕುರಿತು ಇರುವ ಕಳಕಳಿ, ಆಂತಃಕರಣದಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಬೆನ್ನೆಲುವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು. ಮನುಷ್ಯನ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಜನಪದ ಕಲೆಕ್ಷರನಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ 'ತಂದೆಯ ಸ್ಥಾನ' ದ ಗುಣಲಕ್ಷಣ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಯಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಂಡ ಆಹಾರ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಮನೋ ಹಾಗೂ ನಾಗಿರೆಡ್ಡಿಯ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ-ಬದಲಿಸಿದ್ದು, ಚಿನ್ನಸಾನಿ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಿಫರಳ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧ, ಇಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಭಿನ್ನತೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಭಾವನೆಗಳು ಒಂದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಲ್ಲಿರುವ ಸಮಾನತೆ-ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಕೃತಿ ಸಾರುತ್ತದೆ. ಕುಲ-ಗೋತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಹೂ-ಹಣ್ಣುಗಳ ವರ್ಣನೆ, ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಜಾನಪದದ ದಂತಕಥೆಗಳು, ಕಥನ ಕಾವ್ಯ, ಐತಿಹ್ಯ ಸಾಮೂಹಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು, ವಾಸ್ತವಾತೀತ ಸಂಗತಿಗಳು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಅರಮನೆಯವರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ರೋಸಿ ಹೋದ ಜನರು ಬಂಡೇಳುವ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ ಬಯಸುವ ಅಂಶ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ಮಿತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿ, ಜನಪದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಮನೋ ಇಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

೬. ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳು: ಅರಮನೆಯ ಏಳು ಬೀಳಿನ ಕಥೆಯನ್ನೇ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಪಡೆದ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕ್ಷಚಿತ್ತಾಗಿ 'ಆರ್ಥಿಕ' ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. 'ಮಾನವನ ವರ್ತನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧಾರಿತವಾಗಿವೆ' ಎಂಬುದು ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸನು ಹೇಳಿಕೆ ಸತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದಿಕೇರಿ ಸಮುಸ್ಥಾನದ ಅರಮನೆ ಹಣಕಾಸಿನ

ಕುಂದುಕೊರತೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕುದುರೆಡವು ಪಟ್ಟಣದ ಅರಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಮಾತ್ಯನಾದ ಸಣಸಿದ್ದಪ್ಪನ ಕುಹಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಡುವ ಹಾಗೆ ಕಾಟಯ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರೇರಿಸುವುದು, ರಾಜಮಾತೆ ಅರಮನೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಸಾಲ ಪಡೆಯುವುದು ತೆರಿಗೆಗಳ ವಿಚಾರ, ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು, ದುಗ್ಗಾಣಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ವಿವರವಾದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೃತಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ, ಅರಮನೆಯ ಅವನತಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಯೇ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ವೈಭೋಗದ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಿಂದಾಗಿ ಅರಮನೆಯವರು ಅವನತಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೃತಿ ಸಾರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ 'ಅರಮನೆ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಆ ಕಾಲದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. ಗತಿಸಿದ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವಂತಹ ಅಂಶಗಳಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿ ಸಾರುತ್ತದೆ.

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕು - ದೇಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

- ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಕೆ.ಎಸ್., ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ
ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಕೆ.ಆರ್.ನಗರ

'ದೇಸಿ' ಪದಕ್ಕಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥ 'ಚಿಲುವು'. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ದೇಸಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಬಗೆಗಳಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. 'ದೇಸಿ'ಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣವನ್ನಾಗಿ ಬಹು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇಸಿ ಜನಪದೀಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಜನರ ಆಡು ಮಾತಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಸರಳವಾದ ಭಾಷಾ ಶೈಲಿ/ಸಾಹಿತ್ಯಶೈಲಿ. ಹಾಗಾಗಿ ಜನಪದ ಮತ್ತು ದೇಸಿಯ ಸಂಬಂಧ ಅನ್ಯೂನ್ಯವಾದುದು. ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿ, ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದ ನೊಂದು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹಲವು ಕವಿಗಳು 'ದೇಸಿ'ಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ / ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಜನರಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದ, ಕೃತಕತೆ ಇಲ್ಲದ, ಸರಳವೂ, ನೇರವೂ ಆದ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಜನಪದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಋಣಿಯಾಗಿದೆ. ದೇಸೀಯತೆ ಎಂಬುದು ಜಾಗತೀಕರಣದ ವಿರೋಧಿಯಾದುದು. ದೇಸೀಯತೆಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯೊಂದಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ದೇಸೀಯತೆ ತನ್ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕುರುಹು ಹಾಗೂ ರೂಪಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಆಧುನಿಕತೆಯೆಡೆಗೆ ಸಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತದೆ. ದೇಸೀಯ ಚಿಂತನೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಯ ದಾಖಲೆ ದೇಸೀಯತೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಜೀವನದ ಸಹಜ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ದೇಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಂಬಾರರು ಗ್ರಾಮ್ಯ ಜೀವನದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆ ಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸತ್ವವನ್ನು ತುಂಬಿ ಪಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳ ಬೇರಿರುವುದು ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಡು, ಕುಣಿತ, ಸಂಗೀತ, ಆಚರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಇವರ ನಾಟಕಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣ. ಕಂಬಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಾಪುರ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಊರು. ಕಂಬಾರರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬರಹಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು

ಶಿವಾಪುರದಿಂದಲೇ. ಒಬ್ಬ ಬರಹಗಾರ ತನ್ನ ಜೀವನದ ಅನುಭವವನ್ನು ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕೃತಿಯ ವಸ್ತು, ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಕೃತಿಗೆ ಒಂದು ಶರೀರವನ್ನು ನೀಡಿ ಓದುಗರ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ಈ ಅನುಭವವನ್ನು ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಜೋಡಿಸುವಲ್ಲಿ ತಂತ್ರ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಲ, ವ್ಯಕ್ತಿ, ವಸ್ತುವಿಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಕೃತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುವ ತಂತ್ರವು ಆಯಾ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಬಂದ ಕಂಬಾರರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರಭಾವಗಳ ಬಗೆಗೆ ಬರೆಯದೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸದೆ, ತಾಯ್ನಾಡಿನ ದೇಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗೇ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದು ಬರಹಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದವರು. ಕಂಬಾರರು ಎಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿವಾಪುರ ಅಥವಾ ಘೋಡಗೇರಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಂಬಾರರ ನೆಲದ ನೆನಪು ಕಾಡುವ ಪ್ರೇಮದಂತೆ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಕಂಬಾರರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುವ ಹಲವು ವಿಮರ್ಶಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಕುತೂಹಲ ವಿಸ್ಮಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ದೇಸೀಯ ಕಲೆ. ಇಂತಹ ಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ವಿಸ್ಮಯ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಕಂಬಾರರಿಗೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಒಲಿದಿದೆ. ಈ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿ ಜಗತ್ತು ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವ ಜಗತ್ತನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿಯೇ ನೋಡುವ ಮನಸ್ಸಿತಿ ಓದುಗನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಂಬಾರರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಸ್ತು, ಪ್ರೇರಣೆ ಅವರು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರದಿಂದಲೇ ದೊರೆತುದಾದರೂ ಅದು ಆ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ, ಜನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತ ವಾಗದೆ ಇಡೀ ದೇಶದ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರು ತ್ತದೆ. ಕಂಬಾರರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸೊಗಡಿನ ಜಾನಪದ ವಸ್ತು, ನಿರೂಪಣೆ, ಹಾಡು, ಕುಣಿತ ನೋಡುಗರನ್ನು ಓದುಗರನ್ನು ಮೂಕ ವಿಸ್ಮಿತರನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. ಜಾನಪದ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸೊಗಡು, ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ದಟ್ಟ ಅನುಭವ, ಕೂಡುಕುಟುಂಬಗಳ(ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳ) ಭಾಂದವ್ಯ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೆಚ್ಚೆ ಗುರುತುಗಳು. ಘೋಡಗೇರಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿ, ದ್ವೇಷ, ಕೊಲೆ, ಬಡತನ, ಉದಾರತೆಗಳ, ಸೌಹಾರ್ದತೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಜೀವಸೆಲೆ ಹೊಂದಿದ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಜೀವನಾನುಭವಗಳು ಕಂಬಾರರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಳೈಸಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಅವರ ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಳಗಳು, ಕಂಪೆನಿಗಳು ಕಂಬಾರರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ. ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಬಾರರು ಮೂಲ ಸೊಗಡಿಗೆ ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ನೆಲದ ಫಲದ ಸಂಕೇತ. ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುವಂತದ್ದು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಊಳಿಗೆ ಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರೂಪುರೇಷೆಗಳಿಗೆ ವೈಚಾರಿಕ ಚಿಂತನೆಯ ಹೊಳಪು ನೀಡಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ನಾಟಕಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕು - ದೇಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಬದುಕಿನ ಮಾದರಿಯಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು ಭಾರತದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ನೋವು-ನಲಿವು ಸಂಕಷ್ಟಗಳೊಂದಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಬಯಲಾಟದಂತೆ ದೇಸಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕೊಂಡು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದರು. (ಜೋಕು ಮಾರಸಾಮ್ನಿ, ಸಂಗ್ರಾಬಾಳ್ಯ, ಋಷ್ಯಶೃಂಗ ಹುಲಿಯ ನೆರಳು ಮುಂತಾದವು) ಕಬ್ಬಿಣ ಕಾಯಿಸುವವರೂ ಕಾವ್ಯಬರೆಯಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಂದ ವ್ಯಂಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ಕಂಬಾರರು ದೇಸಿ ಸತ್ವವನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗಿಂತಲೂ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದವರೆಂದು ವಿಮರ್ಶಕರಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಟ್ಟರು. ಶ್ರಮಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಸದಾ ಜಾಗೃತವಾಗಿರುವ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಪಾತ್ರಗಳು ಒಂದೇ ಯಾವುದೇ ತರತಮ ಭಾವವಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ದ್ವೇಷವಿದ್ದರೂ ಸಂಕಷ್ಟದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮರುಗುವ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒದಗುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇವು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಬದುಕಿನ ಸಹಜಾಳಿಯ ಪ್ರತೀಕಗಳು. ಆಧುನಿಕತೆ/ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಇಂತಹ ಬದುಕನ್ನು ಮರೆಯಾಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಅವರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಉರಿನಿಂಗ, ಗುರ್ಯಾ, ಬಸಣ್ಣನಂತ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಜೀವತುಂಬಿದರು. ತುಕ್ಕ ಮೇಲ್ಮೋಟಕ್ಕೆ ವಿಚಿತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎನಿಸಿದರೂ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಭಾವಿತ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಸಾಯುವಾಗ ಋಣಮುಕ್ತನಾಗಿ ಸಾಯಲು ಹಂಬಲಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೆನೆಂದು ಸಂತಸ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯುವ ಬದುಕನ್ನು ಗ್ರಾಮ್ಯರಲ್ಲೇ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ. ಕಂಬಾರರಿಗೆ ಋಷ್ಯಶೃಂಗ ಮಳೆ ತರುವ ನಾಯಕ. “ಅವನಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಯ ಎದುರು ಊರವರು ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಉದ್ಧಾರಕನ ಬರವನ್ನು ಹಾರೈಸುವ ಚಿತ್ರ ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯರಿಗಿರುವ ಅವತಾರದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವಂತಿದೆ.” *೧ “ದೇಸಿ ಜ್ಞಾನ, ಪರಂಪರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಆಧುನಿಕ ಭಾಷೆಯೊಂದನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ *೨ ದೇಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಭಾಷಾ ಪರಿಕರಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಅವು ಗುಣಾತ್ಮಕವೂ, ಶಕ್ತಿಯುತವೂ ಆಗಿವೆ. ಇವುಗಳು ಸಾಧಿಸುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನೆ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಗಡಸುತನ ಇವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲು ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ವಸಾಹತು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯ ವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳು ಇಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಅವರು ಬಳಸಿರುವ ಭಾಷೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಎಂದರೆ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಈ ನಾಟಕಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು, ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳು ಆಧುನಿಕತೆಯ ನಿಲುವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವಂತವು ಅಂದರೆ ಅವು ಆಧುನಿಕತೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾ, ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡುವ ರಚನೆ ಗಳಾಗಿವೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು, ಸ್ವಾಗತಿಸ

ಬೇಕು ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕರನ್ನು ಚಿಂತನೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಪ್ರಗತಿಯ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಗತಿ ನಮ್ಮ ದೇಸೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು, ವೈವಿದ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ ಗಾಡವಾಗಿದೆ.

ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ, ದೇಸೀಯತೆಗಳು ಬರಿ ತಂತ್ರಮಾತ್ರವಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕಿ.ರಂ. ನಾಗರಾಜು ಅವರು ಇದನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. “ಕಂಬಾರರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ, ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುವ ಜಾನಪದೀಯತೆ ಒಂದು ತಂತ್ರ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ ಈ ಜಾನಪದೀಯತೆ (ದೇಸೀತನ) ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಾಣ, ಸತ್ವಗಳ ಮಂಡನೆಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖಾಮುಖಿ ಹಾಗೂ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವುದು ಅದರ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ರೂಪಕಗೊಳಿಸಿ ಶೋಧಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡುವ ಕಂಬಾರರ ಕ್ರಮ ಅವರ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲತೆಯ ವಿಕಾಸದ ಮುಖ್ಯ ಮಜಲುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.” *೩ ಆಧುನಿಕತೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಫಲಪ್ರದವಾದುದಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆಧುನಿಕತೆ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆ ಏನು ಎಂಬ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಕಂಬಾರರನ್ನು ಸದಾ ಕಾಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ್ಯ ಬದುಕಿಗೆ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಆಗಮನವಾದ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ತಳಮಳ ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣ ಮಾಡುವುದು ಕಂಬಾರರ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಅವರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶೈಲಿ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತದ್ದು. ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕು ಹೇಗೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಬಯಲಾಟದ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬಳಸಿದರು. ಬಯಲಾಟದ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ನಾಟಕ ಜನಪದೀಯ ಅಂಶಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗರಿಂದಲೇ ಅಭಿನಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದೆ. ಇದು ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಂದುದಾಗಿದೆ. ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ಪೂಜೆಯ ನಂಬಿಕೆ, ಗ್ರಾಮ್ಯ ಪರಿಸರದ ಕತೆಗಳು ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಜಾನಪದ ಸತ್ವ ನೀಡಿವೆ. ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ಆಚರಣೆ ಸಮೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಸಂವರ್ಧನೆಯ ಸಂಕೇತವೂ ಹೌದು. ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ನಾಯಕ. ಈತ ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಡೆಯ (ಬೇಸಾಯ). “ಕಂಬಾರರ ಜೋಕು ಮಾರಸ್ವಾಮಿಯಂತ ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಸತ್ವವಿರುವುದು ಅಲ್ಲಿನ ಮಾತು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶೃಂಗಾರ ಮನೋರಂಜನೆಯಲ್ಲಿ.” *೪ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸಂಕೇತವಾದ

ಕೋವಿ ಊರೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ ಅಸಹಾಯಕ ಜನ ಕೋವಿಯನ್ನೇ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು ನಂಬುವಂತಾಗಿದೆ. ಗೌಡ ಕೂರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ, ನಿರ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಗೌಡನ ಗತ್ತು ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಇವನಿಗಿಲ್ಲ ಈತ ವೇಷದಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ಪಾಳೇಗಾರಿ ನಾಯಕರು (ಗೌಡು) ಷಂಡರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಡೀ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತ ಕಂಬಾರರಿಗೆ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಯ ನಾಯಕ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬಂದೂಕು ಕುಸ್ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆತನೂ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬಾರದವನು. ಕೇವಲ ತೋರಿಕೆಗೆ ಹೆಸರಾದವನು. ಗೌಡ ಇಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸಂಕೇತ.

ಸಿ. ಬಸವಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಒಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. “ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ದ್ವಂದ್ವಗಳಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಪಾಳೇಗಾರಿ ಮೌಲ್ಯ ಬಿಡೋಕಾಗಲ್ಲ. ಅದರ ಧಿರಿಸು ಬೇಕು ಅವರಿಗೆ. ಆದ್ರೆ ಆ ಪಾಳೇಗಾರ ಕಲೋನಿಯಲ್ ರಾಜಕೀಯದ ಪ್ರಭುತ್ವ ವರ್ಗದವ. ಏನೂ ಮಾಡಕಾಗಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ, ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡೋದು ಯಾರೆಲ್ಲ ಮೈನೆರೆದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು ಅಂತ.” *ಶಿ ಗೌಡನ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸ ಊರು ಸೇರುವುದು ಹೊರಗಿನ ಶಕ್ತಿ ದೇಸಿಯತೆಯ ವೇಷತೊಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಗೌಡಿಗೆ ಬೀಳುವ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸು ಮರುದಿನ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾರಂಬಿ ಕರೈವನನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ ದುರಂತ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಎನ್ನುವಂತೆ, ಆರತಿ ಮಾಡುವಾಗ ದೀಪ ಕೆಟ್ಟು ಹೋದರೆ, ಹದ್ದು ಹಾರಾಡಿದರೆ, ತಾಯಿ ವಾಕ್ಯ ನೀಡದಿದ್ದರೆ, ಉಲೈ ಬಿದ್ದರೆ ಅನಾಹುತ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬಂಥ ನಂಬಿಕೆಗಳ ವಿವರಗಳು ದೇಸಿಯತೆಯ ಸತ್ವವನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದುರುಗವ್ವ, ಲಗುಮವ್ವ, ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳ ಕಣಿ ಕೇಳುವುದು, ಯಕ್ಷಿಣಿಯರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ರತ್ನ ಕೊಡುವುದು. ಗಾಡೆ, ಒಗಟು, ನುಡಿಗಟ್ಟು, ಮದುವೆ, ಹಳ್ಳಿಯ ವರ್ಣನೆ, ಕತೆ, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ವಿವರವೂ ಜನಪದ ತಂತ್ರದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ.

ತುಕ್ಕನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತುಕ್ಕ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಲು ಅವನಲ್ಲಿ ಈ ನಾಡು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಒಂದು ಸತ್ವ ಅಡಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಆತ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಏಟು ತಿಂದರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಗೋರಿಯೊಳಗಿಂದಲೂ ಎದ್ದು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅದು ಎಷ್ಟು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವನ ಸಾವಿನ ರೀತಿ (ಗಲ್ಲುಶಿಕ್ಷೆ) ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. “ಸಿರಿಸಂಪಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವನಾಗದೇವ ತನ್ನನ್ನೇ ಮೋಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರಾಜಕುಮಾರ ದೀಪದ ಮೊಲ್ಲೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಆತ ಆಳದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಚೈತನ್ಯವನ್ನೇ

ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಹುಡುಕಾಟ ಆತನ ಚೈತನ್ಯದ ಹುಡುಕಾಟವೇ ಆಗಿದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ದೇಹವನ್ನು, ದೇಹದ ಮೂಲಕ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಆತ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಅನ್ವೇಷಣೆ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಕ್ರಾಂತಿಯ ವಿಫಲತೆಯನ್ನು ಸಾರುವುದೇ ನಾಟಕದ ಉದ್ದೇಶ. ಋಷ್ಯಶೃಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಧಾರುಣವಾದ ಅರ್ಥಹೀನತೆ ಮಡುಗಟ್ಟಿದೆ. ಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಅಭಾವ, ಬದುಕಿನ ಬಂಜೆತನ, ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿಚ್ಛೇದ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳುತ್ತದೆ.” *೬ ರಾಕ್ಷಸ ಊರಗೌಡನಂತೆ ವೇಷಧರಿಸಿ ಬರುವುದು, ಬಾಳಗೊಂಡನೆಗೆ ಯಕ್ಷಿಣಿಯರು ದರ್ಶನನೀಡಿ ದಿವ್ಯಮಣಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಮೃದ್ಧ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದರೆ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಜನಪದೀಯವಾದುವಾಗಿವೆ. ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯೂ ದುರಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ‘ನೆತ್ತರು ಹರಿದಾವೋ ಹೊಳಿ ಹಳ್ಳತುಂಬ’. ‘ಮಲಿಯನೆರಳಿ’ ನಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸ ಮನುಷ್ಯನ ವೇಷಧರಿಸಿ ಗೌಡನಾಗಿ ಬರುವುದು ನಾಗರೀಕತೆ ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಬಂದವನೆ ಊರ ಹಳೆಯ ಅರಳಿಮರವನ್ನು ಕಡಿಸಿಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಇದು ದೇಸಿಯತೆಯನ್ನು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಪದದ ಮುಗ್ಧತೆಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವುದರ ಸಂಕೇತ. ಇದನ್ನು ನಾಟಕ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ವಿರೋಧಿಸಿದರು ಕೊನೆಗೆ ಗೆಲುವುದು ರಾಕ್ಷಸನೇ. ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಲೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುವ, ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಇದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಮಾನವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ನೆಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಬದ್ಧನಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ವಸಾಹತೀಕರಣವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಲೇ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಪರಂಪರಾಗತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಹೊಗಳುವ, ವೇಷ ತೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಜಾನಪದ ತಂತ್ರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ನಗರವಾಸಿಗಳು ಜನಪದವನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಭ್ರಮಪಡುವ ಅದನ್ನು ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದು ವಸಾಹತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನುತ್ತಾರೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆಯವರು. ವಸಾಹತು ವಿರೋಧವೆಂಬಂತೆ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಕಂಡುಬಂದರು ಇದು ಅದರ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ದೇಸಿಯ ಸಾಮಗ್ರಿ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಭೂತವಾಗಿರುವ ಅಪ್ಪ ಮಗನಿಗೆ ಸಂದೇಶ ಕೊಡುವುದು, ಮೂಡಲ ದಿಕ್ಕಿನ ಸಾಧು ಶರಣನು ಕೊಡುವ ಮಂತ್ರಜಲ ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲವೂ ನಂಬಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕಲ್ಪನೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ನಾಯಕ ದೈವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು, ಹಲವಾರು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಜಯಗಳಿಸುವುದು ಜನಪದ ಮಾದರಿ.

ಭಾಷೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ದೇಸಿ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಬಳಸಿರುವುದು ಕಂಬಾರರ ಮತ್ತೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಕಂಬಾರರು ಜಾನಪದ ಭಾಷೆಗೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಡು ಮಾತಿನ ಶೈಲಿಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಬಹುಪಾಲು

ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದರ ಬದುಕಿನ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಲಾವಣಿ, ಗೀಗೀಪದ ಮುಂತಾದ ಸಂಗೀತದ ಲಯಗತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಹುಲಿಯನೆರಳು', 'ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ', 'ಸಿರಿಸಂಪಿಗೆ', 'ಮಹಾ ಮಾಯಿ'ಯಂಥ ನಾಟಕಗಳು ಜನಪದ ವಸ್ತು, ತಂತ್ರ, ಶೈಲಿಗಳನ್ನೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. 'ಋಷ್ಯಶೃಂಗ'ದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಬರೋ ಗಣ್ಣಪದ, ಸೂತ್ರದಾರ ನಾಟಕದ ಕತೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ರೀತಿ, ಹಿಮ್ಮೇಳದವರ ಮಾತುಗಳು ಹಾಗೂ ಕಮಲಿ ಹಾಡುವ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದದ ಸತ್ವ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿದೆ. ಹಾಗೆ ನಾಯಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಳಗಳಹಾಡು, ಕಾಡುಕುದುರೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಮಾಲಿ ಹೇಳುವ "ನನಗೆ ಆಕಳು ಬೇಡವೋ ಹೋರಿಬೇಕು ಹೋರಿ, ಕಾಡುಕುದರಿ ಹಾಂಗಲ್ಲನೋಡು ದಿನ ಪಳಗಿಸಬೇಕು", ಇಂತ ಲೈಂಗಿಕ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಹಾಗೂ ಗೌಡಿಯ ಮಾತುಗಳು, 'ಕಣ್ಣಿನಾಗ ಸಣ್ಣಖಡ್ಗ ಆಸುಪಾಸು ಝಳಿಸುತ್ತ ಬೆನ್ನುಹುರಿ ಬಗಿದಿತ್ತಣ್ಣ ಸೊಂಟದ ಬುಗುರಿ ತಿರುಗುತ್ತಿತ್ತೆ' ಇಂತಹ ಹಾಡುಗಳು. ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜೋಕುಮಾರನ ಪೂಜೆ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳು, ಹಾಡುಗಳು. ಸಿರಿಸಂಪಿಗೆಯ ಭಾಗವತ, ಅವಳಿ ಜವಳಿ. 'ಜೈಸಿದನಾಯ್ಕ', 'ಹರಕೆಯಕುರಿ', 'ಸಾಂಬಶಿವ ಪ್ರಹಸನ' ಇವುಗಳ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಶೈಲಿ ಜನಪದವಾದರೂ ವಸ್ತುಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ವಸ್ತು ಯಾವುದೇ ಇದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಲಯಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಹಾಮಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ತಾಯಿ ಮಗನ ಸಂಭಾಷಣೆ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಬದುಕಿನ ಕನ್ನಡಿಯಂತಿದೆ.

ಮುದುಕಿ:- ಲೋ ಮಗ ಹ್ಯಾಗೆ ಹೇಳಲೋ ನಿನಗೆ? ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ದಂಡತರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ನೆನಪಿರಲಿ." (ಪು.೨೮)

ಸಂಜೀವಶಿವ:-"ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆಯದೆ ರಾಜಕುಮಾರಿಗೆ ಮದ್ದು ಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕೆ ಕೋಪವೆ ತಾಯಿ?"

ತಾಯಿ:- "ಹಿಂದೆ ಸಣ್ಣವನಿದ್ದಾಗ ಹೇಳಿದ ಹಿತನುಡಿಗಳ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿದ್ದೀಯಪ್ಪ ತಾಯಿಯ ಕೀಳೆನಿಸಿ ಅವಳ ಕಟ್ಟಳೆಗಳ ಕಡೆಗೆಣಿಸಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸಬಲ್ಲೆ. ಯಶಸ್ಸಿನ ಅಹಂಕಾರಗಳನ್ನು ಮೈತುಂಬ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡ ನಿನಗೆ ಮುದಿ ತಾಯಿಯ ಅಗತ್ಯವೇನಿದೆ?" (ಪು.೩೨)

ಸಂಜೀವಶಿವ - ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಜೀವಹೋಗಬಾರದೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಕಾಳಜಿ. ಅದೇ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ರಾಜಕುಮಾರಿಗೆ ಮದ್ದುಕೊಟ್ಟೆ."

ತಾಯಿ :- "ಅಗಾಧವಾದ ಶಕ್ತಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ಅವಳು ಮೊದಲಾದರೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ರೋಗದ ಜೊತೆ ಜಗಳವಾಡಲೂ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸಹಾಯಬೇಕಿತ್ತು. ಈಗ

ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೇ ಜಗಳವಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಬಂದಿದೆ!"(ಪು.೩೫)

ತಾಯಿ :- " ನಿನ್ನನ್ನು ಈತನಕ ರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿದ ತಾಯಿ ಇವತ್ತು ನೀನು ನೋಡಿದ ಆ ಹುಡುಗಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಬಿಡು ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿ ಬಿಡಲಿ."(ಪು.೩೫)

ಜೈಸಿದನಾಯ್ಕದಲ್ಲಿ ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಗಾಗಿ ಜನಪದವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದದ ಬಳಕೆಯ ತಂತ್ರ ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಹೊಸತನವನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಈ ತಂತ್ರ ಉದ್ದೇಶ ಪೂರ್ವಕವಾದುದಾಗಿರದೆ, ಅದು ಅವರ ಚಿಂತನೆಯ ಹಾಗೂ ಬರವಣಿಗೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ದೇಸಿ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಅದರ ಎದುರು ಇಟ್ಟು ಸವಾಲು ಹಾಕುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಂಬಾರರು ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ತಾವು ನೋಡುತ್ತಾ ಇರುವ ಜನಜೀವನದ ದಿನಚರಿಯನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ಮೂಲಕ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಅರ್ಥೈಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳವರ್ಗದ ದೈವವಾದ ಜೋಕುಮಾರ ಫಲಶಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಡುವ, ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಫಲವತ್ತಾಗಿಸುವ ದೈವ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಸಣ್ಣ, ಜೋಕುಮಾರನಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಈತ ಫಲಶಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತ. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಗೌಡಿಯ ಬಂಜಿತನವನ್ನು ನೀಗಿಸುವವನು ಇವನೇ. ಗೌಡಿಯ ಜೋಕುಮಾರನ ಪೂಜೆಮಾಡಿದ್ದರ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಬಸಣ್ಣನನ್ನು ಕೂಡುತ್ತಾಳೆ. ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಬಸಣ್ಣನಿಗೂ ಸಾವಿಲ್ಲ. ಜೋಕುಮಾರ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಹುಟ್ಟಿಬರುತ್ತಾನೆ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಫಲವತ್ತಾಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನ ರಕ್ತ ಚೆಲ್ಲಿದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಭೂಮಿ ಫಲವತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸಣ್ಣ ಗೌಡಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಭೂಣದ ಮೂಲಕ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಅಮರನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಕಂಬಾರರು ಕೇವಲ ಜನಪದವನ್ನೇ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ಕಂಬಾರರ ಮೇಲೆ ವಚನಕಾರರ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಮದುರಚೆನ್ನ ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಭಾವ ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಂದ ಜಾನಪದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಂಬಾರರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲ ಎಳೆಗಳಿರುವುದೇ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ. ದೇಸಿಯತೆಯಲ್ಲಿ. ಇವನ್ನು ಅವರು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶ ನವನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ, ಸಮಕಾಲೀನತೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದರ ಮೌಲ್ಯ, ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಬದುಕನ್ನು ಹೊಸದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ. ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದರ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೇಳೈಸಿದೆ. ಈ ಉತ್ಸಾಹ ಬದುಕಿನ ದುಃಖ ನೋವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಮರೆಮಾಚುತ್ತದೆ. ಹಾಡು, ಕುಣಿತ, ಹಾದರ ಕೊಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಉನ್ನಾದವೇ ಮೆರೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಜನಪದ ತಂತ್ರದ ಬಳಕೆಯ

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕು - ದೇಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಮಿತಿ ಎಂದರೆ ಜನಪದ ಕೇವಲ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಅಳವಡಿದ್ದು ವಿಷಾದ ವನ್ನು ಮರೆಮಾಚುತ್ತದೆ. ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಕರು ಗುರುತಿಸುವುದು, ಅವರ ಒಟ್ಟು ಚಿಂತನೆ ನಗರಕೇಂದ್ರಿತ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಹೊರಟಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ. ನಗರದಲ್ಲಿ ತಾವು ಏನನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಾರೋ ಅದನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯ ಸಂವೇದನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ. ಅಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಆಧುನಿಕ ನಾಟಕಕಾರರಾಗಿ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತು ಜನರಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಜನಪದವನ್ನು ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾ, ಆಧುನಿಕ ತುಡಿತದ ಮನಸು ಗಳಿಗೆ ಜನಪದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಆಧುನಿಕ ನಗರ ಜೀವನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಜನಪದವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಜನಪದವು ಒಂದು ಭೋಗವಸ್ತುವಾಗುತ್ತದೆ, ಸರಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೆ. ಅವರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹರಡಿದ್ದರೂ ಸಂವೇದನೆ ಆಧುನಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

“ಕಂಬಾರರ ವಂಶಿಕರಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನೇ ಬಡಿದು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರಾದರೂ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾದ ಕಂಬಾರರು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಡಿದು ಹೊಸದಾಗಿ ಟಂಕಿಸಿ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದರು.” *೨ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ದೇಸಿಯತೆಯನ್ನು ಉತ್ತಂಗಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದ್ದು ಕಂಬಾರರ ಹಿರಿಮೆ.

ಜನಪದವನ್ನು ನಮ್ಮ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಲುವು ಕಂಬಾರರದು. ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತುವಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿ, ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿ ಕಂಬಾರರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ, ಬೆಳವಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದವರು ಕಂಬಾರರು, ಜಾಗತೀಕರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಆತಂಕ ಕಂಬಾರರಿಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಜಾಗತೀಕರಣ ಮುಂದುವರಿದರೆ ಮುಂದೆ ಜಾನಪದ ಎಂಬುದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಜಿಕೆ ಕಾಳಜಿಯೂ ಅವರಲ್ಲಿದೆ. “ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಆಳವಾಗಿ ನೋಡೋದು ಮಿಥ್‌ನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಅದು ಬೇರೆ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅನಿಸುತ್ತೆ. ಮಿಥ್ ಬದುಕಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಭಾಗ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ಒಂದು ಪುರಾಣವನ್ನ, ಒಂದು ಮಿಥ್‌ಅನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಿಥ್ ಅಗತ್ಯ ಬೇಕಾಗಿದೆ.” *೪ “ನಾನು ಬಳಸುವುದು ಜನಪದ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹೊಸ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ.”(ಅದೇ) “ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದುರಂತ ಕೊನೆಯಲ್ಲ. ಅದು ಹೊಸ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಮುಕ್ತಾಯದ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗಲೂ ಇಹದ ಆಚೆ

ಏನಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವ ಕುತೂಹಲ.”(ಅದೇ. ಪು.೧೨೩) “ಜಡತ್ವ ಅಥವಾ ವೈಭೋಗ ಶ್ರಮಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವಭಾವವಲ್ಲ.” *೯ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕಂಬಾರರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜಾನಪದದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವಂತದ್ದು. ಜಾನ ಪದದ ಮೂಲತತ್ವಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಬಾರದ ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರತಿಭೆ ಕಂಬಾರರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಒಲಿದಿದೆ. ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ ಕಂಬಾರರಿಗೆ ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಕಂಬಾರರು ಭಾಷೆಗೆ ಸ್ವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಕಂಬಾರರ ದೇಸಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೇವಲ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ವಾಸ್ತವ ಕೃತಿಯೂ ತನ್ನ ಕಾಲ, ಸ್ಥಳಗಳ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಕಂಬಾರರ ನಿಲುವು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ೧. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕಗಳು .ಪುಟ : ೩೪೨
- ೨. ಡಿ.ಆರ್.ನಾಗರಾಜ್-ನಾ.ಚ.ಕ.ಡಾ/ವಿರೇಶ ಬಡಿಗೇರ.ಪುಟ : ೨೧
- ೩. ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳು.ಪುಟ : ೫೪
- ೪. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕಗಳು ಪುಟ : ೩೩೮
- ೫. ಕಂಬಾರರ ನಾಟಕಗಳು.ಪುಟ : ೬೦
- ೬. ಶಿಷ್ಟಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ ಪುಟ : ೨೦೧
- ೭. ಶಿವಾಪುರ.ಕಂಬಾರ.ನಮಸ್ಕಾರ. ಪುಟ : ೨೬ ಜಾನಪದದ ಸಿರಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ ಡಾ/ಜಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೆಸ್ವಾಮಿ
- ೮. ಶಿವಾಪುರ ಕಂಬಾರ ನಮಸ್ಕಾರ ಪುಟ :೧೦೧
- ೯. ಶಿವಾಪುರ ಕಂಬಾರ ನಮಸ್ಕಾರ ಪುಟ :೮೩

ಹೀಗೆ ಅವರ ಕೀರ್ತನೆ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಳೈಸಿರುವುದನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಸೂಕ್ತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕನಕ ಪುರಂದರ ಸಮಕಾಲೀನರಾದ ವಾದಿರಾಜರು ಕೆಳವರ್ಗದ, ದಲಿತವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಹರಿದಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಋಜು ಜೀವಿಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಗಳು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಾಣಿಸದ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರು, ಗೋಪಾಲದಾಸರು, ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು, ಮಹಿಪತಿರಾಯರು, ಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟದಾಸರಂತಹ ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಸಂಶೋಧಕಿಯ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೂ ನಡೆದಿರುವ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಮೀಕ್ಷೆ-ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. “ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೫೦ರಲ್ಲಿ ‘ದಾಸರ ಪರಂಪರೆಗಳು’ ಎಂಬ ಸಂಕಲನವನ್ನು ‘ಹರ್ಮನ್ ಮೊಗ್ಗಿಂಗ್‌ನಿಂದ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೆ ಯಾರ್ಯಾರೂ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಲೇಖಕಿಯು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಿಡಿಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾದ ಅಧ್ಯಯನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟದಾಸರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೃತಿಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಹರಿದಾಸರು, ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು, ಪ್ರಸಾದಯೋಗ, ಹರಿದಾಸರ ಭಕ್ತ ಸ್ವರೂಪ, ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಬಸವೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಪುರಂದರದಾಸ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಹರಿದಾಸ ಆಂದೋಲನ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಪುರಂದರದಾಸರ ಮತ್ತು ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಶ್ರೀ ಮಹಿಪತಿರಾಯರ ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಭಾಗದ ಹರಿದಾಸರು, ಗೋನವಾರದ ರಾಮದಾಸರು, ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರು-ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಹೀಗೆ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೊಂಡು ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡವಿ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಧೋರಣೆ, ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಸಂಶೋಧಕರು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನಾ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ತುತ್ಯಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಕ್ತಿವಿಜಯ, ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುರಂದರ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಿಡಿಯ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಹ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆ

ಡಾ.ಸಿ.ಕೊಟ್ಟೇಶ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ,

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು ಬಳ್ಳಾರಿ.

ಸಂಶೋಧಕರಾದ ನಿರ್ಮಲ ಎಸ್. ಮಾನೆ ಅವರು ಬರೆದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ.೨೦೦೪ರಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿ ಪಡೆದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಇದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಏಳು ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಮೌಖಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಬಂಧದ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆ ಎಂದು ಇದ್ದರೂ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ, ಸಮಾಜಮುಖಿ ಚಿಂತನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಮುಖ ಹರಿದಾಸರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹರಿದಾಸರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಮಾಜೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಅತ್ಯಂತ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣ ಅವರೇ ತಮ್ಮ ನಿವೇದನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ “ಪ್ರಜಾಪಿತ ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರಿ ಈಶ್ವರೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ”ದ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ಬದುಕಿನ ಕಾಲು ಭಾಗವನ್ನು ಕಳೆದು ಅಲ್ಲಿನ ತಾತ್ವಿಕಾಚರಣೆಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ದಾಸರ ನೆಲೆವೀಡಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಮೇಲೆ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ಆಗಿರಬಹುದು ಹಾಗೂ ಈ ತರಹದ ಆಲೋಚನೆಗಳೇ ಅವರನ್ನು ಈ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರಣೆ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಶಿವಶರಣರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕ ಚಳುವಳಿಯ ಏಳುಬೀಳುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಹರಿದಾಸರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ ಪ್ರಬಂಧವು ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೊದಲೊಂದು, ವ್ಯಾಸರಾಯರು, ವಾದಿರಾಜರು, ಕನಕದಾಸರು, ಪುರಂದರದಾಸರು, ಮಹಿಪತಿರಾಯರು, ಪ್ರಸನ್ನ ವೆಂಕಟದಾಸರು, ವಿಜಯದಾಸರು, ಗೋಪಾಲದಾಸರು, ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು, ಹೆಳವನ ಕಟ್ಟಿ ಗಿರಿಯಮ್ಮ, ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ಭೀಮವ್ವ, ರಾಮದಾಸರು, ಅಸ್ತೀಹಾಳ ಗೋವಿಂದದಾಸರು, ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ಮುಂತಾದ ೨೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ದಾಸರು ಬಾಳಿ ಬದುಕಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳಾ ಪರಚಿಂತನೆಗಳು, ಸಮಾಜಮುಖಿ ಚಿಂತನೆಗಳು, ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆ

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆ

ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯು ಬಂಡಾಯದ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ದಾಸರ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನಿದರ್ಶನ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ “ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಮುಖಿ ಚಿಂತನೆಗಳು” ಎಂಬ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಮಾನವನ ಅಜ್ಞಾನ, ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ಕೆಟ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆಗಳು ಅರ್ಥರಹಿತವೆಂದು ದಾಸರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಲೇಖಕಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿವೇಚನೆಯ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಸಂಶೋಧಕರು ಹರಿದಾಸರ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಷ್ಟಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಚಿಂತನೆಗಳು, ಸಮಷ್ಟಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಎಂಬ ಎರಡು ಲಹರಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯ, ಪೂಜೆ ಅರ್ಚನೆ-ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ-ಮುಕ್ತಿ-ಮತಧರ್ಮ, ಮನುಷ್ಯನ ಗುಣಸ್ವಭಾವ, ವರ್ಣಆಧಿಪತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರವಾದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಯ ಮೂಲಕ ನೀಡುತ್ತಾ ಸಂಶೋಧಕರು ಓದುಗರಿಗೆ ರಸದೂಟವನ್ನು ಉಣಬಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅರ್ಥವಾಗದ ಎಷ್ಟೊ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ನಿಗೂಢ ಪದ್ಯಗಳು, ಅಲಕ್ಷಿತ ಪದ್ಯಗಳು ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಆಡಂಬರಕ್ಕಿಂತ ಸರಳತೆಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದ ದಾಸರನ್ನು ಅವರ ಸುಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ನಂಬಿಕೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳ ವೈಚಾರಿಕ ಸೌಧವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಮಾಡಿರುವುದು ತುಂಬ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದುದು.

ಇಂದ್ರಿಯ ಸೂತಕದ ದುರ್ಗಂಧ ಮಲಮೂತ್ರ

ಬಂದ ತಾವಿನ ನಿಜಗುರುತನರಿಯದೆ

ಬಂದದ್ದು ಬಚ್ಚಲಗುಣಿ ತಿಂದದ್ದು ಮೊಲೆಮಾಂಸ

ಎಂಬ ದಾಸರ ಈ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು “ಭೌತಿಕ ದೇಹದ ಬಗೆಗಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ, ದೇಹವೇ ಶಾಶ್ವತವಿಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಸ್ತು ವೈಭೋಗ, ಸಂಬಂಧಗಳು ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ ಈ ಚಿರಸತ್ಯ ತಿಳಿದು ನೋಡಿದಾಗ ಬದುಕು ಹಸನಾಗಿ, ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಂಶೋಧಕರು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಕಾರಣ ಬದುಕು ಮೊದಲು ಸಾಹಿತ್ಯ ನಂತರದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ತರಹದ ನೂರಾರು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಹೊಸತನಕ್ಕೆ

ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದೆ. ಸಂಶೋಧಕಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದಾಸರ ಪದಗಳ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಉತ್ತಮವಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ದಾಸ ಪಂಥದವರು ಬರೀ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡದೆ ವಚನಕಾರರಂತೆ ಇವರು ಕೂಡ ಅರ್ಥತಜ್ಞರು ಆಗಿದ್ದರೂ ರಾಜಕೀಯ ತಜ್ಞರು ಆಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರುವುದು ಕಾಣಬಹುದು. ಹರಿದಾಸರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಂವೇದನೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ತುಳಿತ ಕೊಳ್ಳಿಗಾದ, ಶೋಷಿತರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮತ್ತು ಶೂದ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದವಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹಳ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯುವಷ್ಟು ಮೌಲಿಕವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅದೇ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಡೆಗಣಿಸದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀಪರವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಹಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

“ಸತಿಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯಿಲ್ಲವೋ ಮೂಢ : ರಮಣನಿಲ್ಲದ ನಾರಿ ಪರರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಾರಿ; ಈಸು ಸೈರಿಸಿಕೊಂಡು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು” ಎಂಬಿತ್ಯದಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಅವಲೋಕಿಸಿ, ತೂಗಿ ನೋಡಿ ತನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಸಂಶೋಧಕರು ಮಹಿಳಾ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತು ಹಾಗೂ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದವರಿಗೆ ತೌಲ ನೀಕರಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಧ್ಯಯನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ವ್ಯಥೆ, ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಸಮಾಜ ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ದಾಂಪತ್ಯದ ವಿರಸ, ಪತಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪತಿಯೇ ಪರದೈವವೆಂದು ನಂಬಿ ನಡೆದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಂತರಂಗದ ನೋವು ಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕುಟುಂಬವೇ ಸಮಾಜದ ಬೆನ್ನೆಲುಬು. ಅದರ ರಚನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವ ಹರಿದಾಸರ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಲೇಖಕಿ ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಧವೆ ಸಂಕಟ, ಮುದುಕ ಗಂಡನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಕಟ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಹರಣ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಒಂಟಿತನ ಹೀಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರವಣಿಗೆ ಸಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸ್ತ್ರೀ ಇಲ್ಲದೆ ಪುರುಷನಿಗೆ ಗೌರವವಿಲ್ಲ, ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದಲೇ ಪುರುಷನಿಗೆ ಯಶಸ್ಸು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಹ ಕನಕ-ಪುರಂದರ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಪುರುಷರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪುರಾಣ ಮಹಿಳೆಯಾದ ಸೀತೆ, ದ್ರೌಪದಿಯ ಶೋಷಣೆ, ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಜೋಗುತಿ, ದೇವದಾಸಿ

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆ

ಪದ್ಧತಿ, ವೇಶ್ಯಾ ಪದ್ಧತಿ, ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆ ಹೀಗೆ ನಿಮ್ಮ ವರ್ಗದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಶೋಷಣೆಯು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಮಹಿಳೆಯಂತೆ ಹರಿದಾಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ವಾದರೂ, ಮನೆಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ, ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಮಹಿಳೆಯಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಕಸೂತಿ, ರಂಗೋಲಿ, ಹಾಡು ಮನೆಗೆಲಸ ಮುಂತಾದ ಕಲೆಗಳ ಪ್ರಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಗೆ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ದಾಸರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ಸಂಶೋಧಕರು ದಾಖಲಿಸಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಬಂಧದ ಕೇಂದ್ರ ವಿಷಯವಾದ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿ ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯೇ ಅಧ್ಯಯನದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಅದರ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ಕೀರ್ತನೆ, ಸುಳಾದಿ, ಉಗಾಭೋಗ ಮುಂಡಿಗೆ, ಕಾವ್ಯ ಪವಾಡ, ಬಯಲಾಟಗಳೆಂದು ವಿಭಜಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮೋಹನ ತರಂಗೀಣಿ, ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆ, ನಳಚರಿತೆ, ಹರಿಭಕ್ತಸಾರ, ಹರಿಕಥಾಮೃತ ಸಾರದಂತಹ ದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಹರಿದಾಸರು ಸಮಾಜಮುಖಿ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಲಘು ಕಾವ್ಯಗಳಾದ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಭ್ರಮರಗೀತೆ, ವಾದಿರಾಜರ ವೈಕುಂಠ ವರ್ಣನೆ, ಹರಿಸವೋತ್ತಮ ಸಾರ, ಗುಂಡಕ್ಕಿಯ ಸ್ವಪ್ನಪದ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಶೋಭಾನೆ, ಮೋಹನದಾಸರ ಕೋಲು ಹಾಡು, ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ತತ್ವಸುವ್ವಾಲಿ, ಮಹಿಳಾ ಹರಿದಾಸ ಕಾವ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಈ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹಾಗೇ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಲಾವಣಿ, ಗೀಗಿ, ಕಥನಗೀತೆ, ಭಜನೆ ಪದಗಳಂತಹ ಮಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಹ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಹೊರಗಿಡಲಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ದಲಿತರು ಕೆಳವರ್ಗದವರು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಇವುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರಲಿಲ್ಲವೇ? ಸಂಶೋಧಕರು ಏಕೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೂ ಹರಿದಾಸರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ದಲಿತರು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಕೆಲವರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಹರಿದಾಸರು

ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದಲಿತರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿದ ಹರಿದಾಸರೆಂದರೆ ವ್ಯಾಸರಾಯರು, ನೊಂದವರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಠ-ದೇವಾಲಯಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಎರೆದು ದಲಿತರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿರುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ದಲಿತರು ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕಲಿ ಎಂಬ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವುದನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಓದುಗರಿಗೆ ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಬಗ್ಗೆ ಮಠ ಮಾನ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೌರವ ಮಾಡುವಂತೆ ಸಂಶೋಧಕರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಜಯದಾಸರು, ಮೋಹನದಾಸರು, ರಾಮದಾಸರು, ಬಡೇಸಾಬ, ಸರ್ವಜ್ಞ ಮಾನ್ವಿ ಗುಂಡಾಚಾರ್ಯರು, ಗೋವಿಂದದಾಸರು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ಹಾಗೂ ಅಲಕ್ಷಿತ ದಾಸರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಪವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆ, ಕನಕದಾಸರು ಪ್ರಾಣಿಬಲಿಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ್ದು, ತಿರುಪತಿ ಯಾತ್ರ, ಉಡುಪಿ ಯಾತ್ರ, ಆಭರಣ ಒತ್ತೆ ಇಟ್ಟು ಪ್ರಸಂಗ, ಬೇಲೂರಿನಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠದಾಸರೊಡನೆ ಬೆರೆತ ಪ್ರಸಂಗ, ದೇವದಾಸಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿದ್ದು ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ರೋಚಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಈ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದು ಓದುಗರಿಗೆ ಕುತೂಹಲ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ದಾಸರು ಸಮಾಜದ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದಲಿತ ಹಿಂದುಳಿದ ಹರಿದಾಸರಾದ ಕನಕದಾಸ, ರಾಮದಾಸ, ಅಣ್ಣಯ್ಯದಾಸ, ಕಲ್ಲೂರಿನ ಕೃಷ್ಣದಾಸ, ಅನೂರಿನ ಶಿವಕುಮಾರದಾಸರು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜದ ಡೊಂಕನ್ನು ತಿದ್ದುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಲೇಖಕಿಯು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಈ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಮೆರಗು ತಂದಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಅವರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೃತಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದು ತುಂಬಾ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹರಿದಾಸರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಕುಂದುಕೊರತೆ, ಅಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವುಗಳ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಜನರನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಆ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸಿ ಅವುಗಳ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಜನರ ಮುಂದಿಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

“ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆ”

ಲೇಖಕರು: ಡಾ. ಅರವಿಂದ ಪೂಜಾರ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕೆ.ಎಸ್.ಎಸ್.ಪದವಿ ಕಾಲೇಜ್.
ಗದಗ. 9900220645

ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆಗಿರುವ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಅವಕ್ಕೆ ಇರುವಷ್ಟು ಹಿಂದಿನ ದಾಖಲೆಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೂ ದೊರೆಯುವಷ್ಟು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆಗಿರುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು, ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಅದು ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾಲದವರೆಗೂ ತನ್ನ ಮಗ್ಗುಲಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಸರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತ ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ಬಂಡಾಯ, ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಪಕ್ಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಆಶೆಯಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸುತ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಇರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದುದಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬುದು ಎಂದಿಗೂ ನಿಂತ ನೀರಲ್ಲ, ಅದು ಹರಿಯುವ ತೊರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಸಾಲುಗಳಿಗೆ ದಾರ್ಶನಿಕರ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೊಸ ಮನ್ವಂತರದತ್ತ ಸಾಗಿದ್ದು ಇದೆ. ಉದಾ: ಬುದ್ಧ ಹೇಳುವಂತೆ ಆಶೆಯೇ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಪಂಪನು ಮಾನವ ಕುಲಂ ತಾನೊಂದೇ ವಲಂ ಎಂದಿರುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಶರಣರು “ಜ್ಯಾತಿ ಹೀನನ ಮನೆಯ ಜ್ಯೋತಿ ತಾ ಹೀನವೇ” ಎಂದು ಕೇಳಿರುವರು. ಅಂತೆಯೇ ಕನಕದಾಸರು ಕುಲಕುಲವೆಂದು ಹೊಡೆದಾಡದಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಕುಲದ ನಿಜವೇನಾದರೂ ಬಲ್ಲಿರಾ, ಬಲ್ಲಿರಾ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ದಾರ್ಶನಿಕರು ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಬದುಕಲು ಜಾತಿಯನ್ನು ಮೀರಿನಿಂತು ಎಲ್ಲರೂ ಸಮನವಾಗಿ ಬದುಕಲು ವಿಶ್ವ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಕಾದ ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿಯತೆಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲ ಪಾಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸಿದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ತೀಕ್ಷ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಅಂತೆಯೇ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೊನೆಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಂದ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಿಂದ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಜಾತ್ಯತೀತತೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಆದರೆ ಮೇಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿದಾಗ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದ ಕೆಲವೊಂದಿಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿದ್ದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕೆಂದರೆ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರಾಗಬೇಕು. ಬರೀ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರಾದರೆ ಸಾಲದು. ಮಾನವೀಯತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ನೋಡುವ ಮನೋಭಾವ ಬರಬೇಕು, ಜಾತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಆವಾಗಲೇ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇಂದಿನ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋಗಿರುವುದು ಶೋಚನೀಯವೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗದಾಗ ನಿರಂತರ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸುವ ಬರಹಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದಿಗೂ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಕಾರಣ ಇಂದಿನ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ರಲ್ಲಿ ಜಾತೀಯ ಪೆಡಂಭೂತ ತೀರಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಅಸ್ವಶ್ಯಕತೆ ಮೇಲೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಅನ್ಯಾಯ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಅನಾಚಾರ, ಸಂಗತಿಗಳು ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಸತ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಮನುಷ್ಯ ಕುಲವೇ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಅನೇಕ ಇವೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಿರಂತರ ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಅಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸುಂದರ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇದರ ಮಧ್ಯ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯೂ ಇದೆ. ಸುಧಾರಣೆ ಎಂಬುದು ಒಂದೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಆಗಿ ಬಿಡುವಂತಹದಲ್ಲ. ಅದರ ವೇಗ ಆಮೆಯ ವೇಗ, ಅದು ಆಮೆಯ ವೇಗವಾದರೂ ಪೂರ್ಣತೆಯತ್ತ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದಾಗಲೇ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಜಯವಿದೆ. ಆ ಜಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಶ್ರಮಿಸಬೇಕಿದೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಗಲಿರುಳು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದು ಮನುಷ್ಯನಿಂದಲೇ ಹೊರತು ದೇವರಿಂದಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕಿದೆ. ಇಂದಿನ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸ್ವಶ್ಯಕತೆ ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸರ್ಕಾರ ಅವರಿಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು, ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬರುತ್ತಲಿದೆ. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ದೊರಕುತ್ತಿಲ್ಲ ಸಾಲುದುಕ್ಕೆ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಆ ಯೋಜನೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಜ್ಞಾನ, ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ನೋವಿನ ಸಂಗತಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆ ಒಂದಡೆಯಾದರೆ, ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕೈವಾಡವೂ ಇದೆ. ಇವೆರಡನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲಲು ದಲಿತರಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಂದು ದಲಿತರು ಸಾಧ್ಯವಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಕ್ಷರವಂಥರು, ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರಾಗುತ್ತ ಸಾಗಿರುವುದು ಸಂತಸದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ದಲಿತರ ಜೀವನ

ಬಹಳ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ, ಊರಿನಿಂದ ಆಚೆ ಇದ್ದು, ಅನುಭವಿಸಿದ ಕಷ್ಟಗಳೂ ಕೋಟಿ, ಕೋಟಿ. ಇದರ ಕುರಿತು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಗಮನ ಹರಿಸಿದ್ದರೂ, ಅದು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ, ಅದು ದಲಿತ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಮಂಜಸ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಅಸ್ತತ್ವದ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರಾದಾಗ ತಮ್ಮವರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಅನ್ಯಾಯ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ಮೈ ಉರಿದಿದೆ. ರಕ್ತ ಕುದಿದಿದೆ. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿತು ಇತರರು ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಆಚೆಗಿನ ಸತ್ಯಗಳು ಇನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟಿವೆ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಆಗ ದಲಿತರು ತಮಗಾದ ಅನ್ಯಾಯ, ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತಾವೇ ಬರೆಯತೊಡಗಿದರು. ಅದುವೇ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಸಾಲುಡಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಯವರೆಗೆ ದಾಖಲಾಗದ ವೇದನೆಗಳು, ಸಂಕಟಗಳು ಮನಮೀಡಿಯವಂತೆ ಆಚೆ ಬಂದವು. ವಾಸ್ತವದ ತೀವ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ವಿಧ್ವಾಂಸರ ಮನಕುಲಕಿತು, ವಿಚಾರವಂತರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಿತು ಅಂತೆಯೇ ಮೇಲವರ್ಗ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಿತು, ತಾನು ಮಾಡಿದ ಆ ಪಾಪ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗೊಳಗೆ ಮರುಕ ಪಟ್ಟಿತು. ಹೊರಗೆ ಹೇಳುವ ದೈರ್ಯ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ದಲಿತರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಕಠೋರ ಸತ್ಯಗಳು ಆಚೆ ಬಂದಾಗ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ತನ್ನ ಮಗ್ಗುಲನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡಿತೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಹಲವು ದಾರ್ಶನಿಕರ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಭಾವ, ಮತ್ತು ಹೋರಾಟದ ಮೂಲಕ ಜನ್ಮ ತಳೆದ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಮೊದಲು ತೀರಾ ಅಬ್ಬರ ಕಂಡು ಬಂದದ್ದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಅಬ್ಬರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಅಸಾಯಕತೆ, ನೋವುಗಳು ಮಧುಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂಪಗಿನ ಕೆಂಡವಾಗಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು. ಆಗ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಹೀಗೆ ದಲಿತರು ತಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತ ಲೇಖನಿಯನ್ನು ಜಳಪಿಸುತ್ತಾ, ಸಮಾಜದ ಕಣ್ಣು ತೇರೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೂರ ದೃಷ್ಟಿ ದೊಡ್ಡದಾದಾಗ ವಿಶಾಲ ಮನೋಭಾವ ತಾಳಿದಾಗ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ಮುಸ್ಲಿಂ ಬರಹಗಾರರು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಎಲ್ಲವರ್ಗದ ಬಡವರನ್ನು ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಶಕ್ತಿ ಚೈತನ್ಯ ಬಂದು ಹೊಸದೂವ ಪಡೆಯಿತೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಇಂದು ಆ ದೈತ್ಯ ಶಕ್ತಿ, ತನ್ನ ಇರುವನ್ನು ಸಾದರ ಪಡಿಸುತ್ತಲೇ ಸಾಗಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಮುಂದಿನ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಶೋಷಿತರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಉಸಿರು ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಜಗತ್ತನ್ನು ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಮುಂದೆ ತೆರೆದಿಡುವಾಗ ತನ್ನ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿರುವ ಜನಪದದ ಕುರಿತು ಮತ್ತು ಅದರ ಜೊತೆಗಿನ ಒಡನಾಟವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಅಂತಹದರ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಂತಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಬಂದಷ್ಟು ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಬೇಸರತಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಕಾರಣ, ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವವರು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲದೇ ವಿಮರ್ಶೆಗಾಗಿ ಆ ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಹರಿಸಲಿಲ್ಲ ಹಾಗಾಗಿ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಬೇಕಿದ್ದ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರು ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಜನಪದದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಕರುಣುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಕಾರಣ, ತನ್ನ ಅಸಾಯಕತೆ, ನೋವು, ವೇದನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ದಲಿತರಿಗೆ ಜಾನಪದ ಅಮೃತದಂತೆ ಕಂಡಿದೆ. ಆ ಅಮೃತವನ್ನು ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಹಂಗು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಬಗೆದಷ್ಟು ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಲೇ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂತಹದರ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಜಾನಪದದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಜಾನಪದದ ಜಗತ್ತು ಬಹುದೊಡ್ಡದು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅದೇನಿದರೂ ಅನಂತವೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕಿದೆ. ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರು ಇರುವ ವರೆಗೂ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಅಮೃತವನ್ನು ಧಾರೆ ಎರೆಯುವಂತಹದಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಜನಪದವನ್ನು ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗುಮಾನಿಯಿಂದಲೇ ಕಂಡಿತು. ಸಾಲುಡಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾದಾಗ ಅದರ ಶಕ್ತಿ, ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರೇ ಬರಬೇಕಾಯಿತು ಎಂಬುದು ನೋವಿನ ಸಂಗತಿ. ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಾರತವನ್ನು ಆಡಳಿತ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಜಾನಪದದ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಅದರ ಶಕ್ತಿ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರಿಸಿದರು. ಆಗ ನಮ್ಮವರ ಮನಸ್ಸು ಆ ಕಡೆವಾಲಿತು. ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದವು. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬಹಳಷ್ಟು ಜನಪದ ತಜ್ಞರು ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಮತ್ತು ದಾಖಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದಾರೆ. ಆದರೂ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ನ್ಯಾಯ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಅದಕ್ಕೇನು ಹಿನ್ನಡೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ಇವತ್ತಿನ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಅದು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಾಧರ ಪಡಿಸುತ್ತಲೇ ಇದೆ.

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದ ಉತ್ತರಗಳು ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಅಂತಹ ಆಗಾಧಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಇರುವುದು ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಯುವ ತಲೆಮಾರು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮಧ್ಯೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂತಸದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಜನ್ಮತಳೆದಿರುವುದು, ಅದು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅದ ಹಿನ್ನಡೆಯನ್ನು

ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆ

ಸರಿದೂಗಿಸಬೇಕಿದೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಅಕಾಡಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿವೆ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕುರಿತಾಗಿರುವ ಅಲಕ್ಷಿತ ವಿಷಯಗಳು ಇದ್ದೇ ಇವೆ. ಆದರೆ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿರುವ ಜನಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜನ್ಮತಾಳಿ ತಳಸಮುದಾಯ, ಅಲಕ್ಷಿತ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತಾದಂತೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ಸುವರ್ಣ ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಸಂ. ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಲುಡಿ
೨. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾಗ್ದಾನಗಳು - ಲೇ. ಡಾ. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ
೩. ಅಮೃತ ಮತ್ತು ಗರುಡ - ಲೇ. ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ.
೪. ಬಂಡಾಯ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಲೇ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ
೫. ಆಯ್ದ ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳು - ಲೇ.ರಾಜೇಂದ್ರ ಚನ್ನಿ
೬. ದಲಿತಜ್ಞೆ - ಸಂ. ಡಾ. ಅರ್ಜುನ ಗೊಳಸಂಗಿ
೭. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಲೇ. ಮ.ನ. ಜವರಯ್ಯ
೮. ನಡುಗಾಲದ ಕನ್ನಡ ನಾಡು - ಲೇ. ಮೊಗ್ಗಿ ಗಣೇಶ
೯. ಜಾನಪದ ಪ್ರವೇಶಿಕೆ - ಡಾ. ಚಕ್ಕರೆ ಶಿವಶಂಕರ
೧೦. ಸುವರ್ಣ ಜಾನಪದ ಸಂಪುಟ-೨ - ಸಂ. ಡಾ.ಎಚ್.ಜಿ.ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪಗೌಡ.

ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವರ 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ

- ಬಸವ್ವಾ ಹಮ್ಮಿಣಿ, ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ
ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ,
ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವಿದ್ಯಾಸಂಗಮ, ಬೆಳಗಾವಿ-೫೯೧೧೫೬
ಮೊ: ೯೬೧೧೦೯೫೬೦೬
ಇ-ಮೇಲ್: hamminib@gmail.com

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ.ಸಂಗಮನಾಥ ಎಂ. ಲೋಕಾಪೂರ
ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವಿದ್ಯಾಸಂಗಮ, ಬೆಳಗಾವಿ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದುಗರಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಪರಿಚಿತವಲ್ಲದ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅದರ ಒಳಗಿನವರಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಓದುಗರ ಅನುಭವ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾವಿರಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ ಮೂಕವಾಗಿದ್ದ ಜನಾಂಗವೊಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮೈಕೊಡವಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಮಾತನಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇ ಕನ್ನಡದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕಂಪನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ದಲಿತ ಪ್ರಪಂಚದ ವಾಸ್ತವ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿಹೊರಟ ದಲಿತ ಲೇಖಕರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೊಸತನ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಮಾದರಿ ಎಂದರೆ ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವರ ಕಿರು ಕಾದಂಬರಿ 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ'. ಇದರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು.

'ಕುಸುಮಬಾಲೆ' ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅದರ 'ಕಥೆ'ಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಮ್ಮನು ಗಂಡನ ತಿಥಿಯಾದ ಮಾರನೆದಿನಾನೇ ತನ್ನ ತೌರಿಗೆ ಹೋದವಳು ಆರುವರ್ಷದ ಬಳಿಕ ಅಪ್ಪ ಸತ್ತ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಜೀತಗಾರನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂಬ ಅಪವಾದದ ತನ್ನ ಕುಡಿ'ಯಾಡ'ನೊಡನೆ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಪಾಲಿಗಾಗಿ ಬರುವಳು ಆಗ ಭಾವ ಬಸವ್ವ ಸೋಮಿ, ಮೈದುನ ಸಿದ್ಧೂರರು ಕುಶಿತರಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಗೋಮಾಳದಲ್ಲಿ

ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವರ 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ

ಬಿಡುವುದು. ಬಿಸುಟಲ್ಲೇ ನೆಲೆಯಾದ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಮಮ್ಮನ ಸುತ್ತ ಒಂದು ಜೋಪಡಿ ಎದ್ದು ಮುಂದೆ ಯಾಡ ಬೆಳದಂತೆ ಅವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಸೇರಿ ಆ ಜೋಪಡಿಯು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಸಪ್ಪ ಸೋಮಿ ಸಿದ್ಧೂರರ ಹಟ್ಟಿಯೇ ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಆಗುವುದು.

ಈ ಯಾಡೇಗೌಡನ ಮಗ ಸೋಮಪ್ಪ ಊರಿಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಈ ಊರಿಗೆ ಡೊಡ್ಡವರ ಮಗಳು ಕುಸುಮಬಾಲೆ ಕುಸುಮ ಮತ್ತು ಹೊಲೇರ ಚನ್ನ ನಡುವಿನ ಗುಪ್ತ ಸಂಬಂಧವು ಕುಸುಮಳಿಗಾದ ಮಗುವಿನಿಂದಾಗಿ ಬಯಲಾಗಿ ಚನ್ನನ ಕೊಲೆಯಾಗುವುದು.

'ಕುಸುಮಬಾಲೆ' ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಸಲೀಸಾಗಿ ಚಲನೆಯಿದೆ. ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದರ ನಡುವೆ ಬಿರುಕು ಇದೆ ಎನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ'ಯ ವಸ್ತುವಿನ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಇದೆ ಮಾತು ಹೇಳಬಹುದು. ಕುರಿಯಯ್ಯನ ನನ್ನಿಯಿಂದ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯ ಭಾಷಣದವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ವೈವಿಧ್ಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಘಟನೆಗಳು, ನೆನಪುಗಳು, ಕನಸುಗಳು ಇವುಗಳಿಗಿರುವ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ತೀರ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದದ್ದು. ಒಂದು ದೇಹದ ಅಂಗಾಂಗಗಳೆಂಬಂತೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಾವಯವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ನಿರೂಪಕ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಣೆಯ ಸಂಬಂಧ ಕೂಡಾ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿದೆ ಆದರೆ ನಿರೂಪಕನ ತಾದ್ಯಾತ್ಮ ಈ ಕಿರು ಕಾದಂಬರಿಯ ಅನೇಕ ಪಾತ್ರಗಳ ಆವಾಹಿತ ಸ್ಥಿತಿಯ ತದ್ವತ್‌ರೂಪವಲ್ಲ. ಅದು ಹಲವು ಬಗೆಯ ನಿರೂಪಣಾ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಖಂಡವಾಗಿ, ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಏಕೀಭವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿ. ಚದುರಿಹೋದ ಸಂಗತಿಗಳು ಒಂದು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುವ ಸ್ಥಿತಿ. ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಕೊರಳಾಗಿ ಅದರ ಎಲ್ಲ ನೆನಪುಗಳನ್ನೂ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕನಸುಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅದರ ಜೀವನಶೈಲಿಯ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದಲಿತ ಜನಾಂಗದ ಸಮಗ್ರ ಅನುಭವವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ನಿಕಟವಾದ ಭಾಷೆ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಗ್ರಹಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಧಾನುಕರಣೆ ಮತ್ತು ಸರಳ ರ್ಯಾಶನಲಿಪ್ಪ ಧೋರಣೆಗಳ ನಡುವಣ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಂಥದ್ದು ಮೇಲಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರಗಳ ಸರಳ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ದೂರವಾದ ಅದಮ್ಯ ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳದ್ದು. ವ್ಯಂಗ್ಯ ಕಾಟಕಿಗಳಂತೆ ವಿನೋದ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಅಸ್ತವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವೇ ರೋಷ, ದುಃಖಗಳಂಥ ಕೇವಲ ಒಂದು ಭಾವಸ್ಥಿತಿಯೂ ಅಲ್ಲ ಹೀಗೆ ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವರು ದಲಿತ ಬದುಕನ್ನು ನೋಡುವ ಒಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿ ಹಲವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ವಿರೋಧಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಒಂದು ನಿರಂತರ ಜೀವನ ಪ್ರವಾಹ ಸಂಕೀರ್ಣ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಮಹಾದೇವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಸಮುದಾಯವೇ ತನ್ನನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

'ಕುಸುಮಬಾಲೆ' ಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ದಲಿತ ಬದುಕಿಗೆ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯಿದೆ. ಆ

ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ದೊರೆತ ಸ್ಥಳೀಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಬದುಕುವ ಭಲ, ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿ ಇವೆ. ದಲಿತರಿಗೆ ಬದುಕುವ ಉಪಾಯಗಳೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ 'ಒಡಲಾಳ'ದ ಮೇಲಿನ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಡಾ|| ಯು.ಆರ್.ಅನಂತಮೂರ್ತಿ & 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ' ಕುರಿತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ ವಿವರವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸುಂದರ ಕನಸುಗಳೂ ಇವೆ ದಲಿತ ಸ್ಥಿತಿಯ ಅವಮಾನವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಬೇಕೆನ್ನುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇದೆ. ದಲಿತ ವಿಮೋಚನೆಯ ರಾಜಕೀಯ ಅಭಿಪ್ರೇಳೂ ಇವೆ. ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಚೈತನ್ಯ ಹಲವು ಹತ್ತು ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಹೋಗಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ, ಜೀವನ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದೇ ದಲಿತ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದನ್ನು ಮಹಾದೇವ 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ'ಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಪ್ರತಿಭೆ, ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಒಳನೋಟಗಳಿಂದ ಎದುರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇತರ ದಲಿತ ಬರಹಗಾರರಂತೆ ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವರೂ ದಲಿತರ ಬಡತನ, ಅಜ್ಞಾನ, ಅಸಾಹಾಯಕತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಶೋಷಣೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನೂರು ಬವಣೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೂ ಮಿನಗುವ ಜೀವ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಗುರುತಿಸದೇ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ'ಯ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಜೀವ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವು. ದಲಿತ ಜನಾಂಗದ ಜೀವಪರತೆಯೇ ಅದರ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲ ಎಂದು ಮಹಾದೇವ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಈ ಪ್ರೀತಿಯೇ ನಾಳಿನ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಕುಸುಮಬಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಜಾತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೂಲಗಳನ್ನೇ ತಡವಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಡುಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಕುಸುಮಬಾಲೆ'ಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಬಹಳಷ್ಟು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವಿವಾಹಗಳ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಆಚೆ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವೇ ಅಪವಾದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಹುತೇಕ ಪಾತ್ರಗಳು ಸಹಾನುಭೂತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಮೇಲ್ವಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ, ಬಸಪ್ಪಸೋಮ ಸಿದ್ಧರೂ ಇವರಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಅಸಹನೆ ವಾಸ್ತವವಾದರೂ ದಲಿತರು ಈ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ ರೀತಿ ಜೀವಪರವಾಗಿದೆ. ಸ್ವತಃ ತೊರಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ತಾಯಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗಳ ವಿವಾಹೇತರ ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಒರ್ವ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಮಗಳ ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಈ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಮಗುವನ್ನು ಅವಳು ರಕ್ಷಿಸುವ ಪರಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ. ಚನ್ನ ಮತ್ತು ಕುಸುಮಬಾಲೆಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜೋತಮ್ಮಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೂ ಇದೇ ಬಗೆಯದು ಸ್ವತಃ ಕುಸುಮಾಳ ಅಜ್ಜ ಯಾಡೇಗೌಡನೂ ಇಂಥದೊಂದು ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿದವನೇ ಇಂಥ ಹಲವು

ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವರ 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ

ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಒಂದು ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಹೆಣೆದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಭಿಚಾರದ ಅಶ್ಲೀಲತೆಯ ಸೊಂಕಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಾ ಸಣ್ಣತನವಿಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಅರ್ಥ ಪೂರ್ಣ ಜೀವಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ವೈಚಾರಿಕವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಮೂಲಕ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಇಲ್ಲವೇ ಉಪಾಯದಿಂದ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆದಮ್ಯು ಜೀವನಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಹಜ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅಸಮಾನತೆಯ ಗೋಡೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಅಸಂಗತವಾಗಿ ಅಮಾನವೀಯವಾಗಿ ಅನಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಮಹಾದೇವರು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಜಾತಿ ವೈಷಮ್ಯದ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಕುರಿಯಯ್ಯನ ನನ್ನಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ರೀತಿ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಜಾತಿ ವೈಷಮ್ಯ ರಕ್ತದ ನೆನಪಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೆಂದು ಸೂಚಿಸುವ ಕುರಿಯಯ್ಯನ ನನ್ನಿ ಸಾವಿರಾರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ನೆನಪು ಗಳನ್ನು ಒಂದು ಆವಾಹಿತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆದಕುತ್ತದೆ. [ಕುಸುಮಬಾಲೆ ಪುಟ ೬೦, ೬೧ ೬೨] ಈ ಪ್ರಸಂಗ 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ'ಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೆಲವು ಮೂಲ ಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತುವುದರಿಂದ ವಿವರವಾದ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುವಂತಿದೆ. ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯವರು ಮಾರಿಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಭೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತೊರಾರ ಜೋತಮ್ಮ ಹೊಲಾರ ಜೋತಮ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಅಕ್ಕಿ ಅದ್ದಿರಿಕನ, ಇಲ್ಲಿ ಕುಂತಿರೋ ಹೈಕಳು ಯಾನೋ ಓದಿ ಬರಬ್ಬ ಕರ್ತಕದವರು ತಾನೀಯಾ? ನಾನು ಯಾರಾರ್ಬು ಮೈದುಂಬಿ ಸಾವಿರಾರ್ ವರದ ತಲತಲಾಂತರದ ನನ್ನಿ ನುಡಿಸಿ ವಸಿ ಚೆಟುಕುಮುಳ್ಳು ಆಡಿಸ್ಸೆ? ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

ಕುರಿಯಯ್ಯನಿಗೆ ಮೈದುಂಬಿಕೊಂಡು ತೊರಾರ ಜೋತಮ್ಮ ಅವನ ಮೂಲಕ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗಲೀಗ ಆ ಮೋಟು ಬೀಡ್ಲೆಗಳ ಮ್ಯಾಲ ಮಲಗಿದ್ದಂಥಹ ಕುರಿಯಯ್ಯನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಗುಡ್ಡೆ ಮೀಸ್ವ ರಾರಾಬುಸ್ತ ಸೇರೋಗಿದ್ದ ಕಯ್ಯ ಎತ್ತಿ ಸ್ವಾಯ್ಲಾಗಿ ಆಡುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲೂ ಕೂಸೂ ನಿನ್ನ ಮಾತ ಎಲ್ಲಿದ್ದದೂ ಜಾತಿ? ಎಂದು ದಲಿತ ಸಮಿತಿಯ ಮುಖಂಡರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ.

ನೋಡ್ವಪ್ಪ ಕೂಸುಗಳೆ—ಕೇಳಿ ನಾನು ದಿಕ್ಕು ದೆಸೆ ಇಲ್ಲವ ಬಿದ್ದಿರೋ ಅನಾದ್ರೀ—ಹಿರೀಕೆ?

ಅಥಾ ನಾನೇ ಜಾತ್ಯ ಕಂಡಿಲ್ಲ ಅಂತಿನೀ; ನಂಗ ಆ ಜ್ಯಾತ ಅರ್ಮಾನ ಮಾಡ್ಲಿ ನೀವು ಮುಂದ್ಕ ಮಾತಾಡಿ ಎಂದು ಸವಾಲು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ, ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾಗುವ ಮುಖಂಡರು ಕುರಿಯಯ್ಯನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ನೋಡಿ ತಾತಯ್ಯ ನೀವು ಕಷ್ಟ ಉಂಡು ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದಂಥವರು ನಿಮ್ ಬಗ್ಗೆ ಇರೋ ಕತೇನ ಒದ್ದಿದ್ಲೀನಿ ಅಂಥ ನೀವೂ ಇಂಥ ಮಾತುಗಳ ಆಡಬಾರದು. ಹೊಲ ಮಾದುಗ ಅಂದ್ರ ಬೇರೆಯವರು ರಕ್ತ ಕುದಿಯೋದು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣ್ತದಲ್ಲಾ — ಇದಕ್ಕೆ

ಕಾರಣ ಏನು? ಇದಕ್ಕೆ”

ಕುರಿಯಯ್ಯ ಸಾವಿರಾರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧಗಳ ನೆನಪು ಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಾಣ್ಣೆ ಎಂಬಂತೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೇಲ್ವಾತಿಯವರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹೆಂಡಿರನ್ನು ಕೆಳಜಾತಿಗಳವರು ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಊರ ಹೊರಗೇ ಇಡಲಾಯಿತೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ತಮ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಈ ನೆನಪು ರಕ್ತದ ನೆನಪಾಗಿ ಕುದಿಯುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಕುರಿಯಯ್ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅವರ ಒಳ್ಳೆ ಆಗುವುದರ ಅರ್ಮಾನದ ಅವಿವಾಧಿಗಿಯ ಅವಿವಾಗ್ತ ಇರಲ್ಲ ಆದ್ರೂ ಅವರ ರಗ್ತಕ? ರಗ್ತಕ ತಲತಲಾಂತರದ ನೆಪಿರ್ದದ ತಿಕ್ಕಳಿ. ಅವರು ಸುಮ್ಮಿದ್ಲೂ ಅವರ ರಗ್ತು ಸುಮ್ಮಿದ್ಲೂದಾ?

‘ಈಗ ಕಾಣೋ ಆ ಹೊಲ ಮಾದುಗಾದಿ ಪೂರ್ವಿಕರು, ನಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಕುಲ್ಲ ಮೂಲಾದಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹೆಡ್ಡು ಹೊತ್ತಂಡು ಹೋಗಿದ್ದವನ ಆ ವಂಶದ ಕುಡಿ ಈ ಹೊಲ ಮಾದುಗಾದಿ’ ಎಂಬ ಸುಪ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಮೇಲ್ವಾತಿಯವರು ಕೆಳಜಾತಿಯವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಲು ಕಾರಣವೆಂದು ಕುರಿಯಯ್ಯನ ನನ್ನಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಕುರಿಯಯ್ಯನ ನನ್ನಿ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಸಮಿತಿಯ ರ್ಯಾಶನಲ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳ ಸಂಘರ್ಷ ದಲಿತ ಬದುಕನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬಯಸುವ ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ಮಾರ್ಗಗಳ ಸಂಘರ್ಷವೂ ಹೌದು. ಕುರಿಯಯ್ಯ, ತೂರಮ್ಮ ಜೋತಮ್ಮಗಳ ಜಗತ್ತೇ ಬೇರೆ, ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯ ಜಗತ್ತೇ ಬೇರೆ; ಮುಳ್ಳೂರು ನಾಗ್ರಾಜು, ಬಿ.ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ಇಲ್ಲೂ ಸಿ.ಐ.ಎ ಎಜಂಟಲ್ಲಾ ಅಂದ್ಲತ್ತ ಕುರಿಯಯ್ಯಗೆ ನೋಡುವ ಆ ಕರಿ ಧೂಂಧೂ ತಗಲ ಡಾಕ್ಟರು ಇವರ ಜಗತ್ತೇ ಬೇರೆ ಗಾರಸಿದ್ದ ಮಾವ, ಚನ್ನನ ಅಪ್ಪ ಅಮಾಸ ಇವರ ಜಗತ್ತೇ ಬೇರೆ “ದಲಿತ ಜನಾಂಗದಲ್ಲೇ ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಹೊರಜಗತ್ತಿನ ಸಮಪರ್ಕವುಳ್ಳ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಉಳಿದವರಿಗೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಂವಾದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಾದೇವರ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯ ವಿಡಂಬನೆಗಳು ಇವೆ” (೧) ಯಂದು ಸೂಚಿಸುವ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿಯವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಇಡೀ ಕೃತಿಯನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಮಿಕ್ ಮಿಷನ್ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ ಕುರಿಯಯ್ಯನ ಸಮಿತಿ ಇದೆ ಅದೂ ಕೂಡಾ ದಲಿತ ಬದುಕಿನ, ಅದರ ಆಶೋತ್ತರಗಳ ಒಂದು ರೂಪವೇ ದಲಿತರ ಸ್ಥಿತಿ

ಬದಲಾಗುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮಾನವೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮಹಾದೇವ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಕುಸುಮಬಾಲೆಯ ಬಹಳಷ್ಟು ದಲಿತ ಪಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಅವರ

ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವರ 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ

ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕ ಜಗತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದಲಿತರ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬದ್ಧತೆ, ಆವೇಶ, ತಮಾಷೆ, ಸಂತೋಷ, ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿ, ಹುಡುಕಾಟ, ನಿಷ್ಠೂರತೆ, ಅನುಮಾನ ಎಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ತಲ್ಲಣಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇ ಅದು ಇದನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವರು ತೋರಿರುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ'ಯ ಕಲೆಗಾರಿಕೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ "ವರ್ತಮಾನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಿಂತ ಈ ತಲತಲಾಂತರ ನನ್ನಿಯನ್ನು ಮಹಾದೇವರು ಇತ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನೋಡುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ." (೨) ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಂದು ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನೇ ಸರಳೀಕರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕುರಿಯಯ್ಯನ ನನ್ನಿಯನು ಮಹಾದೇವರು ಏಕಮುಖವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಲೂ ಇಲ್ಲ, ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಲೂ ಇಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಒಟ್ಟು ಕಾಣೆಯ ಒಂದು ಸಾಧ್ಯತೆಯಾಗಿ ಇತರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ದಲಿತರ ಸ್ಥಳೀಯ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಮುಖಾಮುಖಿ, ದ್ವಂದ್ವಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ'ಯಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಕುರಿಯಯ್ಯನ ನನ್ನಿಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ನೋಡಬೇಕು, ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದರಾಗುತ್ತವೆ. ಕುರಿಯಯ್ಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದು ಆವಾಹಿತ ಸ್ಥಿತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವಾಗ ದಲಿತರು ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನೇರವಾಘಿ ಹೇಳುವಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಅದರ ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ಇತರ ಲೇಖಕರು ಎದುರಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಹಾದೇವರು ಎದುರಿಸಿರಬಹುದು. ದಲಿತ ಜನಾಂಗ ತನ್ನ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬರಬೇಕೋ; ಇತರ ಜನಾಂಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟು ಕೊಂಡೇ ಬಾಳಬೇಕೋ ಎನ್ನುವ ತಾತ್ವಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮಹಾದೇವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತವೆ. ಇತರ ಜನಾಂಗಗಳೊಡನೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುವುದೆಂದರೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ಅರ್ಥವೆ? ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷಮಯ ಸಂಬಂಧ ದಲಿತರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಭಯಭೀತರಹಿತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಲ್ಲದೇ? ಹೊಸ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ದಲಿತರಿಗೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಬಹುದೆ? ಅಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಮೂಲಕ ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ದಲಿತರ ಬದುಕಿನಲ್ಲೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಬಹುದು ಎಂಬ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸದೇ ಇರುವಂತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದಾಗ ದಲಿತರಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದಲ್ಲ ಅವರೂ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಧಾನ ಸ್ತರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬದುಕಿನ

ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರೊಳಗೊಂದಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ದಲಿತರು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವದಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಸರ್ವೋಚ್ಚಯರು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆಯೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಾವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಾರಸಿದ್ದ ಮಾವನ ವಿಚಾರಣೆಯ ಪ್ರಸಂಗ (ಕೂಸುಮಬಾಲೆ ಪುಟ ೪೧, ೪೨) ತುಂಬ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಏಳನೀರು ಕದ್ದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದು, ಹೊಡೆದು ಬಯ್ಯದು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಮುಖಂಡರು ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯ ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನೂ ಶಾಲೆಯೊಂದರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನೂ ಆದ ಮುಳ್ಳೂರು ನಾಗರಾಜುಗೆ ಹೀಗೆ ನ್ಯಾಯ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲ ಕಯ್ಯ ಮೇಸ್ತು ಬಂದ್ ಕೂದ್ಲ ಎಳ ಅಷ್ಟು ನಮ್‌ಕಡ ತಪ್ಪಿದ್, ಅದ ಒಪ್ಪವಿಕಯ್ಯ ನಾವು ಇವ ಈ ಗಾರಸಿದ್ದ ಅವ್ವಲ್ಲಾ ಅವ ಹತ್ತಿರ ಎಳ್ಳೀರು ನೋಡುದ್ ಹದ್ದಾರು.

ಹದ್ದಾರು ಕಯ್ಯ ಅದ್ಲ ತಪ್‌ಕೊಡ್ಲ ಅಂದ್ರಾ—ಅದ್ಲೀಗ ಕುಡಿಯಾಕ ಕಿತ್ತಿ ಅಂತಾನಲ್ಲೂ; ಯಾವ ಲಾಯರ್ ತಾನೀಯ ಒಪ್ಪಿನು ಇದ? ಈ ಥರಾನ್ನಿ ಈ ಗಾರಸಿದ್ದ ಇಸ್ಪ್ ಊರ ಹಾಳ್ಳಾಡಿರ ಬೌದು ಮೇಷ್ಟ್ವ ನಾಗರಾಜುವಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ;

ಏನೀ ಸ್ವಾಮೀ ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಹೊಡ್ಡಿದೀರಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ; ಮುಖಂಡರಿಗೆ ರೇಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಮುಖಂಡ ನಾಗರಾಜುವಿನ ಮಾತನ್ನ ತಡೆದು ಅದ್ಯಾಕಯ್ಯ ಮೇಸ್ತು ಪೊಲೀಸ್‌ಗ್? ನಮ್ಮ ಕಾಯ್ದೆಗಳೇ ತೊಟ್ಟಂಡಿದ್ದವ ನಾವು? ಆಗಾರ ನಮ್ಮೂರಿ ನ್ಯಾಯ ವಂತರೆ ಇಲ್ಲಯ್ಯ? ನೀ ಓದ್ದವ ನೀ ಮೇಸ್ತು ನಿನ್ನಂಥವ ನ್ಯಾಯನಿಗ ಹೇಳುದ್ ಅದ್ಲೀಗ ನಾವು ಕೇಳುವಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಯ್ಯ ಇರಾದು? ಮುಂತಾಗಿ ದಬಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ (ನೋಡಿ ಡಿ.ಆರ್ ನಾಗರಾಜ ಅವರ ಲೇಖನ ನಾಗರಿಕ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹಿಂಸೆಯ ಕಡೆಗೆ ದಲಿತರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿಯ ಹಲ್ಲೆ & ಹೋರಾಟಗಳು, ಶೂದ್ರ ಸಂಪುಟ ೧೪ ಸಂಚಿಕೆ ೧೧).

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಪರಂಪರಾಗತ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯುವದೇ ಇಲ್ಲ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಗಾರಸಿದ್ದ ಮಾವ ಉಪಾಯ ದಿಂದ ಗೆಲ್ಲುವನಾದರೂ ಅವನ ಉಪಾಯ ಒಂದು ಬದುಕಿನ ತಂತ್ರವೆಂಬಂತೆ ಕಂಡರೂ ಸರ್ವೋಚ್ಚಯರು ನಿಜವಾಗಿ ಬೆಚ್ಚುವುದು ಮುಳ್ಳೂರು ನಾಗ್ರಾಜು ಹೊಸದೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ, ಶ್ರೀರಂಗರ 'ಹರಿಜನ್ವಾರ' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹರಿಜರಿಗೆ ಬೆಲೆ ಬರುವುದು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೂ ಮತದ ಹಕ್ಕು ಬಂದಾಗ, 'ಚೋಮನ ದುಡಿ' ಯಲ್ಲಿ ಚೋಮನ ಮಗ ಗುರುವನಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಮೋಚನೆ ದೊರೆಯುವದು ಅವನು ಕ್ರಿಜ್ಜಿಯನ್ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಹೊಸ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಸ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ದಲಿತರ ವಿಮೋಚನೆ ಸಾಧ್ಯವೇನೋ.

ಎಸ್.ಎಲ್.ಬೈರಪ್ಪನವರ 'ದಾಟು' ಯು.ಆರ್.ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಭಾರತೀಪುರ' ಮುಂತಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಹೊಸ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ದಲಿತರ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ದಾರಿ ಕೊಡಬಲ್ಲ ಸಾಧನಗಳಾಗಬಹುದು. ಈ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳೆಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಮತಾಂತರ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ, ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟು, ಚುನಾವಣೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತ ಫಲಗಳೇ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಏಕರೂಪದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಲಿಲ್ಲೆಂಬುದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯ. ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಡುವೆ ಹರಿಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಏಕೆ ಬೆಳೆದವು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಗ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿ ವಾಗ ಕೂಡಾ ದಲಿತರ ವಿಮೋಚನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದೇ ಆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು ಇದು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಮಾತ್ರ ಎದುರಿಸಿದ ವ್ಯಂಗ್ಯವಲ್ಲ. ಆಫ್ರಿಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಇದು ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆಫ್ರಿಕಾ ಸಮಾಜ ಚಲನಶೀಲ ವಾದದ್ದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು, ಕೆಳಜಾತಿ ವರ್ಗಗಳು, ಪರಂಪರಾಗತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ನರಳುತ್ತಿದ್ದವರು ವಿಮೋಚನೆ ಕಂಡದ್ದು ಬಿಳಿಯರು ತಂದ ಚರ್ಚು, ಶಾಲೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಆಫೀಸುಗಳಲ್ಲೇ ಇದೊಂದು ಜಾಗತಿಕ ಸತ್ಯ. ಇದರರ್ಥ ನಾವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ, ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಬೇಕೆಂದಲ್ಲ, ಐರೋಪ್ಯ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದೂ ಅಲ್ಲ. ಬಿಳಿಯ ಜನ ಬರೇ ಅನುಕಂಪದಿಂದ, ಮಾನವೀಯತೆಯಿಂದ ಸಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಈ ಜನರನ್ನು ವಿಮೋಚಿಸಿದರು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. White Man's Burden ಧಿಯರಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಾರಾಸಗಟು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ನಾವು ಗಮನಿಸ ಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶ ಇದು; ಜಡಗೊಂಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಚಲಿಸುವುದು ಹೊಸ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಅದು ಮುಖಾಮುಖಿ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಾಗ, ಆಧುನಿಕತೆ ಯಾವತ್ತೂ ಒಂದು ವರವಾಗಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಶಾಪವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಈ ವರ-ಶಾಪಗಳ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಯಾವತ್ತೂ ಎದುರಿಸಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ (ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚಿನುಲಿ ಅಚಿಬೆ ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ) ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದೆ. ಕುಸುಮಬಾಲೆ ಒಂದು ಕಿರುಕಾದಂಬರಿ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ಅನೇಕ ಮುಖ್ಯ ಹೊಳಹುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದೆ. ಬದುಕುವ ಛಲ-ಬದಲಾವಣೆಯ ಹಂಬಲ ಒಳಗಿನ ಸುಧಾರಣಾವಾದೀ-ರಾಜಕೀಯ ಚಳುವಳಿಗಳು ಹೊಸ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಂಟಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಹಿಸಿ ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷದಿಂದಂಟಾಗುವ ಒಂದು ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವುದು. ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಲೇಖಕರಂತೆ ದೇವನೂರು

ಮಹದೇವರ ಮಾರ್ಗವೂ ಇದೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ'ಯನ್ನು ಓದುವಾಗ ದಲಿತ ಜನಾಂಗದ ಸಂಘರ್ಷ ಮಯ ಬದುಕಿನ ನೋಟವೇ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸವೂ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತ ನಮ್ಮ ಅರಿವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಳೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸಿ; ಹೊಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕೋ? ಅಥವಾ ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಳ ಸಂರಚನೆಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಸೃಜನಶೀಲವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೋ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ ಇದು ಹಳಹಳೆಯಲ್ಲ ಪುನರುದ್ಧಾರವೂ ಅಲ್ಲ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸತ್ತವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿಲ ಒಳಕೆಗೆ ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ಇದು ನಮ್ಮನ್ನೇ ನಾವು ಹೊಸದಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಆಗಿದೆ. ಬದಲಾವಣೆ, ವಿಮೋಚನೆ, ಸೃಜನಶೀಲತೆಗೆ ಹೊಸ ಪ್ರಭಾವ ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜಗತ್ತಿನ ಕಡೆಗೇ ನೋಡಲಾರದೆ ದೇಶೀಯ ಮೂಲಗಳನ್ನೇ ಅರಸಿಕೊಂಡು ಅನ್ವೇಷಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು. ಇದು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾಗತ ದೇಶೀಯ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಳಗಡೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೇ ಪುನರ್ ಮೌಲೀಕರಣ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

- ೧) Dr.D.R.Nagaraj The Flaming Feet A Study of Dalit Movement in India P:62-63 South Forum Fress and ICRA Bangalore 1993.
- ೨) ದೇಶೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸುಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿರುವ ದಲಿತತ್ವದ ಚಿಂತನೆಯ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವುದು -ಡಾ.ಡಿ.ಆರ್.ನಾಗರಾಜ್; ಡಾ.ಮೊಗ್ಗಿ ಗಣೇಶ್.
- ೩) ಚೇತನ ಯುಗಾಂತರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ ; ಜಿ.ಎಸ್.ಭಟ್.
- ೪) ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಡಾ. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ-ಚೇತನ್ ಬುಕ್ಸ್ ಹೌಸ್.
- ೫) 'ಕುಸುಮಬಾಲೆ' ಸಂಗಾತಿ ಸಹಕಾರ ಪ್ರಕಾಶನ-೧೯೮೮.
- ೬) ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ : ೧೯೮೩ ಸಂ ಟಿ.ಪಿ.ಅಶೋಕ ಪುಟ ೧೦೨-೧೧೭ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ೭) 'ಅಧ್ಯಯನ'ರಾಜೀಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ ಪುಟ ೧೨೩-೧೨೪ ಪರಿಸರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ.
- ೮) ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ : ಕಾದಂಬರಿ-ಡಾ.ಜಿ.ಎಸ್.ಆಮೂರ.